

Χ. Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ — Ν. Ε. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ
Καθηγητῶν τῆς Βυρβακείου Πρωτοτύπου Σχολῆς.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΛΟΓΟΙ

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΙΝ

τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου καὶ τῶν ἀντιστοίχων
σχολῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

	66116
Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας	$\frac{25-8-37}{}$
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου	11.80
Ἀξία βιβλιοσήμου	4.80
Φόρος Ἀναγκ. Δανείου	1.40
Τιμὴ μετὰ βιβλιοσήμου	Δρ. 18.—

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ
52, ΣΤΑΔΙΟΥ, 52 - ΑΘΗΝΑΙ
1937

42035

ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ — ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ε. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΤΗΣ
ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

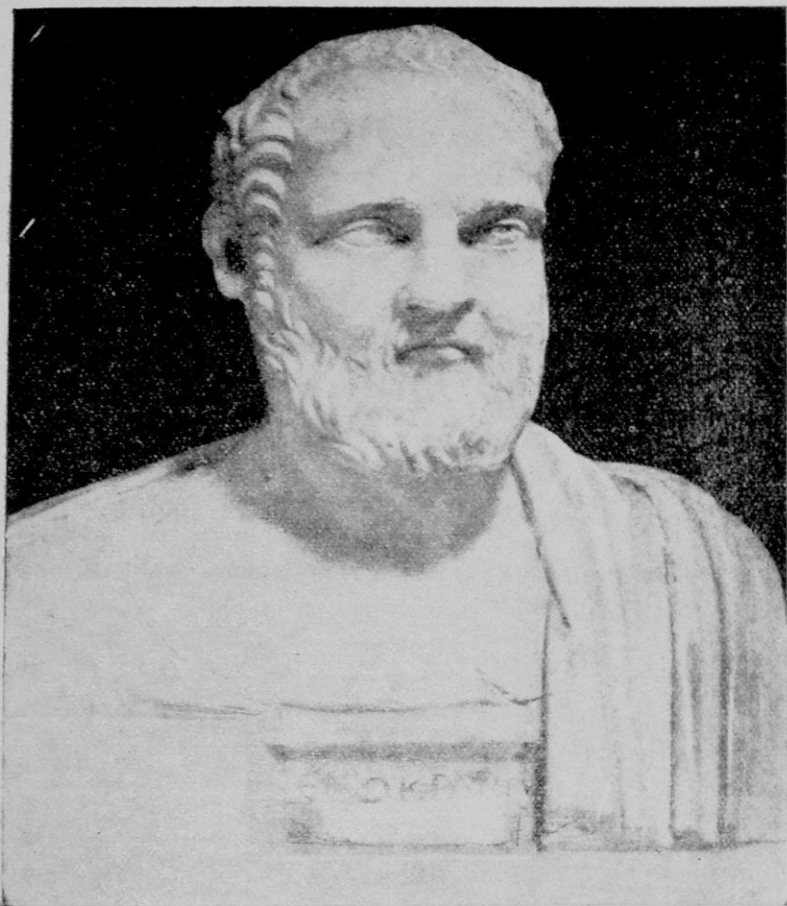
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ

ΑΘΗΝΑΙ—ΣΤΑΔΙΟΥ—52

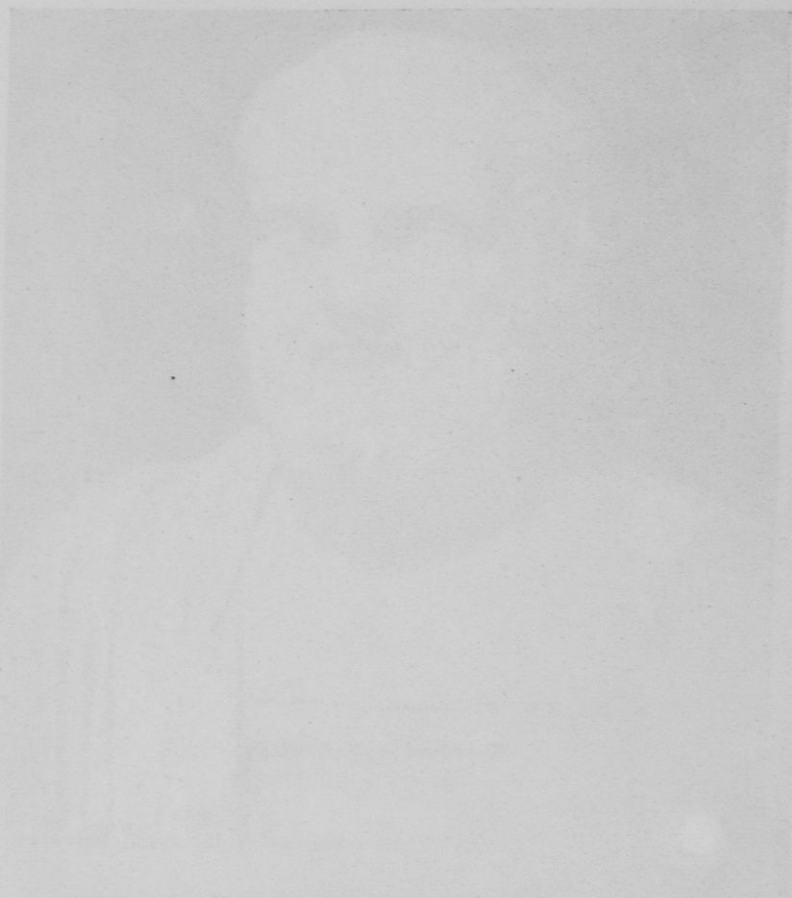
1937

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
ΛΟΓΟΥ

Τόμος Α. Β. ΔΕΛΗΔΗΜΗΤΡΗ Μάγερ 18—Τηλεφ. 53-718.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΣΗΤΑΦΙΟΣ

Ο ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

I. Ο ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΒΙ. ΕΙΣΑΓΩΓΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ - ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ο ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

α' *Ἴσοκράτους βίος.*

Ὁ Ἴσοκράτης ἦτο Ἀθηναῖος γεννηθεὶς τῷ 436 π. Χ. Ἐπαι-
δεύθη παρὰ τοῖς φιλοσόφοις Σωκράτει, Προδίκῳ καὶ τῷ ῥήτορι
Γοργίᾳ. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο λογογράφος, ὅπως καὶ ὁ Λυσίας,
ἔπειτα δὲ ἤνοιξε ῥητορικὴν σχολήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδίδασκε θεωρη-
τικῶς καὶ πρακτικῶς τὴν ῥητορικὴν καὶ ὑπέσχετο νὰ καταστήσῃ
τοὺς μαθητὰς του ὄχι μόνον ῥήτορας, ἀλλὰ καὶ σοφοὺς, ἦτοι πεπαι-
δευμένους καὶ ἱκανοὺς νὰ ἐννοῶσι καὶ πράττωσι τὰ δέοντα. Τὸ πρό-
γραμμά του τοῦτο ἐφάνη ἐξ ἀρχῆς ἐπαγωγότατον καὶ εἴλκυσε τοὺς
ἐπιθυμοῦντας νὰ τύχῃσι πρακτικῆς παιδείας, ὁ δὲ διευθύνων τὴν
σχολήν ὡς ἐπιτηδειότατος διδάσκαλος ἐφρόντιζε νὰ ἱκανοποιῇ τὰς
προσδοκίας τῶν μαθητῶν του.

Ἐνεκα τούτου συνέρρεον διαρκῶς εἰς τὸ σχολεῖον αὐτοῦ Ἀθη-
ναῖοι καὶ ξένοι ὄχι μόνον ὅσοι ἐπεθύμουν νὰ ἀναδειχθῶσι δεινοὶ
ῥήτορες, ἀλλὰ καὶ οἱ μέλλοντες νὰ τραπῶσιν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ

ἄλλοι ἐπιθυμοῦντες νὰ τύχωσιν ἀνωτέρας καθόλου μορφώσεως. Τόσον δὲ λαμπροῦς καρποὺς ἔφερον ἢ διδασκαλία του, ὥστε ὁ Κικέρων λέγει, ὅτι ἡ σχολὴ τοῦ Ἰσοκράτους ὑπῆρξεν ὁ τρωικὸς Ἴππος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξῆλθον ἔξοχοι μόνον ἄνδρες. Καὶ ἀληθῶς καὶ πολιτικοὶ καὶ ἱστορικοὶ καὶ ποιηταὶ καὶ ῥήτορες ἐκ τοῦ σχολείου αὐτοῦ ἔλαβον τὴν πρώτην παρόρμησιν καὶ πρὸς ἀξιολογώτατους καὶ ἰσχυροτάτους ἄνδρας τῶν χρόνων ἐκείνων, τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου Εὐαγόραν, τὸν τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμον καὶ τὸν τῆς Μακεδονίας Φίλιππον, συνῆψε σχέσεις διὰ τοῦ σχολείου του. Τινὲς μάλιστα τούτων ἀντήμειβον αὐτὸν ἀδρῶς διὰ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἔπεμπε πρὸς αὐτοὺς.

Ἄλλὰ τὴν μεγάλην του φήμην ὤφειλεν ὁ Ἰσοκράτης ὄχι εἰς τὴν δρασίν του ὡς διδασκάλου τῆς ῥητορικῆς, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τοὺς ἐπιδεικτικούς καὶ πολιτικούς του λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν ἐξεφώνησεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔγγραφεν ὡς προγυμνάσματα, διὰ νὰ χρησιμεύσουν συγχρόνως ὡς πρότυπα τῆς τέχνης εἰς τοὺς μαθητάς του. Δι' αὐτῶν ἐπιδίδωκε νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν πορείαν τῶν πολιτικῶν γεγονότων καὶ πρὸ πάντων νὰ ἐπιτύχῃ τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ ἰδανικόν, τὴν συνένωσιν ὅλων τῶν Ἑλλήνων πρὸς κοινὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἐλάχιστος πρακτικὸς οὗτος ἰδεολόγος ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ του καὶ ἀπέθανε πλήρης πικρίας τῷ 338 π. Χ., ὅτε μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν μάχην τῆς Χαιρωνείας εἶδε τὰς περὶ ἐθνικῆς ἐνότητος ἐλπίδας του διαψευδομένας, περατώσας τὸν βίον, ὡς ἀναφέρουν οἱ παλαιοί, ἐκουσίως δι' αἰτίας μετὰ τὴν ἀτυχὴ διὰ τὴν πατρίδα του ἔκθασιν τῆς μάχης ἐκείνης.

Ἡ ἀθηναϊκὴ πολιτεία τιμῶσα τὴν μνήμην του ἐκῆδευσεν αὐτὸν δημοσίᾳ δαπάνῃ.

β' Ἴσοκράτους λόγοι.

Ἐκ τῶν λογοτεχνικῶν ἔργων τοῦ Ἴσοκράτους περιῆλθον εἰς ἡμᾶς 9 ἐπιστολαὶ πρὸς ἐπιφανῆ πρόσωπα καὶ βασιλεῖς καὶ 21 λόγοι. Ἐκ τούτων, τῶν ὁποίων τρεῖς εἶναι παραινετικοί, ἕξ δὲ δικανικοὶ καὶ δώδεκα ἐπιδεικτικοί, περιφημότερος εἶναι ὁ π α ν η γ υ ρ ι κ ὅ ς, περιέχων τὸ ἐγκώμιον τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν ἰδέαν, ὑπὸ τῆς ὁποίας πάντοτε κατείχετο ὁ ῥήτωρ, ἤτοι τὴν κατάλυσιν τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐρίδων τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν κατὰ τῶν βαρβάρων.

Ὁ Ἴσοκράτης δὲν ἐξεφώνει, ὡς εἴπομεν, τοὺς λόγους του δι' ἀτολίμειαν καὶ ἀσθένειαν τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἡ διάδοσις αὐτῶν ἦτο εὐρυτάτη. Οἱ λόγοι του ἀναγινωσκόμενοι ἐν περιωρισμένῳ κατ' ἀρχὰς κύκλῳ ἀντεγράφοντο καὶ ἔπειτα διεδίδοντο εὐρύτερον. Εἰς τὴν σύνταξιν δὲ αὐτῶν ἠσχολεῖτο ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν, ὥστε ἡ τεχνικὴ τελειότης των εἶναι ἀπαράμιλλος. Ὁ ῥήτωρ πολὺ προσέχει εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐμμελῶν καὶ εὐχῶν γραμμῶν, λέξεων, προτάσεων, ἀποφεύγει δὲ τὴν χασμωδίαν καὶ ἐπιδιώκει τὸ στρογγύλον τῶν περιόδων, ἤτοι τοιαύτην σύνδεσιν τῶν μερῶν τῆς περιόδου, ὥστε ὁ ἀκροατὴς νὰ προαισθάνεται τὸ τέλος πρὸ τῆς λήξεως αὐτῆς· μεταχειρίζεται δὲ ὠρισμένα ῥητορικά σχήματα, ὡς τὰ πάρισα, τὰ ὁμοιοτέλευτα καὶ τὰ ἀντίθετα, τὰ ὁποῖα, κείμενα κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις οὐχὶ τῆς ἐννοίας, ἀλλὰ τῆς εὐρυθμίας καὶ τῆς εὐφωνίας τῶν λέξεων καὶ φράσεων, συντελοῦσι μὲν εἰς τὴν ἐμμέλειαν καὶ κανονικότητα τοῦ λόγου, ἀποστεροῦσι δ' ὅμως αὐτὸν τῆς ἀναγκαίας ζωηρότητος καὶ τῆς φυσικῆς δυνάμεως καὶ χάριτος.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ

I

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ

Εἰσαγωγή.

Ὁ Νικοκλῆς ἦτο βασιλεὺς τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνας διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Εὐαγόραν τῷ 375 π. Χ. Ὡς ἐκεῖνος, οὕτω καὶ ὁ Νικοκλῆς εἶχε στενωτάτην πολιτικὴν καὶ πνευματικὴν ἐπαφὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας. Ἦτο σπουδαστὴς τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ φίλος τοῦ ῥήτορος Ἰσοκράτους, ὅστις ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον τοῦτον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, καὶ θραδύτερον ἕτερον, τὸν Εὐαγόραν, ἐξυμνοῦντας τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ βασιλέως Εὐαγόρου καὶ παραινούντας τὸν Νικοκλέα εἰς μίμησιν αὐτοῦ. Εἶναι ἀγνωστὸς ὁ χρόνος τοῦ θανάτου τοῦ Νικοκλέους, βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι, ἂν καὶ ἦτο οὗτος φόρου ὑποτελὴς εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, δὲν ἐδίστασε νὰ διεκδικήσῃ ἐνόπλιως τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας του ἐλλθῶν πρὸς τοῦτο εἰς συνενόησιν καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν ἄλλων κυπριακῶν πόλεων.

Ὁ πρὸς Νικοκλέα λόγος τοῦ Ἰσοκράτους ἀνήκει, μετὰ τῶν

δύο ἄλλων λόγων αὐτοῦ, Νικοκλέους ἢ Κυπρίων καὶ πρὸς Δημόνικον, εἰς τοὺς περιελθόντας εἰς ἡμᾶς τρεῖς παραινετικούς λόγους. Οἱ λόγοι οὗτοι περιέχουσι πληθὺν σοφῶν γνώμων ἄνευ φανεροῦ τινος δεσμοῦ συνηρηολογημένων.

α'

- 1 Οἱ μὲν εἰσθότες, ὧ Νικόκλεις, τοῖς βασιλεῦσιν ὑμῖν ἐσθῆτας ἄγειν ἢ χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργασμένον ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων κτημάτων, ὧν αὐτοὶ μὲν ἐνδεεῖς εἰσιν, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, λίαν ἔδοξαν εἶναί μοι καταφανεῖς οὐ δόσιν, ἀλλ' ἐμπορίαν ποιούμενοι καὶ πολὺ τεχνικώτερον αὐτὰ πωλοῦντες τῶν ὁμολογούντων κατηλεύειν.
- 2 ἐγὼ δ' ἠγησάμην ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην δωρεάν καὶ χρησιμωτάτην καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἔμοι τε δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν, εἰ δυνηθεῖν ὀρίσαι, ποίων ἐπιτηδευμάτων ὀρεγόμενος καὶ τίνων ἔργων ἀπεχόμενος ἄριστ' ἂν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν διοικήσῃς· τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα, μάλιστα μὲν τὸ μὴ τουφᾶν, ἀλλ' ἀναγκάζεσθαι περὶ τοῦ βίου καθ' ἐκάστην
- 3 βουλευέσθαι τὴν ἡμέραν, ἔπειθ' οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἕκαστοι πολιτευόμενοι τυγχάνουσιν, ἔτι δ' ἡ παρορησία καὶ τὸ φανερώς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπληῆξαι καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῶν ποιητῶν τινες τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας ὡς χρῆ ζῆν καταλελοίπασιν ὧστ' ἐξ ἀπάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίνεσθαι· τοῖς δὲ τυράννοις οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτον, ἀλλ' οὓς ἔδει παιδεύεσθαι μᾶλλον
- 4 τῶν ἄλλων, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσιν, ἀνουθέτητοι διατελοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ πλειστοὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὁ-

μιλουσι· καὶ γὰρ τοὶ κύριοι γιγνόμενοι καὶ χρημάτων
πλείστων καὶ πραγμάτων μεγίστων, διὰ τὸ μὴ καλῶς χρῆ-
σθαι ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς πεποιήκασιν ὥστε πολλοὺς
ἀμφισβητεῖν, πότερόν ἐστιν ἄξιον ἐλέσθαι τὸν βίον τὸν
τῶν ιδιωτευόντων μὲν, ἐπεικῶς δὲ πραττόντων, ἢ τὸν
τῶν τυραννευόντων. ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς τὰς
τιμὰς καὶ τοὺς πλοῦτους καὶ τὰς δυναστείας, ἰσοθέους ἄ-
παντες νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας· ἐπειδὴν
δ' ἐνθυμηθῶσι τοὺς φόβους καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ διε-
ξιόντες ὀρῶσι τοὺς μὲν ὑφ' ὧν ἤμιστα χρῆν διεφθαρέ-
νους, τοὺς δ' εἰς τοὺς οἰκειοτάτους ἐξαμαρτεῖν ἠναγκα-
σμένους, τοῖς δ' ἀμφοτέρω ταῦτα συμβεβηκότα, πάλιν
ὀπωσοῦν ζῆν ἠγοῦνται λυσιτελεῖν μᾶλλον ἢ μετὰ τοιοῦ-
των συμφορῶν ἀπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν. ταύτης δὲ
τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς ταραχῆς αἰτιὸν ἐστίν, ὅτι τὴν βα-
σιλείαν ὥσπερ ἱερωσύνην παντὸς ἀνδρὸς εἶναι νομίζου-
σιν, ὃ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μεγίστόν ἐστι καὶ
πλείστης προνοίας δεόμενον.

β'

Καθ' ἐκάστην μὲν οὖν τὴν προᾶξιν, ἐξ ὧν ἂν τις μά-
λιστα δύναίτο κατὰ τρόπον διοικεῖν καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
διαφυλάττειν, τὰς δὲ συμφορὰς διαφεύγειν, τῶν αἰεὶ πα-
ρόντων ἔργον ἐστὶ συμβουλευεῖν· καθ' ὅλων δὲ τῶν ἐπι-
τηδευμάτων, ὧν χρὴ στοχάζεσθαι καὶ περὶ ἃ δεῖ διατρί-
βειν, ἐγὼ πειράσομαι διελθεῖν. εἰ μὲν οὖν ἔσται τὸ δῶρον
ἐξεργασθὲν ἄξιον τῆς ὑποθέσεως, χαλεπὸν ἀπὸ τῆς ἀο-
χῆς συνιδεῖν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν μετὰ μέτρον ποιημά-
των καὶ τῶν καταλογάδην συγγραμμάτων ἔτι μὲν ἐν ταῖς
διανοίαις ὄντα τῶν συντιθέντων μεγάλας τὰς προσδοκίας
παρέσχεν, ἐπιτελεσθέντα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδειχθέντα

8 πολὺ καταδεστέραν τὴν δόξαν τῆς ἐλπίδος ἔλαβεν· οὐ μὴν ἀλλὰ τό γ' ἐπιχείρημα καλῶς ἔχει, τὸ ζητεῖν τὰ παραλελειμμένα καὶ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις. οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας παιδεύοντες ἐκείνους μόνον ὀφείλουσιν· εἰ δέ τις τοὺς κρατοῦντας τοῦ πλήθους ἐπ' ἀρετὴν προτρέψειεν, ἀμφοτέρους ἂν ὀνήσειε, καὶ τοὺς τὰς δυναστείας ἔχοντας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ὄντας· τοῖς μὲν γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἀσφαλεστέρας, τοῖς δὲ τὰς πολιτείας πραοτέρας ποιήσειεν.

γ'

9 Πρῶτον μὲν οἷν σκεπτέον, τί τῶν βασιλευόντων ἔργον ἐστίν· ἂν γὰρ ἐν κεφαλαίοις τὴν δύναμιν ὅλου τοῦ πράγματος καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ' ἀποβλέποντες ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μερῶν ἐροῦμεν. οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογήσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάττειν καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι· τὰ γὰρ ἄλλα τὰ συμπίπτοντα κατὰ τὴν
10 ἡμέραν ἐκάστην τούτων ἕνεκα πρακτέον ἐστί. καὶ μὴν ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς ταῦτα δυνησομένους καὶ περὶ τηλικούτων βουλευομένους μὴ ῥαθυμεῖν μηδ' ἀμελεῖν, ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διαζείσονται τῶν ἄλλων. δέδεικται γάρ, ὅτι τοιαύτας τὰς βασιλείας ἕξου-
11 σιν, οἷασπερ ἂν τὰς αὐτῶν γνώμας παρασκευάσωσιν. ὥστ' οὐδενὶ τῶν ἀσκητῶν οὕτω προσήκει τὸ σῶμα γυμνάζειν ὡς τοῖς βασιλεύουσι τὴν ψυχὴν τὴν αὐτῶν ἅπασαι γὰρ αἱ πανηγύρεις οὐδὲν μέρος τιθέασι τούτων τῶν ἄθλων, περὶ ὧν ὑμεῖς καθ' ἐκάστην ἀγωνίζεσθε τὴν ἡμέραν.

δ'

Ὦν ἐνθυμούμενος χορὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὄσονπερ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προσέχεις, τοσοῦτον καὶ

ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις, καὶ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμέ- 12
λειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμην εἶναι, πρὸς
δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίνεσθαι μηδε-
μίαν δύναμιν ἔχειν· μηδὲ καταγνῶς τῶν ἀνθρώπων το-
σαύτην δυστυχίαν, ὡς περὶ μὲν τὰ θηρία τέχνας εὐρήκα-
μεν, αἷς αὐτῶν τὰς ψυχὰς ἡμεροῦμεν καὶ πλείονος ἀξίας
ποιοῦμεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς οὐδὲν ἂν πρὸς ἀρετὴν ὠφελή-
σαιμεν, ἀλλ' ὡς καὶ τῆς παιδεύσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας
μάλιστα δυναμένης τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργετεῖν, οὕτω 13
διάκεισο τὴν γνώμην, καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρο-
νωτάτοις πλησίαζε καὶ τῶν ἄλλων οὓς ἂν δύνῃ μετα-
πέμπου, καὶ μήτε τῶν ποιητῶν τῶν εὐδοκιμούντων μήτε
τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρως ἔχειν, ἀλλὰ
τῶν μὲν ἀκροατῆς γίγνου, τῶν δὲ μαθητῆς, καὶ παρασκεύ-
αζε σαυτὸν τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτὴν, τῶν δὲ μεζόνων
ἀγωνιστὴν· διὰ γὰρ τούτων τῶν γυμνασίων τάχιστ' ἂν
γένοιο τοιοῦτος, οἷον ὑπεθέμεθα δεῖν εἶναι τὸν ὀρθῶς
βασιλεύοντα καὶ τὴν πόλιν ὡς χρὴ διοικήσοντα. μάλι- 14
στα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ παρακληθῆις, εἰ δεινὸν ἡ-
γήσαιο τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν καὶ τοὺς ἀνο-
ητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν· ὅσῳ γὰρ ἂν
ἐρρωμενεστέρωσ τὴν τῶν ἄλλων ἄνοιαν ἀτιμάσης, το-
σοῦτῳ μᾶλλον τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἀσκήσεις.

ε'

Ἄρχεσθαι μὲν οὖν ἐντεῦθεν χρὴ τοὺς μέλλοντάς τι 15
τῶν δεόντων ποιήσειν, πρὸς δὲ τούτοις φιλόανθρωπον
εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν· οὔτε γὰρ ἵππων οὔτε κυνῶν οὔτ'
ἀνδρῶν οὔτ' ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἶόν τε καλῶς
ἄρχειν, ἂν μὴ τις χαίρῃ τούτοις, ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι
τὴν ἐπιμέλειαν. μελέτω σοι τοῦ πλήθους, καὶ περὶ παν-

16 τὸς ποιοῦ ἄεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν, γινώσκων, ὅτι καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν αὐται πλείστον χρόνον διαμένουσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θεραπεύωσι, καλῶς δὲ δημαγωγήσεις, ἢν μήθ' ὑβριζέειν τὸν ὄχλον ἔᾶς μήθ' ὑβριζόμενον περιορᾶς, ἀλλὰ σκοπῆς, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα χρηστῆς πολιτείας ἐστίν.

στ'

17 Τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ζίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα, καὶ μάλιστα μὲν εὐφρετῆς γίνου τῶν βελτίστων, εἰ δὲ μή, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὀρθῶς ἔχοντα. ζῆτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας καὶ σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις οἵτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἶόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσι ταῦτα γὰρ ἅπαντα προσεῖναι δεῖ τοῖς καλῶς
 18 κειμένοις, τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι, πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχωσι, τὰς κρίσεις ποιῶν περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι μὴ πρὸς χάριν μηδ' ἐναντίας ἀλλήλαις, ἀλλ' ἀεὶ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν γίνωσκε· καὶ γὰρ πρέπει καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀκινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων, ὥσπερ τοὺς
 19 νόμους τοὺς καλῶς κειμένους, οἴκει τὴν πόλιν ὁμοίως ὥσπερ τὸν πατρῶον οἶκον· ταῖς μὲν κατασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν' εὐδοκιμῆς ἅμα καὶ διαρκῆς, τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐπιδείνυσσο μηδ' ἐν μιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφανιζομένων, ἀλλ' ἔν τε τοῖς προειρημένοις καὶ τῷ ἄλλῳ τῶν κτημάτων καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀνα-

λωμάτων αὐτῶ τε σοὶ παραμενεῖ καὶ τοῖς ἐπιγιγνομέ-
νοις πλείονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψει.

Τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ποιεῖ μὲν ὡς οἱ πρόγονοι κα- 20
τέδειξαν, ἡγοῦ δὲ θῦμα τοῦτο κάλλιστον εἶναι καὶ θερα-
πείαν μεγίστην, ἂν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιοτάτον σαυτὸν
παρέχης· μᾶλλον γὰρ ἐλπίς τοὺς τοιοῦτους ἢ τοὺς ἱερεῖα
πολλὰ καταβάλλοντας πράξειν τι παρὰ τῶν θεῶν ἀγα-
θόν.

ξ

Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς τῶν φίλων τοὺς οἰκειοτάτους,
ταῖς δ' ἀληθείαις αὐταῖς τοὺς εὐνουστάτους. φυλακὴν ἀ- 21
σφαλεστάτην ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀ-
ρετὴν καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν καὶ τὴν σαυτοῦ φρό-
νησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι καὶ σφῆξιν τὰς τυ-
ραννίδας μάλιστα ἂν τις δύναιτο. κήδου τῶν οἴκων τῶν
πολιτικῶν, καὶ νόμιζε καὶ τοὺς δαπανῶντας ἀπὸ τῶν σῶν
ἀναλίσκεν καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν
ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν οἰκεῖα τῶν κα- 22
λῶς βασιλευόντων ἐστί, διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλή-
θειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν, ὥστε πιστοτέρους εἶναι
τοὺς σοὺς λόγους μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὄρκους, ἅπασι
μὲν τοῖς ξένοις ἀσφαλῆ τὴν πόλιν ἄραγε καὶ πρὸς τὰ
συμβόλαια νόμιμον, περὶ πλείστου δὲ ποιῶ τῶν ἀφικνου-
μένων μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς ἄγοντας, ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ
λαμβάνειν ἀξιοῦντας τιμῶν γὰρ τοὺς τοιοῦτους μᾶλλον
παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις, τοὺς πολλοὺς φόβους ἐ- 23
ξαίρει τῶν πολιτῶν καὶ μὴ βούλου περιδεεῖς εἶναι τοὺς
μηδὲν ἀδικοῦντας· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σαυτὸν
διαθῆς, οὕτω καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἔξεις, ποιεῖ μὲν μηδὲν
μετ' ὀργῆς, δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν σοι καιρὸς ἦ, δει-

Ἰσοκράτους Λόγοι, ἔκδοσις Ε' Χ. Παπαναστασίου - Ν. Φραγκίσκου 2

νός μὲν φαίνου τῷ μηδὲν σε λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρῶος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἀμαρτανομένων.

- 24 Ἄρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι μηδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ τῷ πάντας ἠπτάσθαι τῆς σῆς διανοίας καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἄμεινον αὐτῶν σὲ βουλεύεσθαι. πολεμικὸς μὲν ἴσθι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκετεῖν. οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἤττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιῶσειας. φιλονεύει μὴ περὶ πάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν κρατήσαντί σοι μέλλει συνοῖσειν. φαύλους ἡγοῦ μὴ τοὺς συμφερόντως ἠττωμένους, ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους. μεγαλόφρονος νόμιζε μὴ τοὺς μεῖζω περιβλλομένους ὧν οἰοί τ' εἰσὶ κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς καλῶν μὲν ἐφιεμένους, ἔξεργάζεσθαι
- 26 δὲ δυναμένους οἷς ἂν ἐπιχειρῶσι. ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κησαμένους, ἀλλὰ τοὺς ἄριστα τῇ παρουσίᾳ χρησαμένους, καὶ νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν, οὐκ ἔαν πάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων καὶ κακίας ἄρξης, ἀλλ' ἂν τοιοῦτος ὧν, οἷον χορή, καὶ πράττων ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι μετρίων ἐπιθυμῆς καὶ μηδενὸς τούτων ἀτυχῆς.

ἦ

- 27 Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξιίους ὄντας, μηδὲ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις. ἀκριβεῖς ποιοῦ τὰς δοκιμασίας τῶν συνόντων, εἰδῶς, ὅτι πάντες οἱ μὴ σοι πλησιάσαντες ὁμοίον σε τοῖς χρωμένοις εἶναι νομοῦσι τοιοῦτους ἐφίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὡς αὐτὸς τὰς αἰτίας ἔξω
- 28 ὧν ἂν ἐκείνοι πράξῃσι. πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαν ὅ τι

ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας, δίδου παρησίαν τοῖς εὖ φρονούσιν, ἵνα περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῆς ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάσοντας, δίδου καὶ τοὺς τέχνη κολακεύοντας καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστών ἔχωσιν. ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς τε λέγοντας, ὁποῖοί τινές εἰσι, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσι. ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς 29 ψευδῶς διαβάλλοντας αἴσπερ τοὺς ἑξαμαρτιάνοντας.

Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἦττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ' ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἂν οὐδεμιᾶ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῆ προσδέχου μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιζε σαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτός τ' ἐπιδώσεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δόξεις.

θ'

Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ καὶ 30 τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστι. νόμιζε τῶν τιμῶν ἀληθεστάτας εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γιγνομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες μᾶλλον σου τὴν γνώμην ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσι. λάνθανε μὲν, ἦν ἐπὶ τῷ σοι συμβῆ τῶν φάυλων χαίρειν, ἐνδείκνυσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων. μὴ 31 τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γινώσκων, ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὄλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσι. σημεῖον ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἂν τοὺς ἀρχομένους ὄρας εὐπορω-

τέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐ-
32 πιμέλειαν. περὶ πλείονος ποιῶν δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον
μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δ'
ἀθάνατος, καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητά, δόξα δὲ χρημά-
των οὐκ ὄνητή, καὶ τὰ μὲν καὶ φάυλοις παραγίγνεται.
τὴν δ' οὐχ οἷόν τ' ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσα-
σθαι. τρύφα μὲν ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα
κόσμοις, καρτέρει δ' ὡς χρὴ τοὺς βασιλεύοντας ἐν
τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν, ἔν' οἱ μὲν ὀρῶντες διὰ τὴν
ᾧσιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν, οἱ δὲ συνόντες
33 διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ῥώμην τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώμην
ἔχουσιν. ἐπισκόπει τοὺς λόγους αἰεὶ τοὺς σαντοῦ καὶ τὰς
πράξεις, ἔν' ὡς ἐλαχίστοις ἁμαρτήμασι περιπίπτῃς, κρά-
τιστον μὲν γὰρ τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν, ἐπειδὴ
δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἰροῦ καὶ μὴ πλε-
ονάζειν αἱ γὰρ μετριότῃτες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις ἢ
ταῖς ὑπερβολαῖς ἐνεσις.

ι'

34 Ἄστειος εἶναι πειρῶ καὶ σεμνός· τὸ μὲν γὰρ τῇ τυ-
ραννίδι πρόπει, τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἀρμόττει.
χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων ἐστὶ τῶν προσταγμά-
των· εὐρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν σεμνυνο-
μένους ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλομένους ἀστειοῦς
εἶναι ταπεινοὺς φαινομένους. δεῖ δὲ χρῆσθαι μὲν ἀμφο-
τέραις ταῖς ιδέαις ταύταις, τὴν δὲ συμφορὰν τὴν ἐκατέρω
35 προσοῦσαν διαφεύγειν. ὅ τι ἂν ἀκριβῶσαι βουλευθῆς,
ᾧ ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλέας, ἐμπειρία μέτιθι
καὶ φιλοσοφία· τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν τὰς ὁδοὺς σο-
δεῖξει, τὸ δ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαι δύνα-
σθαι σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι ποιήσει.

Θεώρει τὰ γιγνόμενα καὶ τὰ συμπίπτοντα καὶ τοῖς
ἰδιώταις καὶ τοῖς τυράννοις ἂν γὰρ τὰ παρεληλυθότα
μνημονεύης, ἄμεινον περὶ τῶν μελλόντων βουλευσεί. 36
δὲν ἡγοῦ τῶν μὲν ἰδιωτῶν τινὰς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν,
ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινεθῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολ-
μᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες
εὐδοκιμήσουσι. βούλου τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνη-
μα μᾶλλον ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν. μάλιστα μὲν
πειρῶ τὴν ἀσφάλειαν καὶ σαυτῷ καὶ τῇ πόλει διαφυ-
λάττειν. ἦν δ' ἀναγκασθῆς κινδυνεύειν, αἰροῦ τεθνά-
ναικαλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχροῶς. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις 37,
μέμνησο τῆς βασιλείας, καὶ φρόντιζ' ὅπως μηδὲν ἀνά-
ξιον τῆς τιμῆς ταύτης πράξεις.

ια'

Μὴ περιύδης τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅπασαν ἅμα δια-
λυθεῖσαν· ἀλλ' ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες, πειρῶ
τῆς ψυχῆς ἀθάνατον μνήμην καταλιπεῖν. μελέτα περὶ 38
καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθισθῆς ὅμοια
τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν. ἅτ' ἂν σοι λογιζομένῳ φαί-
νηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει. ὧν τὰς δό-
ξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις, ἃ τοῖς αὐτοῦ παισὶν
ἂν συμβουλεύσειας, τούτοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίου. χρῶ
τοῖς εἰρημένοις ἢ ζῆτει βελτίῳ τούτων. σοφοὺς νόμιζε 39
μὴ τοὺς ἀκριβῶς περὶ μικρῶν ἐρίζοντας, ἀλλὰ τοὺς εὖ
περὶ τῶν μεγάλων λέγοντας· μηδὲ τοὺς τοῖς μὲν ἄλ-
λοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνουμένους, αὐτοὺς δ' ἐν πολ-
λαῖς ἀπορίαις ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν
λέγοντας, ὁμιλεῖν δὲ καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ἀν-
θρώποις δυναμένους, καὶ μὴ διαταραττομένους ἐν ταῖς

τοῦ βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ
τὰς συμφορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἐπισταμέ-
40 νους.

ιβ'

Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλὰ τῶν λεγομένων ἐστίν,
ἃ καὶ σὺ γινώσκεις· οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο παρέλαθεν,
ἀλλ' ἠπιστάμην, ὅτι τοσοῦτων ὄντων τὸ πλῆθος καὶ
τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν τι τούτων εἰρή-
κασιν, οἱ δ' ἀκηκόασιν, οἱ δ' ἑτέρους ποιῶντας ἐορά-
41 κασιν, οἱ δ' αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἐπιτηδεύοντες. ἀλλὰ γὰρ
οὐκ ἐν τοῖς λόγοις χροῖ τούτοις τῶν ἐπιτηδευμάτων
ζητεῖν τὰς καινότητας, ἐν οἷς οὔτε παράδοξον οὔτ' ἄ-
πιστον οὔτ' ἔξω τῶν νομιζομένων οὐδὲν ἔξεστιν εἰπεῖν,
ἀλλ' ἠγεῖσθαι τοῦτον χαριέστατον, ὅς ἂν τῶν διεσπαρ-
μένων ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διανοαῖς ἀθροῖσαι πλεῖστα
42 δυνηθῆ καὶ φράσαι κάλλιστα περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ κακεί-
νὸ μοι πρόδηλον ἦν, ὅτι τὰ συμβουλευόντα καὶ τῶν
ποιημάτων καὶ τῶν συγγραμμάτων χρησιμώτατα μὲν
ἅπαντες νομίζουσιν, οὐ μὴν ἠδιστα γ' αὐτῶν ἀκούου-
σιν, ἀλλὰ πεπόνθασιν, ὅπερ πρὸς τοὺς νουθετοῦντας
καὶ γὰρ ἐκείνους ἐπαινοῦσι μὲν, πλησιάζειν δὲ βούλον-
ται τοῖς συνεξαμαρτάνουσιν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποτρέπουσι.
43 σημεῖον δ' ἂν τις ποιήσαιτο τὴν Ἡσιόδου καὶ Θεό-
γνιδος καὶ Φωκυλίδου ποίησιν καὶ γὰρ τούτους φασὶ
μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβούλους τῷ βίῳ τῷ τῶν
ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἰροῦνται συνδιατρί-
βειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοαῖς μᾶλλον ἢ ταῖς ἐκείνων ὑ-
44 ποθήκαις. ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέξειε τῶν προεχόντων ποιη-
τῶν τὰς καλουμένας γνώμας, ἐφ' αἷς ἐκεῖνοι μάλιστ'
ἐσπούδασαν, ὁμοίως ἂν καὶ πρὸς ταύτας διατεθεῖεν· ἢ-

διον γὰρ ἂν κομφοδίας τῆς φαυλοτάτης ἢ τῶν οὕτω τεχνικῶς πεποιημένων ἀκούσειαν.

ιγ'

Καὶ τί δεῖ καθ' ἓν ἕκαστον λέγοντα διατρίβειν; ὅ- 45
 λως γὰρ εἰ θέλομεν σκοπεῖν τὰς φύσεις τὰς τῶν ἀνθρώ-
 πων, εὐρήσομεν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν οὔτε τῶν σιτίων
 χαίροντας τοῖς ὑγιεινοτάτοις οὔτε τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς
 καλλίστοις οὔτε τῶν πραγμάτων τοῖς βελτίστοις οὔτε τῶν
 θρεμμάτων τοῖς ὠφελιμοτάτοις, ἀλλὰ παντάπασιν ἐναν-
 τίας τῷ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς ἔχοντας, καὶ δοκοῦντας
 καρτερικοὺς καὶ φιλοπόνους εἶναι τοὺς τῶν δεόντων τι
 ποιοῦντας ὥστε πῶς ἂν τις τοῖς τοιούτοις ἢ παραινῶν 46
 ἢ διδάσκων ἢ χρήσιμόν τι λέγων ἀρέσειεν; οἱ πρὸς τοῖς
 εἰρημένοις φθινοῦσι μὲν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀπλοῦς δ' ἡ-
 γοῦνται τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οὕτω δὲ τὰς ἀληθείας
 τῶν πραγμάτων φεύγουσιν, ὥστ' οὐδὲ τὰ σφέτερόν αὐ-
 τῶν ἴσασιν, ἀλλὰ λυποῦνται μὲν περὶ τῶν ἰδίων λογιζό-
 μενοι, χαίρουσι δὲ περὶ τῶν ἀλλοτρίων διαλεγόμενοι,
 βούλοιντο δ' ἂν τῷ σώματι κακοπαθῆσαι μᾶλλον ἢ τῇ
 ψυχῇ πονῆσαι καὶ σκέψασθαι περὶ τινος τῶν ἀναγκαίων.
 εὔροι δ' ἂν τις αὐτοὺς ἐν μὲν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνου- 47
 σίαις ἢ λοιδοροῦντας ἢ λοιδορουμένους, ἐν δὲ ταῖς ἐρη-
 μίαις οὐ βουλευομένους, ἀλλ' εὐχομένους, λέγω δ' οὐ καθ'
 ἀπάντων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς εἰρημένοις ὄντων.
 ἐκεῖνο δ' οὖν φανερόν, ὅτι δεῖ τοὺς βουλομένους ἢ ποιεῖν 48
 ἢ γράφειν τι κεχαρισμένον τοῖς πολλοῖς μὴ τοὺς ὠφελι-
 μοτάτους τῶν λόγων ζητεῖν, ἀλλὰ τοὺς μυθωδιστάτους
 ἀκούοντες μὲν γὰρ τῶν τοιούτων χαίρουσι, θεωροῦντες
 δὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἀμίλλας ψυχαγωγοῦνται διὸ καὶ
 τὴν Ὀμήρου ποίησιν καὶ τοὺς πρώτους εὐρόντας τραγω-

διὰν ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι κατιδόντες τὴν φύσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀμφοτέραις ταῖς ἰδέαις ταύταις κατεχρήσαντο
49 πρὸς τὴν ποιήσιν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους τοὺς τῶν ἡμιθέων ἐμυθολόγησεν, οἱ δὲ τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησαν, ὥστε μὴ μόνον ἀκουστοὺς ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ θεατοὺς γενέσθαι. τοιούτων οὖν παραδειγμάτων ὑπαρχόντων δέδεικται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοὺς ἀκροωμένους ψυχαγωγεῖν, ὅτι τοῦ μὲν νουθετεῖν καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον, τὰ δὲ τοιαῦτα λεκτέον, οἷς ὀρθῶσι τοὺς ὄχλους μάλιστα χαίροντας.

ιδ'

50 Ταῦτα δὲ διηλθὼν ἡγούμενος σὲ δεῖν, τὸν οὐχ ἓνα τῶν πολλῶν, ἀλλὰ πολλῶν ὄντα τύραννον, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις, μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων μηδὲ τοὺς εὖ φρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς κρίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρησίμων αὐτοὺς δοκιμάζειν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῶν γυμνασίων τῶν τῆς
51 ψυχῆς ἀμφισβητοῦσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, καὶ φασι οἱ μὲν διὰ τῶν ἐριστικῶν λόγων, οἱ δὲ διὰ τῶν πολιτικῶν, οἱ δὲ δι' ἄλλων τινῶν φρονιμωτέρους ἔσεσθαι τοὺς αὐτοῖς πλησιάζοντας, ἐκείνο δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἕξ ἐκάστου τούτων
52 φαίνεσθαι βουλευέσθαι δυνάμενον. χρὴ τοίνυν ἀφέμενον τῶν ἀμφισβητουμένων ἐπὶ τοῦ συνομολογουμένου λαμβάνειν αὐτῶν τὸν ἔλεγχον, καὶ μάλιστα μὲν ἐπὶ τῶν καιρῶν θεωρεῖν συμβουλεύοντας, εἰ δὲ μή, καθ' ὅλων τῶν πραγμάτων λέγοντας, καὶ τοὺς μὲν μηδὲν γινώσκοντας τῶν δεόντων ἀποδοκίμαζε· δηλὸν γάρ, ὡς ὁ μηδὲν ὄν
53 αὐτὸς χρήσιμος οὐδ' ἂν ἄλλον φρόνιμον ποιήσειε· τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὀρθᾶν πλέον τι τῶν ἄλ-

λων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεράπευε, γινώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν. ἡγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοὶ ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οἷτινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλείστ' ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν.

ΙΕ'

Ἐγὼ μὲν οὖν ἅ τε γινώσκω παρήνεκα καὶ τιμῶ σε 54
τούτοις, οἷς τυγχάνω δυνάμενος βούλου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπερ εἶπον ἀρχόμενος, μὴ τὰς εἰθισμένας ἄγειν σοὶ δωρεάς, ἅς ὑμεῖς πολὺ πλείονος ἀγοράζετε παρὰ τῶν δίδόντων ἢ παρὰ τῶν πωλούντων, ἀλλὰ τοιαύτας, αἷς κἂν σφόδρα χρῆ καὶ μηδεμίαν ἡμέραν διαλείπης, οὐ κατατρίψεις, ἀλλὰ μείζους καὶ πλείονος ἄξιας ποιήσεις.

ΕΥΑΓΟΡΑΣ

Εισαγωγή.

Ὁ Εὐαγόρας ἀνήκεν εἰς οἶκον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἄρξει ἐπὶ μακρὸν τῆς Σαλαμίνας τῆς Κύπρου. Ἄλλος Εὐαγόρας, συγγενῆς του, ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Φοίνικος βασιλέως, ὁ δὲ Εὐαγόρας οὗτος διατρέχων τὸν κίνδυνον νὰ φονευθῆ ὡς ἔχων δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου ἔφυγεν εἰς Κιλικίαν. Ἐκεῖ δὲ ὠργάνωσε συνωμοσίαν καὶ τῷ 410 π. Χ. ἐπανελθὼν εἰς Σαλαμίνα κρυφίως μετὰ τινων συνωμοστῶν ἐξέβαλε τὸν τύραννον καὶ ἔλαβε τὴν βασιλείαν. Ὡς βασιλεὺς ἀνεδείχθη μέγας μεταρρυθμιστῆς. Ἀφοῦ ὠχύρωσε τὴν Σαλαμίνα, ὠργάνωσε τὸ ἐμπόριον, ἠῤῥξῆσε τὸ ναυτικὸν καὶ ἐπανεισήγαγεν ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων. Ἐπιτυχῶν ἀναγνώρισιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ἐπελήφθη τῆς ἐπεκτάσεως τῆς δυνάμεώς του καὶ κατέλαβε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Κύπρου. Συνεπολέμησε μετὰ τοῦ Ἀθηναίου Κόνωνος καὶ τῶν Περσῶν, τοὺς ὁποῖους αὐτὸς ἔπεισε νὰ ἀγωνισθοῦν εἰς τὴν Κνίδον, καὶ ἂ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἦδη οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ 396 εὐγνωμονοῦντες εἶχον ἀνεγείρει ἐν τῷ Κεραμεϊκῷ ἀνδριάντα τοῦ Εὐαγόρου. Ἡ Ἀνταλκίδειος συνθήκη (387) ἀφῆκε τὴν Κύπρον εἰς τοὺς Πέρσας, ὁ δὲ Εὐαγόρας ἠγωνίσθη κατ' αὐτῶν, μέχρις οὗ ἐπέτυχεν ἕνεκα διαφωνίας τῶν ἀρχηγῶν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ τὴν σύναψιν εἰρήνης, δι' ἧς ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀρχὴ του ἐν Σαλαμίνι. Μὴ κυρωθείσης ἕμως τῆς συνθήκης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ὁ Εὐαγόρας ἠγωνίσθη ἐπὶ δεκαετίαν (386—376). Τέλος δὲ ἐπιτυχῶν βοή-

θειαν ἐκ μέρους τῶν Λακεδαιμονίων ἠνάγκασε τοὺς Πέρσας εἰς σύναψιν ἐντίμου δι' αὐτὸν συνθήκης. Ὀλίγον θραδύτερον ἐδολοφονήθη, διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ υἱὸς του Νικοκλῆς (Ἰσ. Εὐαγόρας—Ξενοφ. Ἑλλ. Δ' 8,34—Διοδ. ΙΔ' 110, ΙΕ' 2, 8, 3, 47).

Τὸ ἐγκώμιον τοῦ Εὐαγόρου εἶναι λόγος συναφῆς τῷ πρὸς Νικοκλέα. Ἦτο δὲ ὁ πρῶτος τοῦ εἴδους τούτου, διότι πρότερον τὰ ἐγκώμια τῶν συγχρόνων ἀνελάμβανον νὰ πλέκωσιν οἱ ποιηταί. Διὰ τοῦτο δὲ μεθ' ὑπερηφανείας ἐξαίρει τὴν νέαν ταύτην ἐφεύρουν τῆς σοφίας αὐτοῦ ὁ ῥήτωρ ἐν § 8 τοῦ παρόντος λόγου.

Ὁ λόγος οὗτος ἐγράφη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Εὐαγόρου τῷ 374 π. Χ. καὶ μετὰ τὸν πρὸς Νικοκλέα παραινετικὸν περὶ τὸ 370 π. Χ., ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τοῦ τέλους του, ἔνθα λέγει «οὐ νῦν σε παρακελεύομαι σπουδάζειν περὶ τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ πάλαι», τ. ἔ. «ἐν ταῖς παραινέσεσι». Πρῶτον δηλ. ἔγραψε πρὸς αὐτὸν τὰς παραινέσεις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἔπειτα δεύτερον τὸν ἐπιτάφιον τοῦτον, ἵνα πλέον καὶ διὰ τούτου εὐνοϊκὸς εἰς αὐτὸν φανῇ τιμῶν τὸν θάνατον τοῦ Εὐαγόρου. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἔλαβε καὶ τριάκοντα τάλαντα διὰ τὸν λόγον του τοῦτον.

α'

- 1 Ὅρθων, ὧ Νικόκλεις, τιμῶντά σε τὸ τάφρον τοῦ πατρὸς οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων, ἀλλὰ καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἵππων τε καὶ τριήρων ἀμίλλαις, καὶ λείποντ' οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ὑπερβολήν, ἡγησάμην Εὐαγόραν, εἴ τις ἐστὶν αἰσθησις τοῖς τετελευτηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, εὐμενῶς μὲν ἀποδέχεσθαι καὶ ταῦτα, καὶ χαίρειν ὀρῶντα τὴν τε περὶ αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, πολὺ δ' ἂν ἔτι πλείω χάριν ἔχειν ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ τις δυνηθεῖη περὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν κινδύνων ἀξίως διελθεῖν τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων· εὐρήσομεν γὰρ τοὺς φιλοτίμους καὶ μεγαλοψύ-

ζους τῶν ἀνδρῶν οὐ μόνον ἀντὶ τῶν τοιούτων ἐπαινεῖσθαι βουλομένους, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀποθνήσκειν εὐκλεῶς αἰρουμένους, καὶ μᾶλλον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ βίου σπουδάζοντας, καὶ πάντα ποιῶντας, ὅπως ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην καταλείψουσιν. αἱ μὲν οὖν δαπάναι τῶν μὲν τοιούτων οὐδὲν ἐξεργάζονται, τοῦ δὲ πλούτου σημεῖόν εἰσιν· οἱ δὲ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀγωνίας ὄντες, οἱ μὲν τὰς δυνάμεις τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ τὰς τέχνας ἐπιδειξάμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐντιμότερους κατέστησαν· ὁ δὲ λόγος, εἰ καλῶς διέλθοι τὰς ἐκείνου πράξεις, ἀείμνηστον ἂν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐραγόρου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειεν.

β'

Ἐχορὴν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν τοὺς ἐφ' αὐτῶν ἀνδρας ἀγαθοὺς γεγενημένους, ἴν' οἱ τε δυνάμενοι τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν, ἐν εἰδόσι ποιούμενοι τοὺς λόγους, ταῖς ἀληθείαις ἐχρῶντο περὶ αὐτῶν, οἱ τε νεώτεροι φιλοτιμότερως διέκειντο πρὸς τὴν ἀρετὴν, εἰδότες, ὅτι τούτων εὐλογήσονται μᾶλλον, ὢν ἂν ἀμείνους σφᾶς αὐτοὺς παράσχωσι νῦν δὲ τίς οὐκ ἂν ἀθυμήσειεν, ὅταν ὁρᾷ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωικὰ καὶ τοὺς ἐπέκεινα γενομένους ὕμνουμένους καὶ τραγωδομένους, αὐτὸν δὲ προειδῆ, μηδ' ἂν ὑπερβάλλῃ τὰς ἐκείνων ἀρετάς, μηδέποτε τοιούτων ἐπαίνων ἀξιοῦσόμενον; τούτων δ' αἴτιος ὁ φθόνος, ᾧ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσεστιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσιν ἐστίν· οὕτω γάρ τινες δυσκόλως πεφύκασιν, ὥσθ' ἦδιον ἂν εὐλογοῦμένων ἀκούοιεν, οὓς οὐκ ἴσασιν, εἰ γεγονόσιν, ἢ τούτων, ὑφ' ὧν εὖ πεπονθότες αὐτοὶ τυγχά-

7 νουσιν. οὐ μὴν δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν, ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων ἀμελητέον, τοὺς δ' ἄλλους ἐθιστέον ἀκούειν περὶ ὧν καὶ λέγειν δίκαιόν ἐστιν, ἄλλως τ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἐπιδόσεις ἴσμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.

γ'

- 8 Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι χαλεπὸν ἐστίν, ὃ μέλλω ποιεῖν, ἄνδρὸς ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν. σήμεριον δὲ μέγιστον περὶ μὲν γὰρ ἄλλων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λέγειν τολμῶσιν οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὄντες, περὶ δὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς πάποτ' αὐτῶν συγγράφειν ἐπεχείρησε καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην. τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις οἶόν τ' αὐτοῖς ποιῆσαι καὶ διαλεγομένους καὶ συναγωνιζομένους οἷς ἂν βουληθῶσι, καὶ περὶ τούτων δηλῶσαι μὴ μόνον τοῖς τεταγμένοις ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ξένοις, τὰ δὲ καινοῖς, τὰ δὲ μεταφοραῖς, καὶ μηδὲν παραλιπεῖν, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς εἶδεσι δια-
- 9
- 10 ποικίλαι τὴν ποιήσιν τοῖς δὲ περὶ τοὺς λόγους οὐδὲν ἔξεστι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀποτόμως καὶ τῶν ὀνομάτων τοῖς πολιτικοῖς μόνον καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τοῖς περὶ αὐτὰς τὰς πράξεις ἀναγκαῖόν ἐστι χρῆσθαι. πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν μετὰ μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἅπαντα ποιεῦσιν, οἱ δ' οὐδενὸς τούτων κοινωνοῦσιν ἅ τ' αὐτὴν ἔχει χάριν, ὥστ', ἂν καὶ τῇ λέξει καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἔχη κακῶς, ὅμως αὐταῖς ταῖς εὐρυθμίαις καὶ ταῖς συμμετρίας
- 11 ψυχαγωγῶσι τοὺς ἀκούοντας. γνοίη δ' ἂν τις ἐκεῖθεν

τὴν δύναμιν αὐτῶν ἦν γὰρ τις τῶν ποιημάτων τῶν εὐδοκιμούντων τὰ μὲν ὀνόματα καὶ τὰς διανοίας καταλίπη, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης, ἧς νῦν ἔχομεν περὶ αὐτῶν. ὅμως δέ, καίπερ τοσοῦτον πλεονεξτούσης τῆς ποιήσεως, οὐκ ὀκνητέον, ἀλλ' ἀποπειρατέον τῶν λόγων ἐστίν, εἰ καὶ τοῦτο δυνήσονται, τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας εὐλογεῖν μηδὲν χειρόν τῶν ἐν ταῖς φθαῖς καὶ τοῖς μέτροις ἐγκωμιαζόντων.

δ'

Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῆς Εὐαγόρου καὶ τίνων ἦν ἀπόγονος, εἰ καὶ πολλοὶ προερίστανται, δοκεῖ μοι πρέπειν κάμῃ τῶν ἄλλων ἕνεκα διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν, ὅτι καλλίστων αὐτῷ καὶ μεγίστων παραδειγμάτων καταλειφθέντων οὐδὲν καταδεέστερον αὐτὸν ἐκείνων παρέσχεν. ὁμολογεῖται μὲν γὰρ τοὺς ἀπὸ Διὸς εὐγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι, τούτων δ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν Αἰακίδας προκρίνειεν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γένεσιν εὐρήσομεν τοὺς μὲν ὑπερβάλλοντας, τοὺς δὲ καταδεεστέρους ὄντας, οὗτοι δ' ἅπαντες ὀνομαστότατοι τῶν καθ' αὐτοὺς γεγῆνασι.

ε'

Τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακὸς ὁ Διὸς μὲν ἔκγονος, τοῦ δὲ γένους τοῦ Τευκρινῶν πρόγονος, τοσοῦτον διήνεγκεν, ὥστε γενομένων αὐχμῶν ἐν τοῖς Ἑλλησι καὶ πολλῶν ἀνθρώπων διαφθαρέντων, ἐπειδὴ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὑπερέβαλλεν, ἦλθον οἱ προεστῶτες τῶν πόλεων ἱκετεύοντες αὐτόν, νομίζοντες διὰ τῆς συγγενείας καὶ

- 15 τῆς εὐσεβείας τῆς ἐκείνου τάχιστ' ἂν εὐρέσθαι παρὰ τῶν ὄθεν τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγὴν, σωθέντες δὲ καὶ τυχόντες ὧν ἐδεήθησαν, ἱερὸν ἐν Αἰγίνῃ κατεστήσαντο κοινὸν τῶν Ἑλλήνων, οὐτερ ἐκεῖνος ἐποιήσατο τὴν εὐχὴν, καὶ κατ' ἐκείνον τε τὸν χρόνον, ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων, μετὰ καλλίστης ὧν δόξης διετέλεσεν ἔπειδή τε μετήλλαξε τὸν βίον, λέγεται παρὰ Πλούτωνι καὶ Κόρη μεγίστας τιμὰς ἔχων παρεδρεῦειν ἐκεῖνοισ.

στ'

- 16 Τούτου δὲ παῖδες ἦσαν Τελαμῶν καὶ Πηλεΐδης, ὧν ὁ μὲν ἕτερος μεθ' Ἡρακλέους ἐπὶ Λαομέδοντα στρατεύσάμενος ἀριστείων ἠξιώθη, Πηλεΐδης δ' ἐν τε τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Κενταύρους ἀριστεύσας καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους εὐδοκιμήσας Θέτιδι τῇ Νηρέως, θνητὸς ὧν ἀθανάτῳ συνήκησε, καὶ μόνου τούτου φασὶ τῶν προγεγενημένων ὑπὸ θεῶν ἐν τοῖς γάμοις ὑμέναιον ἄσθῆναι.

ζ'

- 17 Τούτοις δ' ἑκατέρου, Τελαμῶνος μὲν Αἴας καὶ Τεῦκρος ἐγενέσθη, Πηλέως δ' Ἀχιλλεύς, οἱ μέγιστον καὶ σαφέστατον ἔλεγχον ἔδοσαν τῆς αὐτῶν ἀρετῆς· οὐ γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσι μόνον ἐπρώτευσαν, οὐδ' ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς κατοῦν, ἀλλὰ στρατείας τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους γενομένης, καὶ πολλῶν μὲν ἑκατέρων 18 ἀθροισθέντων, οὐδενὸς δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἀπολειφθέντος, ἐν τούτοις τοῖς κινδύνοις Ἀχιλλεύς μὲν ἀπάντων διήνεγκεν, Αἴας δὲ μετ' ἐκείνον ἠρίστευσε, Τεῦκρος δὲ τῆς τε τούτων συγγενείας ἄξιος καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς χείρων γενόμενος, ἔπειδή Τροίαν συνεξείλεν, ἀφικόν-

μενος εἰς Κύπρον Σαλαμῖνά τε κατέφκισεν, ὁμόνυμον ποιήσας τῆς πρότερον αὐτῷ πατρίδος οὐσης, καὶ τὸ γένος τὸ νῦν βασιλεῦον κατέλιπε.

η'

Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρα παρὰ τῶν προγόνων 19
ὑπάρξαντα τηλικαῦτα τὸ μέγεθός ἐστι. τοῦτον δὲ τὸν
τρόπον τῆς πόλεως κατοικισθείσης κατὰ μὲν ἀρχὰς οἱ
γεγονότες ἀπὸ Τεύκρου τὴν βασιλείαν εἶχον, χρόνῳ δ'
ὑστερον ἀφικόμενος ἐκ Φοινίκης ἀνὴρ φυγὰς καὶ πιστευ-
θεὶς ὑπὸ τοῦ τότε βασιλεύοντος καὶ μεγάλας δυναστείας 20
λαβὼν οὐ χάριν ἔσχε τούτων, ἀλλὰ κακὸς μὲν γενόμενος
περὶ τὸν ὑποδεξάμενον, δεινὸς δὲ πρὸς τὸ πλεονεκτῆσαι,
τὸν μὲν εὐεργέτην ἐξέβαλεν, αὐτὸς δὲ τὴν βασιλείαν κα-
τέσχεν. ἀπιστῶν δὲ τοῖς πεπραγμένοις καὶ βουλόμενος ἀ-
σφαλῶς κατασκευάσασθαι τὰ περὶ αὐτὸν τὴν τε πόλιν ἐξ-
εβαρβάρωσε καὶ τὴν νῆσον ὅλην βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ κα-
τεδούλωσεν.

θ'

Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων καθεστῶτων καὶ τῶν ἐκ 21
γόνων τῶν ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἔχόντων Εὐαγόρας γίνε-
ται. περὶ οὗ τὰς μὲν φήμας καὶ τὰς μαντείας καὶ τὰς ὄ-
ψεις τὰς ἐν τοῖς ὕπνοις γενομένας, ἐξ ὧν μειζόνως ἂν
φανείη γεγονὸς ἢ κατ' ἀνθρώπον, αἰροῦμαι παραλιπεῖν,
οὐκ ἀπιστῶν τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἵνα πᾶσι ποιήσω φα-
νερόν, ὅτι τοσοῦτου δέω πλασάμενος εἰπεῖν τι περὶ τῶν
ἐκείνῳ πεπραγμένων, ὥστε καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀφήμι
τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν ὀλίγοι τινὲς ἐπίστανται καὶ μὴ πάν-
'Ισοκράτους Λόγοι, ἔκδοσις Ε' Χ. Παπαναστασίου-Ν. Φραγκίσκου 3

τες οί πολῖται συνίσασιν. ἄρξομαι δ' ἐκ τῶν ὁμολογουμένων λέγειν περὶ αὐτοῦ.

ι'

- 22 Παῖς μὲν γὰρ ὢν ἔσχε κάλλος καὶ ῥώμην καὶ σωφροσύνην, ἅπερ τῶν ἀγαθῶν προεπωδέστατα τοῖς τηλικούτοις ἐστί. καὶ τούτων μάρτυρας ἄν τις ποιήσαιτο, τῆς μὲν σωφροσύνης τοὺς συμπαιδευθέντας τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ κάλλους ἅπαντας τοὺς ἰδόντας, τῆς δὲ ῥώμης τοὺς θεασαμένους τοὺς ἀγῶνας, ἐν οἷς ἐκεῖνος τῶν ἡλικιωτῶν
- 23 ἐκρατίστευσεν. ἀνδρὶ δὲ γενομένῳ ταῦτά τε πάντα συνηξήθη καὶ πρὸς τούτοις ἀνδρεία προσεγένετο καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη, καὶ ταῦτ' οὐ μέσως οὐδ' ὥσπερ ἑτέροις τισίν, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν εἰς ὑπερβολὴν τοσοῦτον γὰρ
- 24 καὶ ταῖς τοῦ σώματος καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥσθ', ὅποτε μὲν αὐτὸν ὀρφεν οἱ τότε βασιλεύοντες, ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι περὶ τῆς ἀρχῆς, ἡγουμένους οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸν τοιοῦτον τὴν φύσιν ἐν ἰδιώτου μέρει διαγαγεῖν, ὅποτε δ' εἰς τοὺς τρόπους ἀποβλέψειαν, οὕτω σφοδρῶς πιστεύειν, ὥστ', εἰ καὶ τις ἄλλος τολμῆ περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρτάνειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἔσθαι βοηθόν.

ια'

- 25 Καὶ τοσοῦτον τῆς δόξης παραλλαττούσης οὐδετέρου τούτων ἐψεύσθησαν οὔτε γὰρ ἰδιώτης ὢν διετέλεσεν οὔτε περὶ ἐκείνους ἐξήμαρτεν, ἀλλὰ τοσαύτην ὁ δαίμων ἔσθεν αὐτοῦ πρόνοιαν, ὅπως καλῶς λήψεται τὴν βασιλείαν, ὥσθ', ὅσα μὲν ἀναγκαῖον ἦν παρασκευασθῆναι δι' ἀσεβείας, ταῦτα μὲν ἕτερος ἔπραξεν, ἐξ ὧν δ' οἷόν τ' ἦν

δυσίως καὶ δικαίως λαβεῖν τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα διεφύλα-
ξεν. εἰς γὰρ τῶν δυναστευόντων ἐπιβουλεύσας τόν τε τυ-
ραννον ἀπέκτεινε καὶ συλλαβεῖν Εὐαγόραν ἐπεχείρησεν,
ἡγούμενος οὐ δυνήσεσθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ κά-
κεινον ἐκποδῶν ποιήσαιο. διαφυγῶν δὲ τὸν κίνδυνον 27
καὶ σωθεὶς εἰς Σόλους τῆς Κιλικίας οὐ τὴν αὐτὴν γνώ-
μην ἔσχε τοῖς ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς περιπίπτουσιν.
οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κἂν ἐκ τυραννίδος ἐκπέσωσι, διὰ τὰς
παρούσας τύχας ταπεινοτέρας τὰς ψυχὰς ἔχουσιν ἐκεῖνος
δ' εἰς τοσοῦτον μεγαλοφροσύνης ἤλθεν, ὥστε τὸν ἄλλον
χρόνον ἰδιώτης ὢν, ἐπειδὴ φεύγειν ἠναγκάσθη, τυραννεῖν
φήθη δεῖν. καὶ τοὺς μὲν πλάνους τοὺς φυγαδικούς καὶ τὸ 28
δι' ἐτέρων ζητεῖν τὴν κάθοδον καὶ θεραπεύειν τοὺς αὐτοῦ
χεῖρους ὑπερεῖδε, λαβὼν δὲ ταύτην ἀφορμήν, ἦνπερ χρόν
τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, ἀμύνεσθαι καὶ μὴ προτέρους
ὑπάρχειν, καὶ προσελόμενος ἢ κατορθώσας τυραννεῖν ἢ
διαμαρτῶν ἀποθανεῖν, παρακαλέσας ἀνθρώπους, ὡς οἱ
τοὺς πλείστους λέγοντες, περὶ πεντήκοντα, μετὰ τούτων
παρεσκευάζετο ποιῆσθαι τὴν κάθοδον. ὅθεν καὶ μάλιστ' 29
ἂν τις καὶ τὴν φύσιν τὴν ἐκείνου καὶ τὴν δόξαν, ἣν εἶχε
παρὰ τοῖς ἄλλοις, θεωρήσειεν μέλλοντος γὰρ πλεῖν μετὰ
τοσοῦτων ἐπὶ τηλικαύτην προᾶξιν τὸ μέγεθος καὶ πάντων
τῶν δεινῶν πλησίον ὄντων οὐτ' ἐκεῖνος ἠθύμησεν οὔτε
τῶν παρακληθέντων οὐδεὶς ἀποστήναι τῶν κινδύνων ἠ-
ξίωσεν, ἀλλ' οἱ μὲν ὥσπερ θεῶ συνακολουθοῦντες ἅπαν-
τες ἐνέμειναν τοῖς ὁμολογημένοις, ὁ δ' ὥσπερ ἢ στρα-
τόπεδον ἔχων κρεῖττον τῶν ἀντιπάλων ἢ προειδὼς τὸ
συμβησόμενον οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην.

ιβ'

Δῆλον δ' ἐκ τῶν ἔργων ἀποβᾶς γὰρ εἰς τὴν νῆσον 30

- οὐχ ἠγήσατο δεῖν χωρίον ἐχυρὸν καταλαβὼν τὸ σῶμ' ἐν ἀσφαλείᾳ καταστήσας περιδεῖν, εἴ τινες αὐτῷ τῶν πολιτῶν βοηθήσουσιν· ἀλλ' εὐθύς, ὥσπερ εἶχε, ταύτης τῆς νυκτὸς διελὼν τοῦ τείχους πυλῖδα καὶ ταύτη τοὺς μεθ' αὐ-
- 31 τοῦ διαγαγὼν προσέβαλλε πρὸς τὸ βασιλείον, καὶ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς γιγνομένους καὶ τοὺς φόβους τοὺς τῶν ἄλλων καὶ τὰς παρακελεύσεις τὰς ἐκείνου τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν; γενομένων δ' αὐτῷ τῶν μὲν περὶ τὸν τύραννον ἀνταγωνιστῶν, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν θεατῶν—
- 32 δεδιότες γὰρ τοῦ μὲν τὴν ἀρετὴν, τοῦ δὲ τὴν ἀρετὴν ἡσυχίαν εἶχον—οὐ πρότερον ἐπαύσατο μαχόμενος καὶ μόνος πρὸς πολλοὺς καὶ μετ' ὀλίγων πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, πρὶν ἔλθων τὸ βασιλείον καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐτιμωρήσατο καὶ τοῖς φίλοις ἐβοήθησεν, ἔτι δὲ τῷ γένει τὰς τιμὰς τὰς πατρίους ἐκομίσατο, καὶ τύραννον αὐτὸν τῆς πόλεως κατέστησεν.

ιγ

- 33 Ἐγὼ οὖν, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου μνησθεῖην, ἀλλ' ἐνταῦθα καταλίπομι τὸν λόγον, ῥάδιον ἐκ τούτων εἶναι γινῶναι τὴν τ' ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου καὶ τὸ μέγεθος τῶν πεπραγμένων· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι γε σαφέστερον περὶ ἀμφοτέρων τούτων ἐκ τῶν ἐχομένων οἶμαι δηλώσειν.

ιδ'

- 34 Τοσοῦτων γὰρ τυράννων ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γεγενημένων οὐδεὶς φανήσεται τὴν τιμὴν ταύτην κάλλιον ἐκείνου κτησάμενος. εἰ μὲν οὖν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τὰς πράξεις τὰς Εὐαγόρου παραβάλλοιμεν, οὐτ' ἂν ὁ λόγος ἴσως τοῖς καιροῖς ἀρμόσειεν οὐτ' ἂν ὁ χρόνος τοῖς λεγομένοις ἀρκέσειεν· ἦν δὲ προσελόμενοι τοὺς εὐδοκιμωτά-

τους ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν, οὐδὲν μὲν χειρόν ἐξετώμεν, πολὺ δὲ συντομώτερον διαλεχθησόμεθα περὶ αὐτῶν.

ιε'

Τῶν μὲν οὖν τὰς πατρικὰς βασιλείας παραλαβόντων 35
τίς οὐκ ἂν τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους προκρίνειεν; οὐδεὶς
γὰρ ἔστιν οὕτω ῥάθυμος, ὅστις ἂν δέξαιτο παρὰ τῶν προ-
γόνων τὴν ἀρχὴν ταύτην παραλαβεῖν μᾶλλον ἢ κτησάμε-
νος ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ καταλιπεῖν.

ιστ'

Καὶ μὴν τῶν γε παλαιῶν καθόδων αὐταὶ μάλιστα' εὐ- 36
δοκιμοῦσιν, ἅς παρὰ τῶν ποιητῶν ἀκούομεν· οὗτοι γὰρ
οὐ μόνον τῶν γεγενημένων τὰς καλλίστας ἡμῖν ἀπαγγέλ-
λουσιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν καινὰς συντιθέασιν. ἀλλ'
ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν μεμυθολόγηκεν, ὅστις οὕτω δεινὸς
καὶ φοβεροὺς ποιησάμενος τοὺς κινδύνους εἰς τὴν αὐτοῦ
κατῆλθεν· ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι πεποίηνται διὰ τύχην λα-
βόντες τὰς βασιλείας, οἱ δὲ μετὰ δόλου καὶ τέχνης περι-
γενόμενοι τῶν ἐχθρῶν.

ιζ'

' Ἀλλὰ μὴν τῶν γ' ἐπὶ τάδε γεγενημένων, ἴσως δὲ καὶ 37
τῶν ἀπάντων, Κῦρον τὸν Μήδων μὲν ἀφελόμενον τὴν ἀρ-
χὴν, Πέρσας δὲ κτησάμενον, καὶ πλεῖστοι καὶ μάλιστα
θαυμάζουσιν. ἀλλ' ὁ μὲν τῷ Περσῶν στρατοπέδῳ τὸ
Μήδων ἐνίκησεν, ὃ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν
βαρβάρων ῥαδίως ἂν ποιήσειαν· ὁ δὲ διὰ τῆς ψυχῆς τῆς
αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος τὰ πλεῖστα φαίνεται τῶν προει-
ρημένων διαπραξάμενος. ἔπειτ' ἐκ μὲν τῆς τῆς Κύρου στρα- 38

τηγίας οὐπω δῆλον, ὅτι καὶ τοὺς Εὐαγόρου κινδύνους ἂν ὑπέμεινεν, ἐκ δὲ τῶν τούτῳ πεπραγμένων ἅπασι φανερόν, ὅτι ῥαδίως ἂν κακείνοις τοῖς ἔργοις ἐπεχείρησε. πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ὁσίως καὶ δικαίως ἅπαντα πέπρακται, τῷ δ' οὐκ εὐσεβῶς ἔνια συμβέβηκεν· ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐχθροὺς ἀπώλεσε, Κῦρος δὲ τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτεινεν. ὥστ', εἴ τινες βούλοιντο μὴ τὸ μέγεθος τῶν συμβάντων, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν τὴν ἑκατέρου κρίνειν, δικαίως ἂν Εὐαγόραν καὶ τούτου μᾶλλον ἐπαινέσειαν. εἰ δέ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν ὑποστειλάμενον μηδὲ δείσαντα τὸν φθόνον, ἀλλὰ παρησιᾶ χρησάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς οὔτε θνητὸς οὔθ' ἡμίθεος οὔτ' ἀθάνατος εὐρεθήσεται κάλλιον οὐδὲ λαμπρότερον οὐδ' εὐσεβέστερον λαβὼν. ἐκείνου τὴν βασιλείαν. καὶ τούτοις ἐκείνως ἂν τις μάλιστα πιστεύσειεν, εἰ σφόδρα τοῖς λεγομένοις ἀπιστήσας ἐξετάζειν ἐπιχειρήσειεν, ὅπως ἕκαστος ἐτυράνευσε. φανήσομαι γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν οὕτω περὶ αὐτοῦ θρασέως εἰρηκῶς.

ιη'

40 Εἰ μὲν οὖν ἐπὶ μικροῖς διήνεγκε, τοιούτων ἂν καὶ τῶν λόγων αὐτῷ προσῆκεν ἀξιούσθαι· νῦν δ' ἅπαντες ἂν ὁμολογήσειαν τυραννίδα καὶ τῶν θεῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μέγιστον καὶ σεμνότατον καὶ περιμαχητότατον εἶναι. τὸν δὲ τὸ κάλλιστον τῶν ὄντων κάλλιστα κτησάμενον τίς ἂν ἢ ποιητῆς ἢ λόγων εὐρετῆς ἀξίως τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσειεν ;

ιθ'

41 Οὐ τοίνυν ἐν τούτοις ὑπερβαλλόμενος ἐν τοῖς ἄλλοις

εὐρεθήσεται καταδεέστερος γενόμενος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐφρέστατος ὢν τὴν γνώμην καὶ πλεῖστα κατορθοῦν δυνάμενος ὁμως οὐκ ᾤήθη δεῖν ὀλιγορεῖν οὐδ' αὐτοσχεδιάζειν περὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ ζητεῖν καὶ φροντίζειν καὶ βουλευέσθαι τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου διέτριβεν, ἠγούμενος μὲν, εἰ καλῶς τὴν αὐτοῦ φρόνησιν παρασκευάσειεν, ὁμοίως αὐτῷ καὶ τὴν βασιλείαν ἔξειν, θαυμάζων δ' ὅσοι τῶν μὲν ἄλλων ἕνεκα τῆς ψυχῆς ποιῶνται τὴν ἐπιμέλειαν, αὐτῆς δὲ ταύτης μηδὲν τυγχάνουσι φροντίζοντες. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν 42 αὐτὴν διάνοιαν εἶχεν· ὁρῶν γὰρ τοὺς ἄριστα τῶν ὄντων ἐπιμελουμένους ἐλάχιστα λυπουμένους, καὶ τὰς ἀληθινὰς τῶν ῥαθυμιῶν οὐκ ἐν ταῖς ἀργίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς εὐπραγίαις καὶ καρτερίαις ἐνούσας, οὐδὲν ἀνεξέταστον παρέλειπεν, ἀλλ' οὕτως ἀκριβῶς καὶ τὰς πράξεις ἦδει καὶ τῶν πολιτῶν ἕκαστον ἐγίνωσκεν, ὥστε μήτε τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φθάνειν μήτε τοὺς ἐπιεικεῖς ὄντας λανθάνειν, ἀλλὰ πάντας τυγχάνειν τῶν προσηκόντων· οὐ γὰρ ἔξ ὧν ἐτέρων ἤκουεν οὐτ' ἐκόλαζεν οὐτ' ἐτίμα τοὺς πολίτας, ἀλλ' ἔξ ὧν αὐτὸς συνήδει τὰς κρίσεις ἐποιεῖτο περὶ αὐτῶν. ἐν τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν καταστή- 43 σας οὐδὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην προσπιπτόντων οὐδὲ περὶ ἕν πεπλανημένως εἶχεν, ἀλλ' οὕτω θεοφιλῶς καὶ φιλανθρωπῶς διώκει τὴν πόλιν, ὥστε τοὺς εἰσαφικνουμένους μὴ μᾶλλον Εὐαγόραν τῆς ἀρχῆς ζηλοῦν ἢ τοὺς ἄλλους τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας· ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσεν οὐδένα μὲν ἀδικῶν, τοὺς δὲ χρηστοὺς τιμῶν, καὶ σφόδρα μὲν ἀπάντων ἄρχων, νομίμως δὲ τοὺς ἐξαμαρτόντας κολάζων· οὐδὲν μὲν συμβού- 44 λων δεόμενος, ὁμως δὲ τοῖς φίλοις συμβουλευόμενος· πολλὰ μὲν τῶν χρωμένων ἠτιώμενος, ἅπαντα δὲ τῶν

- ἐχθρῶν περιγιγνόμενος· σεμνὸς ὢν οὐ ταῖς τοῦ προσώπου συναγωγαῖς, ἀλλὰ ταῖς τοῦ βίου κατασκευαῖς· οὐδὲ πρὸς ἓν ἀτάκτως οὐδ' ἀνωμάλως διακείμενος, ἀλλ' ὁμοίως τὰς ἐν τοῖς ἔργοις ὁμολογίας ὥσπερ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διαφυλάττων· μέγα φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δι' αὐτὸν γιγνομένοις· τοὺς μὲν φίλους ταῖς εὐεργεσίαις ὑφ' αὐτῷ ποιοῦμενος, τοὺς δ' ἄλλους τῇ μεγαλοψυχίᾳ καταδουλούμενος· φοβερὸς ὢν οὐ τῷ πολλοῖς χαλεπαίνειν, ἀλλὰ τῷ πολὺ τὴν τῶν ἄλλων φύσιν ὑπερβάλλειν· ἠγούμενος τῶν ἡδονῶν, ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν· ὀλίγοις πόνοις πολλὰς ἡστώνας κτώμενος, ἀλλ' οὐ διὰ μικρὰς ἡσθυμίας μεγάλους πόνους ὑπολειπόμενος·
- 46 ὅλως οὐδὲν παραλείπων ὢν προσεῖναι δεῖ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλ' ἐξ ἑκάστης τῆς πολιτείας ἐξειλεγμένος τὸ βέλτιστον, καὶ δημοτικὸς μὲν ὢν τῇ τοῦ πλήθους θεραπείᾳ, πολιτικὸς δὲ τῇ τῆς πόλεως ὅλης διοικήσει, στρατηγικὸς δὲ τῇ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐβουλίᾳ, τυραννικὸς δὲ τῷ πᾶσι τούτοις διαφέρειν. καὶ ταῦθ' ὅτι προσῆν Εὐαγόρα, καὶ πλείω τούτων, ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ῥᾶδιον καταμαθεῖν.

κ'

- 47 Παραλαβὼν γὰρ τὴν πόλιν ἐκβεβαρωμένην καὶ διὰ τὴν Φοινίκων ἀρχὴν οὔτε τοὺς Ἕλληνας προσδεχόμενην οὔτε τέχνας ἐπισταμένην οὔτε ἐμπορίῳ χρωμένην οὔτε λιμένα κεκτημένην ταῦτά τε πάντα διώρθωσε καὶ πρὸς τούτοις καὶ χώραν πολλὴν προσεκτίησато καὶ τείχη προσπεριεβάλετο καὶ τριήρεις ἐναυπηγήσατο καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς οὕτως ἠΰξησε τὴν πόλιν, ὥστε μηδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων ἀπολελεῖσθαι, καὶ δύναμιν τοσαύτην ἐνεποίησεν, ὥστε πολλοὺς φοβεῖσθαι τῶν πρότερον

καταφρονούντων αὐτῆς. καίτοι τηλικαύτας ἐπιδόσεις τὰς 48
πόλεις λαμβάνειν οὐχ οἶόν τ' ἐστίν, ἦν μὴ τις αὐτὰς δι-
οικῆ τοιοῦτοις ἤθεσιν, οἷοις Εὐαγόρας μὲν εἶχεν, ἐγὼ δ'
ὀλίγω πρότερον ἐπειράθηεν διελθεῖν. ὥστ' οὐ δέδοικα, μὴ
φανῶ μεῖζω λέγων τῶν ἐκείνω προσόντων, ἀλλὰ μὴ πο-
λὸν λίαν ἀπολειφθῶ τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. τίς γὰρ ἂν 49
ἐφίκοιτο τοιαύτης φύσεως, ὅς οὐ μόνον τὴν αὐτοῦ πόλιν
πλείονος ἀξίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ὅλον τὸν
περιέχοντα τὴν νῆσον ἐπὶ προαότητα καὶ μετριότητα προ-
ῆγαγε; πρὶν μὲν γε λαβεῖν Εὐαγόραν τὴν ἀρχὴν οὕτως
ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς εἶχον, ὥστε καὶ τῶν ἀρχόντων
τούτους ἐνόμιζον εἶναι βελτίστους, οἵτινες ὁμότατα πρὸς
τοὺς Ἑλληνας διακείμενοι τυγχάνοιεν· νῦν δὲ τοσοῦτον 50
μεταπεπτόκασιν, ὥσθ' ἀμιλλᾶσθαι μὲν, οἵτινες αὐτῶν
δόξοσι φιλέλληνες εἶναι μάλιστα, παιδοποιεῖσθαι δὲ
τοὺς πλείστους αὐτῶν γυναῖκας λαμβάνοντας παρ' ἡμῶν,
χαίρειν δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τοῖς
Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς παρὰ σφίσιν αὐτοῖς, πλείους
δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τῶν περὶ τὴν ἄλ-
λην παιδευσιν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διατρέβειν ἢ παρ'
οἷς πρότερον εἰωθότες ἦσαν· καὶ τούτων ἀπάντων οὐ-
δεις ὅστις οὐκ ἂν Εὐαγόραν αἴτιον εἶναι προσομο-
λογήσειεν.

κα'

Μέγιστον δὲ τεκμήριον καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὁ- 51
σιότητος τῆς ἐκείνου· τῶν γὰρ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ
καλοὶ κάγαθοὶ τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπολιπόντες ἤλ-
θον εἰς Κύπρον οἰκήσοντες, ἡγούμενοι κουφοτέραν καὶ
νομιμωτέραν εἶναι τὴν Εὐαγόρου πολιτείαν τῶν οἷ-
κοι πολιτειῶν· ὧν τοὺς μὲν ἄλλους ὀνομαστὶ διελθεῖν

- 52 πολὺ ἂν ἔργον εἴη· Κόνωνα δὲ τὸν διὰ πλείστας ἀ-
ρετὰς πρωτεύσαντα τῶν Ἑλλήνων τίς οὐκ οἶδεν, ὅ-
τι δυστυχήσας ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενος ὡς Εὐαγόραν
ἦλθε, νομίσας καὶ τῷ σώματι βεβαιοτάτην εἶναι τὴν
παρ' ἐκείνῳ καταφυγὴν καὶ τῇ πόλει τάχιστ' ἂν αὐ-
τὸν γενέσθαι βοηθόν· καὶ πολλὰ πρότερον ἤδη κα-
τωρθωκῶς οὐδὲ περὶ ἑνὸς πόποτε πράγματος ἔδοξεν
- 53 ἄμεινον ἢ περὶ τούτου βουλευσασθαι· συνέβη γὰρ αὐ-
τῷ διὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Κύπρον καὶ ποιῆσαι καὶ πα-
θεῖν πλείστ' ἀγαθὰ. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔφθασαν ἀλλή-
λοις πλησιάσαντες καὶ περὶ πλείονος ἐποίησαντο σφᾶς
αὐτοὺς ἢ τοὺς πρότερον οἰκείους ὄντας. ἔπειτα περὶ τε
τῶν ἄλλων ὁμονοοῦντες ἅπαντα τὸν χρόνον διετέλεσαν
καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον.
- 54 ὀρῶντες γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις οὔσαν καὶ μεγά-
λῃ μεταβολῇ κεχρομένην λυπηρῶς καὶ βαρέως ἔφερον
ἀμφοτέροι, προσήκοντα ποιοῦντες· τῷ μὲν γὰρ ἦν φύσει
πατρίς, τὸν δὲ διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας νόμῳ
πολίτην ἐποίησαντο. σκολουμένοις δ' αὐτοῖς, ὅπως τῶν
συμφορῶν αὐτὴν ἀπαλλάξουσι, ταχὺν τὸν καιρὸν Λακε-
δαιμόνιοι παρεσκεύασαν· ἄρχοντες γὰρ τῶν Ἑλλήνων
καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλ-
θον, ὥστε καὶ τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιεῖν ἐπεχείρησαν. λα-
βόντες δ' ἐκεῖνοι τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ τῶν στρατηγῶν
τῶν βασιλέως ἀπορούντων, ὅτι χρήσονται τοῖς πράγμα-
σιν, ἐδίδασκον αὐτοὺς μὴ κατὰ γῆν, ἀλλὰ κατὰ θάλατ-
ταν ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους,
νομίζοντες, εἰ μὲν πεζὸν στρατόπεδον καταστήσαιντο
καὶ τούτῳ περιγένοιτο, τὰ περὶ τὴν ἥπειρον μόνον κα-
λῶς ἔξοιν, εἰ δὲ κατὰ θάλατταν κρατήσειαν, ἅπασαν τὴν
- 56 Ἑλλάδα τῆς νίκης ταύτης μεθέξοιν. ὅπερ συνέβη· πει-

σθέντων γὰρ ταῦτα τῶν στρατηγῶν καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμαχήθησαν καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἠλευθερώθησαν, ἡ δὲ πόλις ἡμῶν τῆς τε παλαιᾶς δόξης μέρος τι πάλιν ἀνέλαβε καὶ τῶν συμμάχων ἡγεμὼν κατέστη. καὶ ταῦτ' ἐπράχθη Κόνωνος μὲν στρατηγοῦντος, Εὐαγόρου δὲ τοῦτό τε παρασχόντος καὶ τῆς δυνάμεως τὴν πλείστην παρασκευάσαντος. ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς μὲν αὐτοὺς ἐτιμήσαμεν 57 ταῖς μεγίσταις τιμαῖς καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐστήσαμεν. οὐπερ τὸ τοῦ Διὸς ἄγαλμα τοῦ σωτῆρος, πλησίον ἐκείνου τε καὶ σφῶν αὐτῶν, ἀμφοτέρων ὑπόμνημα, καὶ τοῦ μεγέθους τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

κβ'

Βασιλεὺς δ' οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅσῳ μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἔδειξεν αὐτούς. περὶ μὲν οὖν Κόνωνος ἄλλος ἡμῖν ἔσται λόγος· ὅτι δὲ πρὸς Εὐαγόραν οὕτως ἔσχεν, οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἐζήτησε. φαίνεται γὰρ μᾶλλον μὲν 58 σπουδάσας περὶ τὸν ἐν Κύπρῳ πόλεμον ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκείνον ἀνταγωνιστὴν νομίσας ἢ Κῦρον τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἀμφισβητήσαντα. μέγιστον δὲ τεκμήριον· τοῦ μὲν γὰρ ἀκούων τὰς παρασκευὰς τοσοῦτον κατεφρόνησεν, ὥστε διὰ τὸ μὴ φροντίζειν μικροῦ δεῖν ἔλαθεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βασιλεῖον ἐπιστάς· πρὸς δὲ τοῦτον οὕτως ἐκ πολλοῦ περιδεῶς ἔσχεν, ὥστε μεταξὺ πάσχων εὖ πολεμεῖν πρὸς αὐτὸν ἐπεχείρησε, δίκαια μὲν οὐ ποιῶν, οὐ μὴν παντάπασιν ἀλόγως βουλευσάμενος. ἠπίστατο μὲν γὰρ πολλοὺς 59 καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐκ ταπεινῶν καὶ φαύλων πρᾶγματων μεγάλας δυναστείας κατεργασαμέ-

νους, ἤσθάνετο δὲ τὴν Εὐαγόρου μεγαλοψυχίαν καὶ τὰς ἐπιδόσεις αὐτῷ καὶ τῆς δόξης καὶ τῶν πραγμάτων οὐ κατὰ μικρὸν γιγνομένης, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἀνυπέρβλητον ἔχοντα καὶ τὴν τύχην αὐτῷ συναγωνιζομένην·
60 ὥστ' οὐχ ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὀργιζόμενος, ἀλλὰ περὶ τῶν μελλόντων φοβούμενος, οὐδὲ περὶ Κύπρου μόνον δεδιώς, ἀλλὰ πολὺ περὶ μειζόνων ἐποιήσατο τὸν πόλεμον πρὸς αὐτόν. οὕτω δ' οὖν ὥρμησεν, ὥστ' εἰς τὴν στρατείαν ταύτην πλέον ἢ τάλαντα πεντακισχίλια καὶ μύρια κατηνάλωσεν.

κγ'

61 Ἄλλ' ὁμως Εὐαγόρας πάσαις ἀπολελειμμένος ταῖς δυνάμεσιν, ἀντιτάξας τὴν αὐτοῦ γνώμην πρὸς τὰς οὕτως ὑπερμεγέθεις παρασκευάς, ἀπέδειξεν αὐτὸν ἐν τούτοις πολὺ θαυμαστότερον ἢ τοῖς ἄλλοις τοῖς προσηρημένοις. ὅτε μὲν γὰρ αὐτὸν εἶων εἰρήνην ἄγειν, τὴν αὐτοῦ πόλιν
62 μόνον εἶχεν· ἐπειδὴ δ' ἠναγκάσθη πολεμεῖν, τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦτον εἶχε Πινυταγόραν τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ συναγωνιστήν, ὥστε μικροῦ μὲν ἐδέησε Κύπρον ἅπασαν κατασχεῖν, Φοινίκην δ' ἐπόρθησε, Τύρον δὲ κατὰ κράτος εἶλε, Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε, τοσοῦτους δὲ τῶν πολεμίων ἀπόλεσεν, ὥστε πολλοὺς Περσῶν πενθοῦντας τὰς αὐτῶν συμφορὰς μεμνησθαι τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου·
63 τελευτῶν δ' οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς τοὺς πολεμεῖν, ὥστ' εἰθισμένῶν τὸν ἄλλον χρόνον τῶν βασιλέων μὴ διαλλάττεσθαι τοῖς ἀποστᾶσι, πρὶν κύριοι γένοιντο τῶν σωμάτων, ἄσμενοι τὴν εἰρήνην ἐποιήσαντο, λύσαντες μὲν τὸν νόμον τοῦτον, οὐδὲν δὲ κινήσαντες τῆς Εὐαγόρου τυραννίδος.
64 καὶ Λακεδαιμονίων μὲν τῶν καὶ δόξαν καὶ δύναμιν μεγίστην ἐχόντων κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν

ἀφείλετο τὴν ἀρχήν, Εὐαγόρα δὲ πολεμήσας ἔτη δέκα τῶν αὐτῶν κύριον αὐτὸν κατέλιπεν, ὧν περ ἦν καὶ πρὶν εἰς τὸν πόλεμον εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πάντων δεινότατος τὴν γὰρ πόλιν, ἣν Εὐαγόρας ἐτέρου τυραννοῦντος μετὰ πενήκοντ' ἄνδρ' ἐν εἴλε, ταύτην βασιλεὺς ὁ μέγας τοσαύτην δύναμιν ἔχων οὐχ οἷός τ' ἐγένετο χειρώσασθαι.

κδ'

Καίτοι πῶς ἂν τις τὴν ἀνδρείαν ἢ τὴν φρόνησιν ἢ 65 σύμπασαν τὴν ἀρετὴν τὴν Εὐαγόρου φανερώτερον ἐπίδειξειεν ἢ διὰ τοιούτων ἔργων καὶ κινδύνων; οὐ γὰρ μόνον φανεῖται τοὺς ἄλλους πολέμους, ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἠρώων ὑπερβαλλόμενος τὸν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον. οἱ μὲν γὰρ μεθ' ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος Τροίαν μόνην εἶλον, ὁ δὲ μίαν πόλιν ἔχων πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀσίαν ἐπολέμησεν· ὥστ', εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζουσιν αὐτὸν ἠβουλήθησαν, ὅσοι περ ἐκείνους, πολὺ ἂν μείζω καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔλαβε.

κε'

Τίνα γὰρ εὐρήσομεν τῶν τότε γενομένων, εἰ τοὺς μύ- 66 θους ἀφέντες τὴν ἀλήθειαν σκοποῖμεν, τοιαῦτα διαπραγμένον, ἢ τίνα τοσοῦτων μεταβολῶν ἐν τοῖς πράγμασιν αἴτιον γεγεννημένον; ὅς αὐτὸν μὲν ἐξ ἰδιώτου τύραννον κατέστησε, τὸ δὲ γένος ἅπαν ἀπεληλαμμένον τῆς πολιτείας εἰς τὰς προσηκούσας τιμὰς πάλιν ἐπανήγαγε, τοὺς δὲ πολίτας ἐκ βαρβάρων μὲν Ἑλληνας ἐποίησεν, ἐξ ἀνάνδρων δὲ πολεμικούς, ἐξ ἀδόξων δὲ ὀνομαστούς, τὸν δὲ 67 τόπον ἄμεικτον ὅλον παραλαβὼν καὶ παντάπασιν ἐξηγριωμένον ἡμερώτερον καὶ πρᾶότερον κατέστησεν. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εἰς ἔχθραν μὲν βασιλεῖ καταστάς οὕτως

αὐτὸν ἡμίνατο καλῶς, ὥστ' ἀείμνηστον γεγενῆσθαι τὸν πόλεμον τὸν περὶ Κύπρον, ὅτε δ' ἦν αὐτῷ σύμμαχος, 68 τοσοῦτῳ χρησιμώτερον αὐτὸν παρέσχε τῶν ἄλλων, ὥστ' ὁμολογουμένως μεγίστην αὐτῷ συμβαλέσθαι δύναμιν εἰς τὴν ναυμαχίαν τὴν περὶ Κνίδον, ἣς γενομένης βασιλεὺς μὲν ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέστη, Λακεδαιμόνιοι δ' ἀντὶ τοῦ τὴν ἡπειρον πορθεῖν περὶ τῆς αὐτῶν κινδυνεύειν ἠναγκάσθησαν, οἱ δ' Ἕλληνες ἀντὶ δουλείας αὐτονομίας ἔτυχον, Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἐπέδωσαν, ὥστε τοὺς πρότερον αὐτῶν ἄρχοντας ἐλθεῖν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν δώσοντας.

κστ'

69 "Ὅστ' εἴ τις ἔροιτό με, τί νομίζω μέγιστον εἶναι τῶν Εὐαγόρα πεπραγμένων, πότερον τὰς ἐπιμελείας καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πρὸς Λακεδαιμονοίους, ἔξ ὧν τὰ προειρημένα γέγονεν, ἢ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἢ τὴν κατάληψιν τῆς βασιλείας, ἢ τὴν ὅλην τῶν πραγμάτων διοίκησιν, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἂν κατασταίην· ἀεὶ γάρ μοι δοκεῖ μέγιστον εἶναι καὶ θαυμαστότατον, καθ' ὃ τι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν.

κζ'

70 "Ὅστ' εἴ τινες τῶν προγεγενημένων δι' ἀρετὴν ἀθάνατοι γεγόνασιν, οἶμαι κάκεινον ἠξιῶσθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, σημείοις χρώμενος, ὅτι καὶ τὸν ἐνθάδε χρόνον εὐτυχέστερον καὶ θεοφιλέστερον ἐκείνων διαβεβίωκε· τῶν μὲν γὰρ ἡμιθέων τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὀνομαστοτάτους εὐρήσομεν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας, Εὐαγόρας δ' οὐ μόνον θαυμαστότατος, ἀλλὰ καὶ μακαριστότατος ἔξ ἀρχῆς ὧν διετέλεσε.

κη'

Τί γὰρ ἀπέλιπεν εὐδαιμονίας, ὅς τοιοῦτων μὲν προ- 71
γόνων ἔτυχεν, οἷων οὐδείς ἄλλος, πλὴν εἴ τις ἀπὸ τῶν
αὐτῶν ἐκείνῳ γέγονε, τοσοῦτον δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ
γνώμῃ τῶν ἄλλων διήνεγκεν, ὥστε μὴ μόνον Σαλαμῖνος,
ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἄξιός εἶναι τυραννεῖν, κάλ-
ιστα δὲ κτησάμενος τὴν βασιλείαν ἐν ταύτῃ τὸν βίον δι-
ετέλεσε. θνητὸς δὲ γενόμενος ἀθάνατον τὴν περὶ αὐτοῦ
μνήμην κατέλιπε, τοσοῦτον δ' ἐβίω χρόνον, ὥστε μήτε
τοῦ γήρως ἄμοιρος γενέσθαι μήτε τῶν νόσων μετασχεῖν
τῶν διὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν γιγνομένων. πρὸς δὲ τού- 72
τοις, ὃ δοκεῖ σπανιώτατον εἶναι καὶ χαλεπώτατον, εὐ-
παιδίας τυχεῖν ἅμα καὶ πολυπαιδίας, οὐδὲ τούτου διή-
μαρτεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτῷ συνέπεσε. καὶ τὸ μέγιστον,
ὅτι τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων οὐδὲν κατέλιπεν ἰδιωτικοῖς
ὀνόμασι προσαγορευόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν βασιλέα κα-
λούμενον, τοὺς δ' ἀνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας. ὥστ', εἴ τι-
νες τῶν ποιητῶν περὶ τινος τῶν προγεγενημένων ὑπερ-
βολαῖς κέχρηται λέγοντες, ὡς ἦν θεὸς ἐν ἀνθρώποις, ἢ
δαίμων θνητὸς, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὴν ἐκείνου φύ-
σιν ῥηθῆναι μάλιστα ἂν ἀρμόσειε.

κθ'

Τῶν μὲν οὖν εἰς Εὐαγόραν πολλὰ μὲν οἶμαι παρα- 73
λιπεῖν ὑστερίζω γὰρ τῆς ἀκμῆς τῆς ἑμαυτοῦ, μεθ' ἧς
ἀκριβέστερον καὶ φιλοπονώτερον ἐξεργασάμην ἂν τὸν
ἔπαινον τοῦτον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅσον κατὰ τὴν
ἐμὴν δύναμιν, οὐκ ἀνεγκωμίαςτός ἐστιν.

λ'

Ἐγὼ δ', ὦ Νικόκλεις, ἡγοῦμαι καλὰ μὲν εἶναι μνη-

- μεῖα καὶ τὰς τῶν σωμάτων εἰκόνας, πολὺ μέντοι πλείονος ἀξίας τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας, ἅς ἐν τοῖς λόγοις ἂν τις μόνον τοῖς τεχνικῶς ἔχουσι θεωρήσειε.
- 74 προκρίνω δὲ ταύτας πρῶτον μὲν εἰδὼς τοὺς καλοὺς κάγαθούς τῶν ἀνδρῶν οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ σώματος σεμνυνομένους ὡς ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῇ γνώμῃ φιλοτιμουμένους· ἔπειθ' ὅτι τοὺς μὲν τύπους ἀναγκαῖον παρὰ τούτοις εἶναι μόνοις, παρ' οἷς ἂν σταθῶσι, τοὺς δὲ λόγους ἐξενεχθῆναι θ' οἷόν τ' ἔστιν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διαδοθέντας ἐν ταῖς τῶν εὖ φρονούντων διατριβαῖς ἀγαπᾶσθαι, παρ' οἷς κρεῖττόν ἐστιν ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὐδοκμεῖν· πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τοῖς μὲν πεπλασμένοις καὶ τοῖς γεγραμμένοις οὐδεὶς ἂν τὴν τοῦ σώματος φύσιν ὁμοιώσειε, τοὺς δὲ τρόπους τοὺς ἀλλήλων καὶ τὰς διανοίας τὰς ἐν τοῖς λεγομένοις ἐνούσας ὀράδιόν ἐστι μιμεῖσθαι τοῖς μὴ ὀφθυμεῖν αἰσθημένοις, ἀλλὰ χρηστοῖς εἶναι βουλομένοις.

λα'

- 76 Ὦν ἕνεκα καὶ μᾶλλον ἐπεχείρησα γράφειν τὸν λόγον τοῦτον, ἡγούμενος καὶ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπ' Εὐαγόρου γεγονόσι πολὺ καλλίστην ἂν γενέσθαι ταύτην παράκλησιν, εἴ τις ἀθροίσας τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνου καὶ τῷ λόγῳ κοσμήσας παραδοίῃ
- 77 θεωρεῖν ὑμῖν καὶ συνδιατρίβειν αὐταῖς. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους προτρέπομεν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐτέρους ἐπαινοῦντες, ἵνα, ζηλοῦντες τοὺς εὐλογουμένους, τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμῶσιν, ἐγὼ δὲ σὲ καὶ τοὺς σοὺς οὐκ ἄλλοτριόις παραδείγμασι χρώμενος, ἀλλ' οἰκείοις παρακαλῶ, καὶ συμβουλεύω προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως καὶ λέγειν καὶ πράττειν μηδενὸς ἦτιον δυ-

νήσει τῶν Ἑλλήνων.

λβ'

Καὶ μὴ νόμιζέ με καταγιγνώσκειν ὡς νῦν ἀμελεῖς, ὅτι πολλάκις σοι διακελεύομαι περὶ τῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ οὔτ' ἐμὲ λέληθας οὔτε τοὺς ἄλλους, ὅτι καὶ πρῶτος καὶ μόνος τῶν ἐν τυραννίδι καὶ πλούτῳ καὶ τρυφαίς ὄντων φιλοσοφεῖν καὶ πονεῖν ἐπικεχειρήκας, οὐδ' ὅτι πολλοὺς τῶν βασιλέων ποιήσεις, ζηλώσαντας τὴν σὴν παιδείουσι, τούτων τῶν διατριβῶν ἐπιθυμεῖν, ἀφεμένους ἐφ' οἷς νῦν λίαν χαίρουσιν. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ταῦτ' εἰδὼς οὐδὲν ἤττον καὶ ποιῶ καὶ ποιήσω ταυτόν, ὅπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν οἱ θεαταί· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρακελεύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμένοις, ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς νίκης ἀμιλλωμένοις.

λγ'

Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον καὶ τῶν ἄλλων φίλων τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ γράφειν, ἐξ ὧν μέλλομέν σε παροξύνειν ὀρέγεσθαι τούτων, ὧνπερ καὶ νῦν τυγχάνεις ἐπιθυμῶν· σοὶ δὲ προσήκει μηδὲν ἐλλείπειν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν ψυχὴν ἀσκεῖν, ὅπως ἄξιός ἔσει καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων. ὡς ἅπασι μὲν προσήκει περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὴν φρόνησιν, μάλιστα δ' ὑμῖν τοῖς πλείστον καὶ μεγίστων κυρίοις οὔσι. χρόη δ' οὐκ ἀγαπᾶν, εἰ τῶν παρόντων τυγχάνεις ὧν ἤδη κρείττων, ἀλλ' ἀγανακτεῖν, εἰ τοιοῦτος μὲν ὧν αὐτὸς τὴν φύσιν, γεγωνὸς δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ Διὸς, τὸ δ' ὑπογυιότατον ἐξ ἀνδρὸς τοιοῦτου τὴν ἀρετὴν, μὴ πολὺ διοίσεις καὶ τῶν ἄλλων καὶ

Ἰσοκράτους Λόγοι. Ἔκδ. Ε'. Χ. Παπαναστασίου-Ν. Φραγκίσκου 4

τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς σοι τιμαῖς ὄντων. ἔστι δ' ἐπὶ σοὶ
μὴ διαμαρτεῖν τούτων· ἂν γὰρ ἐμμένῃς τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ
τοσοῦτον ἐπιδιδῶς, ὅσον περ νῦν, ταχέως γενήσῃ τοι-
οῦτος, οἷόν σε προσήκει.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

A.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΚΛΕΑ

α'

1. *εἶωθα* = ἔχω τὴν συνήθειαν. — *ἄγω ἐσθῆτας* = κομίζω ἐσθῆτας, προσφέρω (πολυτελεῖ) ἐνδύματα. — *χαλκὸν ἢ χρυσὸν εἰργασμένον* = χαλκὸν ἢ χρυσὸν κατεργασμένον εἰς σκεύη, σκεύη χαλκᾶ ἢ χρυσᾶ. — *κτῆμα* = (πολύτιμον) πρᾶγμα, ἀντικείμενον. — *ἐνδεὴς εἰμί τιος* = ἔχω ἔλλειψίν τιος, στεροῦμαι τι. — *πλουτῶ τιος* = ἔχω τι ἐν ἀφθονίᾳ. — *λίαν ἔδοξαν... καταφανεῖς* = ἔδοξάν μοι εἶναι λίαν καταφανεῖς. — *δόσις* = δωρεά. — *ἐμπορία* = ἐμπόριον (ἐνῶ *ἐμπόριον* = ἐμπορικὸς λιμὴν). — *καπηλεύω* = ἀσκῶ τὸ ἔργον τοῦ καπήλου, τοῦ μικροεμπόρου.

2. *ἄν* εἰς τὸ *γενέσθαι* (= γένοιτο ἄν). — *ἐπιτήδευμα* = ἀσχολία, ἔργον. — *ὀρέγομαί τιος* = ἐκτείνω τὰς χεῖρας προσπαθὼν νὰ λάβω τι, ποθῶ, ἐπιθυμῶ. — *διοικῶ τὴν βασιλείαν* = διαχειρίζομαι τὴν βασιλικὴν ἔξουσίαν. — *ιδιώτης* = ὁ ἐκτὸς ἀρχῆς. — *ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα* = παιδεύουσι πολλὰ, ὑπάρχουν πολλὰ μέσα μορφώσεως. — *μάλιστα μὲν τὸ μὴ τρυφᾶν κλπ'* ἐπεξηγήσις τοῦ *ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα*. — *τρυφῶ* = ζῶ τρυφηλῶς, μὲ ἀπολαύσεις. — *ἀναγκάζεσθαι* = τὸ ἀναγκάζεσθαι. — *βίος* = μέσα συντηρήσεως.

3. *πολιτεύομαι* = ζῶ ὡς πολίτης, κυβερνῶμαι. — *παρρησία* = ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἢ ἄνευ φόβου ἔξωτερίζεσις τῶν σκέψεων. — *καὶ τὸ φανερώς* ὁ *καὶ* ἐπεξηγηματικός. — *φανερώς* = ἐν

τοῦ ἔμφανοῦς, κατὰ πρόσωπον.—*ἐπιπλήττω τινί*—ἐπικρίνω (τινὰ) διὰ τι.—*ἐπιτίθεμαί τινι*—ἐπιπλήττω τινί—ψέγω, ἐπικρίνω (τινὰ) διὰ τι.—*ἐπιπλήξαι*—*ἐπιθέσθαι*· συναπτεὰ *ταῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις*—τὰ σφάλματα ἀλλήλων.—*τῶν ποιητῶν τινες*· ποῖοι εἶναι οὗτοι λέγει αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ἐν κεφαλ. ἰβ΄.—*οἱ προγεγεννημένοι*—οἱ προὑπάρξαντες, οἱ παλαιοί.—*ὑποθήκη*—παραίνεσις, συμβουλή.—*καταλελοίπασιν*· τοῖς ἰδιώταις.—*εἰκόσ*· ἔνν. ἔστί.

4. *τοῖς τυράννοις*—τοῖς βασιλεῦσι.—*τοιούτων*· ἔνν. *παίδεμα*, μέσον μορφώσεως.—*καθίσταμαι εἰς τὴν ἀρχὴν*—ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχήν.—*ἀνουθέτητος*—ὁ μὴ νουθετηθείς, ὁ μὴ λαβὼν συμβουλὰς.—*διατελοῦσιν*· ἔνν. *ὄντες*.—*οἱ συνόντες* (σύνειμι)· ἔνν. αὐτοῖς—οἱ συναναστρεφόμενοι αὐτούς, οἱ ἔχοντες σχέσεις μαζί των.—*πρὸς χάριν ὀμιλοῦσιν*· ἔνν. αὐτοῖς.—*πρὸς χάριν ὀμιλῶ τινι*· ἔνταῦθα—λέγω καὶ πράττω πρὸς εὐχαρίστησίν τινος, διὰ τὴν εὐχαριστῶ τινά.—*χρῆμα*—ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεται τις, τὸ χρήσιμον (πρὸβλ. κτήμα)· ἔνταῦθα *χρήματα* ὡς παρ' ἡμῖν.—*πράγματα μέγιστα*—δύναμις μεγίστη.—*ἀφορομή*—κεφάλαιον.—*ἀμφισβητῶ*—διαφωνῶ, ἐρίζω.—*ἐλέσθαι*· τοῦ αἰροῦμαι—προτιμῶ.—*ἰδιωτεύω*—εἶμαι ἰδιώτης, δὲν ἀναμειγνύομαι εἰς τὰ δημόσια πράγματα.—*ἐπεικῶς πράττω*—εὐρίσκομαι εἰς μέσην τινὰ κατάστασιν, δὲν εἶμαι οὔτε πλούσιος, οὔτε πτωχός.—*οἱ τυραννεύοντες*—οἱ τύραννοι, οἱ βασιλεῖς.

5—6. *δυναστεία*—ἐξουσία, δύναμις.—*ἐνθυμοῦμαι τι*—βάλλω τι εἰς τὸν νοῦν μου, σκέπτομαι.—*διεξέρομαι*—ἐξετάζω λεπτομερῶς.—*χρῆν*· ἔνν. *διεφθάρθαι*.—*διαφθείρομαι*—φονεύομαι.—*τοὺς μέν, τοὺς δὲ κλπ*—ἄλλους μέν..., ἄλλους δέ.—*ἐξάμαρτάνω εἰς τινα*· ἀντίθετον τοῦ *εἶ ποιω τινα*—βλάπτω, κάμνω κακὸν εἰς τινα.—*ἀμφοτέρα*· τίνα;—*ὀπωσοῦν*—κατὰ οἰονδήποτε τρόπον, καὶ ὑπὸ τὰς χειροτέρας συνθήκας.—*λυσitelō*—παρέγω ὀφέλειαν· τὸ πλεῖστον ἀπροσώπως—εἶναι ὀφέλιμον, καλόν.—*τοιούτων συμφορῶν*· τίνων;—*ἀπάσης τῆς Ἀσίας βασιλεύειν*· οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν ἐθεωροῦντο οἱ εὐτυχεστέροι τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.—*τῆς ἀνωμαλίας καὶ ταραχῆς*· δηλ. τῆς ἐν ταῖς βασιλείαις συμβαινούσης.—*ἀνωμαλία*—ἀταξία.—*ταραχῆ*—σύγχυσις.—*ὥσπερ ἱερωσύνην*· ὁ νοῦς· νομί-

ζουσιν οἱ βασιλεῖς, ὅτι ἡ βασιλεία ἀρμόζει εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὅπως ἡ ἱερωσύνη, ἐπειδὴ καὶ αὕτη ἔχει, ὅπως ἡ βασιλεία, ἐξαιρετικὰς τινας τιμάς. Ἄλλ' οἱ ἱερεῖς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχουν τόσην πεῖραν τῶν πραγμάτων, ὅσην οἱ μέλλοντες βασιλεῖς. — **δ** = ἐνῶ αὕτη (ἡ βασιλεία). — **πρόνοια** = φροντίς.

β'

6. καθ' ἐκάστην... προᾶξιν = περὶ ἐκάστης μεμονωμένης πράξεως, ἐνεργείας. — **ἐξ ὧν** = ὅπως = πῶς. — **κατὰ τρόπον** = κατὰ τὸν δέοντα τρόπον, ὅπως πρέπει. — **οἱ ἀεὶ παρόντες** = οἱ ἐκαστοτε παρόντες, τὸ ἄμεσον περιβάλλον. — **καθ' ὅλων** = περὶ ὅλων. — **στοχάζομαι τινος** = προσπαθῶ νὰ εὔρω, νὰ ἐπιτύχω τι. — **διατρίβειν**· ἐνν. τὸν χρόνον. — **διέρχομαι** = διηγοῦμαι ἐκτενῶς καὶ λεπτομερῶς· ἢ σύνταξις: **ἐγὼ δὲ πειράσομαι διελθεῖν καθ' ὅλων τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὧν χρὴ στοχάζεσθαι καὶ περὶ ἃ δεῖ διατρίβειν.**

7. ἐξεργάζομαι· ὡς παθητικὸν = ἄγομαι εἰς πέρας, τελειῶνω. — **ὑπόθεσις** = βίασις, σκοπός. **συνορῶ** = βλέπω διὰ μιᾶς καλῶς. — **καταλογάδην** = τὸ ἐν περὶ λόγῳ γραφόμενον· ἀντίθετον τοῦ **μετὰ μέτρον**. — **συντίθημι** = συνθέτω, δημιουργῶ. — **προσδοκία** = ἐλπίς. — **παρέσχε'** γνομικὸς ἀόριστος = **παρέχει**. — **καταδεής** = ἐλλειπής. — **δόξα** = ἐντύπωσις, φήμη. — **ἔλαβεν**· ποῖον τὸ ὑποκείμενον;

8. οὐ μὴν ἀλλὰ = ἀλλ' ὅμως, παρὰ ταῦτα. — **ἐπιχείρημα** = ἐγγείρημα, ἀπόπειρα. — **καλῶς ἔχει** = εἶναι τιμητικόν. — **τὸ ζητεῖν κλπ'**· ἐπεξήγησις. — **ζητῶ** = ἀνερευνῶ. — **μοναρχία** = μοναρχικὸν πολίτευμα, βασιλεία. — **παιδεύοντες** = παιδεύειν πειρομένοι. — **ἐπ' ἀρετὴν** = ἵνα γίνωνται ἀρετοὶ. — **ὀνήσειε'** τοῦ ὀνήνημι = ὠφελῶ. — **δυναστεία**· βλ. κεφ. α'. — **τοῖς μὲν... τοῖς δέ'** τίσι; — **πολιτεία** = βίος τοῦ πολίτου· καθόλου = ὁ βίος. — **πρᾶος** = ἥπιος, ἀνεπαχθής.

γ'

9. ἐν κεφαλαίοις = κεφαλαϊωδῶς, εἰς γενικὰς γραμμάς. — **τοῦ πράγματος**· τοῦ βασιλικοῦ ἔργου. — **ἐνταῦθα**· εἰς τὸν γενικὸν ὄρισμόν. — **παῦσαι**· ἐνν. δυστυχοῦσαν = νὰ θέσῃ τέρατα εἰς

τὴν δυστυχίαν της. — **καλῶς** (ἢ εὖ) **πράττω** = εὐήμερῶ, εὐτυχῶ. — **συμπίπτω** = συμβαίνω. — **τούτων ἔνεκα** δηλ. τοῦ παῦσαι δυστυχούσαν κλπ.

10. βουλευομένους = ἔχοντας τὴν διάθεσιν νὰ σκέπτονται. — **ῥαθυμῶ** = φεύγω τοὺς κόπους, παραδίδομαι εἰς ἀδράνειαν. — **ἀμελῶ** = ἀδιαφορῶ, ἢ διότι περιφρονῶ ἓνα πρᾶγμα, ἢ διότι προσέχω εἰς ἄλλο, ἂν καὶ εἶμαι φιλόπονος. — **ὅπως φρονιμώτερον διακείσονται τῶν ἄλλων** = πῶς θὰ εἶναι συντετώτεροι τῶν ἄλλων.

11. δέδεικται = εἶναι ἀποδεδειγμένον, προφανές. — **τοιαύτας τὰς βασιλείας ἔξουσιν** = ἐλευθέρως = θὰ δώσουν τοιαύτην κατεύθυνσιν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς βασιλικῆς ἔξουσίας. — **γνώμη** = διάνοια, ψυχὴ καθόλου χαρακτῆρ. — **παρασκευάζω** = διαμορφώνω. — **ἀσκητῆς** = ἀθλητῆς. — **αἱ πανηγύρεις** = νοεὶ κυρίως τὰς τέσσαρας μεγάλας πανελληνίους ἑορτάς. — **οὐδὲν μέρος** = οὐδέν. — **τίθῃμι ἄθλον** = ὀρίζω βραβεῖον.

δ'

ῶν = **τούτων οὖν** (τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων). — **ἐνθυμοῦμαι** = ἔχω ἐν νῷ, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν. — **ταῖς τιμαῖς... ταῖς ἀρεταῖς** = κατὰ τὰς... — **διοίσεις** = τοῦ διαφέρω.

12. καταγινώσκω τινὸς δυστυχίαν = καταδικάζω τινὰ εἰς δυστυχίαν, θεωρῶ τινὰ δυστυχῆ. — **ὡς περὶ μὲν** κλπ' ἐπεξήγησις. — **τέχναι** = τρόποι, μέσα. — **πρὸς ἀρετὴν** = ὥστε ἐναρέτους γενέσθαι.

13. οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην = τοιαύτην γνώμην ἔχε. — **μεταπέμπομαι τινα** = καλῶ τινα πλησίον μου. — **εὐδοκιμῶ** = εἶμαι ὀνομαστός, φημιζομαι. — **τῶν ποιητῶν** = τῶν γνομικῶν λεγομένων, οὓς ἰδὲ ἐν κεφ. ιβ'. — **σοφιστῶν** = τῶν συγχρόνων τοῦ Ἰσοκράτους, οἵτινες ἦσαν πολλοί. — **ἀπείρωσ ἔχω τινὸς** = ἀγνοῶ τινα. — **τῶν μὲν** = τῶν σοφιστῶν. — **τῶν δέ** = τῶν ποιητῶν. — **μαθητῆς** διὰ τῆς μελέτης αὐτῶν. — **οἱ ἐλάττονες** = οἱ κατωτέρας ἀξίας. — **ἀγωνιστῆς** = ἀνταγωνιστῆς, ζηλωτῆς. — **γυμνάσια** = αἱ σωματικά, ἀλλὰ καὶ αἱ πνευματικά ἀσκήσεις (ὡς ἐν ταῦθα). — **οἶον ὑπεθέμεθα** = ὅποιον ἐθέσαμεν ὡς ἀρχήν.

14. παρακαλοῦμαι = παρακινουῦμαι. — **παρακληθείης** = εἰς

τὰ πνευματικά γυμνάσια, εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος.—
προσάτιω τινί—ἄρχω, ἐξουσιάζω τινά.—**ἐρρωμενεστέρωσ**—
 μετὰ μεγαλυτέρας προθυμίας, ζήλου.—**ἀτιμάζω**—καταφρονῶ.

ε'

15. ἐντεῦθεν· δηλ. ἀπὸ τῆς ἐπιμελείας τῆς διανοίας.—**φιλόπολις**—φιλόπατρις.—**οἶόν τε**· ἔνν. **ἐστίν**—εἶναι δυνατόν.—
χαίρω τινί—χαίρω, εὐχαριστοῦμαι διὰ τι.—**ποιοῦμαι τὴν ἐπιμελείαν τινος**—ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω περὶ τινος.—**μέλει μοί τινος**—φροντίζω περὶ τινος.—**περὶ παντός ποιοῦμαι**—ἐκτιμῶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο.—**κεχαρισμένως**—μὲ χαράν, χωρὶς δυσφορίαν.—
αὐτοῖς· δηλαδὴ τῷ πλήθει διὰ τὴν περιληπτικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως· συναπτέον τῷ **κεχαρισμένως**.

16. πολιτεία—πολίτευμα.—**διαμένω**—μένω ἀμετάβλητος, διατηροῦμαι ἐπὶ μακρόν.—**θεραπεύω τινά**—περιποιοῦμαι, ἐπιδεικνύω ἐνδιαφέρον πρὸς τινα.—**δημαγωγῶ**—διευθύνω, κυβερνῶ τὸν λαόν.—**ἦν**—ἄν.—**ὑβρίζω τινά**—κακομεταχειρίζομαι τινα.—**ὑβρίζειεν τὸν ὄχλον**· τὸ ὑποκείμενον νοητέον ἐκ τῶν κατωτέρω: **τοὺς ἔχοντις τὰς τιμάς**.—**περιορῶ**—παραβλέπω, ἀνέχομαι.—**σκοπῶ**—προσέχω, κοιτάζω.—**ὅπως**—πῶς.—**τιμαί**—ἄξιώματα.—**οἱ ἄλλοι**· οἱ ἰδιῶται, ὁ λαός.

στ'

17. πρόσταγμα—διάταγμα στηριζόμενον ἐπὶ νόμου ἢ ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ ἄρχοντος.—**ἐπιτήδευμα**· ἐνταῦθα—τὸ κατ' ἔθιμον γινόμενον καὶ ὄχι κατὰ νόμον ἢ πρόσταγμα τῶν κρατούντων.—**κινῶ**—μεταβάλλω ὀριζικῶς, ἀκυρώνω.—**μετατίθημι**—μεταβάλλω, τροποποιῶ.—**καθεστῶς**—νομοθετημένον, κρατούν.—**τὸ σύμπαν**· ὡς ἐπίρρημα—γενικῶς, καθόλου.—**σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους**—οἱ ὅποιοι νὰ εἶναι σύμφωνοι μὲ τὸν ἑαυτὸν των, νὰ μὴ περιέχουν ἀντιφάσεις.—**οὔτινες**—ἐκεῖνους, οὔτινες.—**ἀμφισβήτησις**—φιλονικία, ἀντιγνωμία.—**διάλυσις**—χωρισμός, εἰρήνευσις.—**ταῦτα**· τίνα;—**τοῖς καλῶς κειμένοις**· ἔνν. νόμοις.

10. ἐργασίας· ἔνν. τὰς περὶ τὴν γεωργίαν, ἐμπόριον καὶ τὰς

τέχνας ἀσχολίας.—*αὐτοῖς*· τοῖς πολίταις.—*κερδαλέος* = ἐπικερδής, ὠφέλιμος.—*πραγματεῖται* = πολυπραγμοσύνη, ἀνάμειξις εἰς πολλά.—*τάς μέν*· ἔνν. τάς πραγματείας.—*πρός δέ τάς*· ἔνν. τάς ἐργασίας.—*προθυμότερον ἔχω πρὸς τι* = μετὰ μεγαλύτερου ζήλου ἀσχολοῦμαι εἰς τι.—*τάς κρίσεις ποιοῦ*· διότι οἱ βασιλεῖς περιεβάλλοντο καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν.—*περὶ ὧν* = περὶ τούτων, περὶ ὧν.—*ἀμφισβητῶ* =; (πρὸβλ. *ἀμφισβήτησις* § 17).—*πρὸς χάριν* = χαριζόμενος.—*ἐναντίας ἀλλήλαις*· ἐπὶ ὁμοίων περιπτώσεων.—*ταυτὰ γινώσκω* = ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην.—*πρέπει* = ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἠθικῆς.—*ἀκινήτως ἔχω* = εἶμαι ἀμετάβλητος, σταθερός.

19. *οἰκῶ τὴν πόλιν* = διοικῶ, κυβερνῶ τὴν πόλιν.—*κατασκευαί* = δημόσια, κοινωφελῆ ἔργα· νοοῦνται ὄχι μόνον αἱ δημόσιαι οἰκοδομαί, δηλ. ἀγοραί, λιμένες, ἀλλὰ γενικώτερον ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ὑπάρχουν εἰς πόλιν καλῶς διοικουμένην.—*λαμπρῶς* = μεγαλοδῶρος, πλουσιοπαρόχος, ἀνοικτόχερα· ἀντιτίθεται τῷ *ἀκριβῶς* = φειδωλῶς, με σφικτὰ τὰ χέρια.—*ταῖς πράξεσιν*· νοοῦνται εἰδικῶς αἱ περὶ τὰς προσόδους τῆς πόλεως εἰσπράξεις· ἃς ἐρμηνευθῆ—ὡς πρὸς δὲ τὴν διαχείρισιν τοῦ δημοσίου πλούτου.—*εὐδοκιμῶ* = ἀποκτῶ καλὸν ὄνομα, ἔπαινοῦμαι.—*διαρκῶ* = ἐπαρκῶ.—*μηδ' ἐν μιᾷ*· πρὸς ἔμφρασιν· ἀντί· *ἐν μηδεμιᾷ*.—*ἐν τοῖς προειρημένοις* = τοῖς προειρημένοις· τίνα εἶναι ταῦτα;—*τῷ κάλλει τῶν κτημάτων* = διὰ τῆς ὠραιότητος καὶ ἐπιβολῆς τῶν ἀποκτηθέντων, τῶν καλλιτεχνικῶν καὶ λοιπῶν δημιουργημάτων.—*τῶν φίλων*· γενικὴ ἀντικειμενική.—*ἀνάλωμα* = δαπάνη.—*τὰ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων* = τὰ οὕτω ἀναλωθέντα, αἱ πρὸς τοιοῦτους σκοποὺς διατεθεῖσαι δαπάναι.—*παρμένει* = μένουν εἰς τὴν πραγματικότητα, δὲν πηγαίνουν χαμένα.—*οἱ ἐπιγινόμενοι* = οἱ μεταγενέστεροι.

20. *ποιῶ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς* = λατρεύω τοὺς θεοὺς.—*ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν* = καθ' ὃν τρόπον σοῦ ἀπεκάλυψαν, σὲ ἐδίδαξαν οἱ πρόγονοι.—*θεραπεία* = λατρεία.—*τοὺς τοιοῦτους*· δηλ. τοὺς παρέχοντας ἑαυτοὺς ὡς βελτίστους καὶ δικαιοτάτους.—*ιερεῖα* = τὰ πρὸς θυσίαν σφάγια τὰ καθιερωθέντα πρὸ τῆς θυσίας.—*καταβάλλω*· ἰδίως ἐπὶ σφαγῆς ζώων = θύω.—*πράττω ἀγαθόν* = εἰσπράττω, λαμβάνω καλόν. Ἡ πλοκὴ τοῦ κώλου ἔχει ὧδε· *ἐλπὶς ἐστὶ πράξειν* (= λήψεσθαι) *ἀγαθόν τι παρὰ τῶν*

θεῶν μᾶλλον τοὺς τοιούτους ἢ τοὺς καταβάλλοντας πολ-
λὰ ἰερεῖα.

ξ'

Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς.... ταῖς δ' ἀληθείαις αὐταῖς
τοὺς εὐνουστάτους—διὰ τῶν τιμῶν, μετὰ τῶν ὁποίων συν-
υπάρχει ἀρχὴ καὶ ἐξουσία (=διὰ τῶν ἀξιομάτων), τίμα τοὺς συγ-
γενεῖς, διὰ δὲ τῶν ἀληθεστάτων τιμῶν (ὡς π.χ. ἡ πρόσκλησις τι-
νος πρὸς σύσκεψιν, ἢ στεφάνωσις ἢ δωρεὰ διὰ καλὰς πράξεις καὶ
τὰ ὅμοια) τοὺς φιλικώτατα διακειμένους (πρὸς σέ).

21. τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοϊαν' ὁ Ἰσοκράτης ἤδη διευ-
πώσε τὸ δόγμα: ἰσχύς τοῦ βασιλέως ἢ ἀγάπη τοῦ λαοῦ.—*σφ-
ζω τι*—διατηρῶ, διαφυλάττω ἀπρόσβλητόν τι.—*τυραννίς*=βα-
σιλεία.—*κῆδομαι*;=(βλ. Κ. Παιδείας Βιβλ. VIII, κεφ. Ζ', § 15
«ἑαυτοῦτοι κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ»).—*οἴκοι πολιτικοὶ*=οἴ-
κοι ἀνήκοντες εἰς τοὺς πολίτας, ἰδιωτικοὶ=τὰ οἰκογενειακὰ πρά-
γματα τῶν ὑπηκόων.—*ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν*=ὅτι ἐξο-
δεύουν ἀπὸ τὰ ἰδικὰ σου χρήματα, ἀπὸ τοῦ ἰδιαίτερον ταμεῖόν
σου.—*πλεῖον ποιῶ τι*=αὐξάνω τι.

22. πιστός=ἀξιόπιστος.—*ἀσφαλῆς*=ἀκίνδυνος.—*συμβό-
λαιον*=συμφωνία, ὑποχρέωσις.—*νόμιμος*=δίκαιος.—*περὶ
πλείστου ποιοῦμαι τινα*=φροντίζω, περιποιοῦμαι τινα τὰ μέ-
γιστα.—*τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιοῦντας'* ἐννοεῖ τοὺς
σοφοὺς, διότι αὐτοὶ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἔχοντες ἀνάγκην
τῆς ἀρωγῆς τῶν βασιλέων.—*εὐδοκιμῶ*; (βλ. § 19).

23. ἐξαιρῶ=ἀποδιώκω, ἐκβάλλω.—*ὅπως ἂν τοὺς ἄλλους
πρὸς σαυτὸν διαθῆς....ἐξεις*=διότι, ὅπως τυχὸν θὰ διαθέσης
τοὺς ἄλλους ἀπέναντί σου, τοιαύτην στάσιν θὰ λάβῃς καὶ σὺ ἀπέ-
ναντι αὐτῶν· ἂν κίμῃς τοὺς ὑπηκόους σου νὰ σὲ τρέμουν, καὶ
σὺ ἐπίσης θὰ τρέμῃς διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς σου.—*δόκει
δὲ τοῖς ἄλλοις'* ἐνν. ὀργίζεσθαι=δίδε τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἄλ-
λους, ὅτι ὀργίζεσαι=ὑποκρίνου, ὅτι ὀργίζεσαι.—*ὅταν σοι και-
ρὸς ἦ'* ἐνν. ὀργίζεσθαι=ὅταν τὸ ἀπαιτῆ ἢ περίστασις νὰ ὀρ-
γίζεσαι.—*δεινὸς μὲν φαίνου.. τῶν ἁμαρτανομένων* ἢ
πλοκή: *φαίνου δεινὸς μὲν τῶ* (=ὡς πρὸς τὸ) *μηδὲν λαν-
θάνειν σε τῶν γιγνομένων, πρῶος δὲ τῶ* (=ὡς πρὸς τὸ)

ποιεῖσθαι τὰς τιμωρίας ἐλάττους τῶν ἀμαρτανομένων.—
δεινός=αὐστηρός· ἀντίθετον τοῦ πρῶτος.—τῷ μηδὲν λανθάνειν σε τῶν γιγνομένων· ἐλευθέρως=ἵνα μηδὲν ἐξ ὧσων γίνονται μένη κεκρυμμένον ἀπὸ σοῦ.—πρῶτος=μαλακός, ἐπιεικής.—τὰ ἀμαρτανόμενα=τὰ παραπτώματα.

24. ἀρχικός...καὶ νομίζειν· ἡ πλοκή· βούλου σὺ εἶναι ἀρχικός μὴ χαλεπότητι (δοτ. τοῦ τρόπου) μηδὲ τῷ κολάζειν σφόδρα, ἀλλὰ τῷ ἠττάσθαι πάντας...καὶ νομίζειν.—ἀρχικός=ἱκανός, ἔμπειρος περὶ τὸ κυβερνᾶν.—χαλεπότης=αὐστηρότης, σκληρότης.—σφόδρα=ὑπερβολικῶς.—ἠττώμαι τινος=εἶμαι ἡττων, κατώτερός τινος.—ταῖς ἐπιστήμαις=ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς πολεμικῆς τακτικῆς.—ὄμιλῳ πρὸς τινα=ἔχω σχέσεις πρὸς τινα.—ἦττων=ἀσθενέστερος.—κρείττων=ἰσχυρότερος.—ἀξιώσεως· ἔνν. ὀμιλεῖν.

25. φιλονικῶ=ἀγωνίζομαι ἐπιμόνος.—περὶ ὧν=περὶ τούτων, περὶ ὧν.—κρατῶ=ἐπικρατῶ, ὑπερισχύω.—μέλλει συνοίσειν=συνοίσει (ἐν ταῦτα).—φαῦλος=ἄξιος καταφρονήσεως.—συμπερόντως· ἔνν. αὐτοῖς=πρὸς τὸ συμφέρον των, πρὸς ὠφέλειάν των.—ἠττώμαι=ὑποχωρῶ, ὑποκύπτω.—μετὰ βλάβης· ἔνν. ἑαυτῶν=μὲ ζημίαν των.—περιγίγνομαι=νικῶ, ἐπικρατῶ, ἐπιβάλλω τὰς θελήσεις μου.—μεγαλόφρων=εὐγενής, γενναῖος.—μείζω περιβάλλομαι=μείζω περιβάλλω ἑμαυτῷ, ἀποκτῶ.—κατέχω=γίνομαι κάτοχος, ἀποκτῶ.—ἐφίεμαι=ἐπιθυμῶ.—ἐξεργάζομαι=φέρω εἰς πέρας, βγάζω σὲ κεφάλι.—οἷς=ταῦτα, οἷς.

26. τῇ παρουσίᾳ=ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς χειράς των.—τελέως=τελείως, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.—κακία=δυσμένεια, ἐχθρότης.—οἷον χρῆ· ἔνν. εἶναί σε.—καὶ πράττων ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι=καὶ εὐρισκόμενος ὑπὸ παρομοίας συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρίσκεισαι τώρα.—μέτρια=δορθὰ, λογικά.—ἀτυχῶ τινος=ἀποτυγχάνω εἰς τι.

η'

27. τῆς σῆς φύσεως ἀξίους=ἐκείνους, τοὺ προσαρμόζονται εἰς τὸν χαρακτήρα σου.—μεθ' ὧν=τούτους, μεθ' ὧν.—συνδιατρέψεις· ἔνν. τὸν χρόνον.—δοκιμασία=ἔλεγχος.—τοῖς χρω-

μένοις = *τοῖς συνοῦσι* = τοῖς σχετικοῖς, τοῖς φίλοις. — *ἐπίστημί τινά τι* = διορίζω τινά πρὸς διαχείρισίν τινος. — *πράγματα* = ὑποθέσεις. — *ὡς... ἔξω* = μετὰ τὴν ἰδέαν, ὅτι θά... — *αἰτίαν ἔχω* = κατηγοροῦμαι. — *ὧν* = τούτων, ἂ.

28. *ἐπαινῶ* = ἐπιδιοκίμαζω. — *τὰ ἀμαρτανόμενα* = ; (βλ. § 23). — *ἐπιτιμῶ τινι* = κατακρίνω τι. — *δίδωμι παρησίαν* = παρέχω ἐλευθερίαν λόγου. — *ἀμφιγνοῶ* = ἀμφιβάλλω. — *συνδοκιμάζω* = ἐξετάζω μετὰ τινος. — *διορῶ* = διαβλέπω, διακρίνω. — *μετ' εὐνοίας θεραπεύω* = ἐξ εὐμενῶν διαθέσεων κινούμενος προφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου. — *πλέον ἔχω τινός* = πλεονεκτῶ, εὐρίσκομαι εἰς ἀνωτέραν μοῖραν τινος. — *περὶ ὧν ἂν λέγωσι* = τούτους, περὶ ὧν ἂν λέγωσι.

29. *ζημία* = τιμωρία (συνήθως χρηματική). — *οἱ ψευδῶς διαβάλλοντες* = εἰ συκοφάνται. — *ἂν μηδεμιᾶ δουλεύης* κλπ. ἐπεξήγησις τοῦ *τοῦθ'*. — *κρατῶ* = εἶμαι κύριος. — *συνουσία* = ; (πρὸβλ. *οἱ συνόντες*). — *εἰκῆ* = ἄνευ λόγου, σζοποῦ. — *ἀλογίστως* = ἀπερισκέπτως. — *διατριβή* = ἐνασχόλησις. — *ἐπιδίδωμι* = προκόπτω, προοδεύω, (πρὸβλ. ἐπίδοσις εἰς τὰ μαθήματα).

θ'

30. *φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τινι* = στηρίζω τὴν φήμην μου εἰς τὸ πράγμα, εἶμαι υπερήφανος διὰ τι. — *μέγα φρονῶν* ἢ μετοχ. ἐκ τοῦ *φαίνου*. — *μέγα φρονῶ ἐπὶ τινι* = εἶμαι υπερήφανος, καυχῶμαι διὰ τι. — *μέτεστί μοι τινος* = μετέχω τινός. — *οὐδὲν μέρος* = οὐδὲν μέρος. — *αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς* = κατὰ μόνας. — *γνώμη* = διάνοια· καθόλου ὁ χαρακτήρ. — *λάνθανε* = *πειρῶ λανθάνειν* = προσπάθει νὰ μὴ γίνεσαι ἀντιληπτός. — *ἐπὶ τῷ* = ἐπὶ τινι. — *φαῦλον* = μηδαμινόν, ἀνάξιον λόγου. — *ἐνδείκνυσο σπουδάζων* = ἀποδείκνυσε διὰ τεκμηρίων, ὅτι ἀσχολεῖσαι μετὰ ζήλου.

31. *ἀξίον* τοῦ *ἀξιῶ* = ἔχω τὴν ἀξίωσιν, ἀπαίτησιν. — *ἀτάκτως* = χωρὶς τάξιν, εὐπρόβλεπται. *ἥθος* = χαρακτήρ.

32. *περὶ πλείονος ποιοῦμαί τι* = θέτω εἰς ἀνωτέραν μοῖραν, προτιμῶ τι. — *ὠνητὸς* = ὁ δυνάμενος νὰ ἀγορασθῆ, ἀγοραστός. — *παραγίγνομαι τινι* = ἔρχομαι πρὸς συνάντησιν, εἰς χειρὰς τινος. — *ἄλλ' ἢ* = εἰμὴ. — *οἱ διενεγκόντες* (τοῦ διαφέρω) = οἱ διακριθέντες. — *τροπῶ ἐν ταῖς ἐσθῆσι καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα*

κόσμοις = εὐρίσκω ἀπόλαυσιν εἰς τὴν (πλουσίαν) ἐνδυμασίαν καὶ τὸν καλλωπισμὸν τοῦ σώματος· ἐλευθέρως = ἐνδύομαι μεγαλοπρεπῶς (πολυτελῶς) καὶ καλλωπίζομαι. — **καρτερῶ** = ὑπομένω μετὰ καρτερίας τοὺς κόπους. — **ὡς χρη'** ἐνν. καρτερεῖν. — **ἐπιτήδευμα** = ἔργον, συνήθεια. — **ὄψις** = ἡ καθόλου ἔξωτερικὴ ἐμφάνισις. — **ἐκείνοις'** τοῖς νομίζουσί σε ἄξιον τῆς ἀρχῆς.

33. ἐπισκοπῶ = ἐξετάζω μετὰ προσοχῆς. — **ἀκμὴ καιρῶν** = τὸ προσῆκον μέτρον. — **δυσκαταμαθήτως ἔχω** = δυσκόλως μανθάνομαι, γίνομαι ἀντιληπτός. — **ἔχουσιν** οἱ καιροί. — **ἔλλείπω** = ἔχω ὀλιγώτερα τοῦ δέοντος — **πλεονάζω**· ἀντίθετον τοῦ ἔλλειπω. — **ἡ μετριότης** = τὸ προσῆκον μέτρον, τὸ ὀρθόν. — **ἐνδεια** = ἔλλειψις. — **ἐν ταῖς ἐνδείαις ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς**· ὁ Ἰσοκράτης θεωρεῖ ὡς ἄριστον τὸ προσῆκον, τὸ μέτριον· ἐπειδὴ ὁμως τὸ προσῆκον δὲν τὸ ἀντιλαμβάνονται εὐκόλως οἱ ἄνθρωποι, προκειμένης ἐκλογῆς μεταξὺ ἔλλειψεως καὶ ὑπερβολῆς, συνιστᾷ νὰ προκρίνεται ἡ ἔλλειψις.

ι'

34. ἀστεῖος = εὐγενὴς τοὺς τρόπους. — **σεμνός** = σοβαρός. — **τὸ μὲν'** δηλ. τὸ σεμνὸν εἶναι. — **πρόσταγμα** = ὑποθήκη = παραγγελία, συμβουλή. — **σεμνύνομαι** = εἶμαι σεμνός, σοβαρός. — **ιδέα** = ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐκδηλοῦται τις. — **ἀμφοτέραις ταῖς ιδέαις**· δηλ. τῇ ἀστειότητι καὶ τῇ σεμνότητι. — **συμφορὰ** = κακόν, μειονέκτημα.

35. ἀκριβῶ τι = ἐξακριβώνω τι. — **ὧν** = τούτων, ἅ. — **μέτιθι'** τοῦ μετέρχομαι = ἐπιδιώκω. — **φιλοσοφία** = μεθοδικὴ ἔρευνα. — **ὁδός** = τρόπος, μέθοδος ἐρεύνης. — **τὰς ὁδοὺς'** τοῦ ἀκριβοῦν τὰ πράγματα. — **τὸ δὲ ἐπ' αὐτῶν κλπ'** ἢ σύνταξις: **τὸ γυμνάζεσθαι ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ποιήσει σε δύνασθαι χρῆσθαι τοῖς πράγμασι.** — **θεωρῶ** = ἐξετάζω. — **τὰ συμπιπτοντα** = τὰ κατὰ σύμπτωσιν συμβαίνοντα. — **μνημονεύω τι** = ἀνακαλῶ τι εἰς τὴν μνήμην μου.

36. εὐδοκιμῶ = ἀποκτῶ φήμην, ὑπόληψιν. — **εἰκῶν** = ἀνδριάς. — **ὑπόμνημα** = ἀνάμνησις. — **καλῶς** = ἐντίμως. — **αἰσχροῶς** = ἀτίμως. — **αἰροῦ τεθνάναι καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχροῶς'** ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκράτης ἀκολουθεῖ τὰ διδάγματα τοῦ Σωκράτους.

37. βασιλεία=τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα, ἡ βασιλικὴ ιδιότης.—
δπως=πῶς.

ια'

μη περιίδης τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅπασαν ἅμα διαλυθεῖ-
σαν=μὴ ἀνεχθῆς νὰ διαλυθοῦν διὰ μιᾶς ὅλαι αἱ φυσικαὶ σου
ιδιότητες· ἐλευθέρως=μὴ ἀφήσης νὰ διαλυθοῦν μὲ τὸ σῶμά σου
αἱ ἀρεταὶ σου.

38. μελετῶ=ἀσκοῦμαι.— συνενθίζομαι=συνηθίζω.— ἐμ-
μένω τινὶ=μένω σταθερὸς εἰς τι.

39. ἀκριβῶς=μὲ ἀκριβολογίαν, λεπτολογίαν.— μικρὰ=ἀσή-
μαντα, ἀνάξια λόγου πράγματα.— περὶ μικρῶν ἐρίζοντας· ἐν-
νοεῖ τοὺς σοφιστάς.— τοὺς εὖ περὶ μεγάλων λέγοντας· οἷος
ἦτο ὁ διδάσκαλος τοῦ ῥήτορος Σωκράτης, ὃν ὑπαινίσσεται.— ἀ-
πορία=βιοτικὴ δυσκολία.— μέτρια λέγω περὶ ἑμαντοῦ=ὁμι-
λῶ μὲ μέτρον, μὲ μετριοφροσύνην περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου.— ὁμιλῶ
τινὶ=συναναστρέφομαι ἢ ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.— ἀλλὰ τοὺς
μέτρια μὲν περὶ αὐτῶν λέγοντας... φέρειν ἐπισταμένους·
εἰς τὸ τμήμα τοῦτο ὁ Ἰσοκράτης ὑπονοεῖ τὸν Σωκράτη, ὅστις
παρὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ δὲν «διαταράττετο ἐν ταῖς τοῦ
βίου μεταβολαῖς, ἀλλὰ καλῶς καὶ μετρίως καὶ τὰς συμ-
φορὰς καὶ τὰς εὐτυχίας φέρειν ἡπίστατο». — τοῖς εἰρημέ-
νοις· ἐνν. μοι, ὑπ' ἐμοῦ=τὰς συμβουλὰς μου.

ιβ'

40. εἰ=ὄτι, διότι.— παραλανθάνω τινὰ=διαφεύγω τὴν
προσῶχὴν τινος.— τοσοῦτον ὄντων τὸ πλῆθος.. ἐπιτηδεύ-
οντες=καὶ ἰδιῶται καὶ ἄρχοντες, οἱ μὲν ἔχουν εἶπει, οἱ δὲ ἔχουν
ἀκούσει, ἄλλοι δὲ ἔχουν ἴδει ἄλλους νὰ πράττουν, μερικοὶ δὲ καὶ
οἱ ἴδιοι τυχαίνει νὰ ἀσχολοῦνται (καταγίνονται) εἰς τι ἐκ τού-
των (ἐνν. τὰ ὁποῖα ἔχουν λεχθῆ ὑπ' ἐμοῦ), ἀφοῦ εἶναι τόσα
πολλά.

41. ἀλλὰ γὰρ=ἀλλὰ βεβαίως.— ἐν τοῖς λόγοις τούτοις
τῶν ἐπιτηδευμάτων=ἐν τοῖς λόγοις τοῖς παραινειτικοῖς, τοῖς
διδάσκουσι τί δεῖ πράττειν.— καινότης=τὸ καινοφανές, τὸ νέον.—

ἄπιστος=ἀπίθανος.—τὰ νομιζόμενα=τὰ παραδεδεγμένα.—
ἠγείσθαι· ἐκ τοῦ χρι.—τοῦτον· δηλ. τὸν λέγοντα.—χαρίεις=
σοφός, μορφωμένος.—τοῦτον χαριέστατον· ἐνταῦθα ὁ Ἰσο-
κράτης κἀνει ὑπαινιγνὸν περὶ ἑαυτοῦ.—δς ἄν...δυνηθῆ· ἀνα-
φορικὴ ὑποθετικὴ πρότασις.

42. ἐπεὶ=ἔπειτα. τὰ συμβουλευόντα=τὰ συμβουλευτι-
κά, τὰ παραινετικά.—πεπόνθασιν ὅπερ πρὸς τοὺς νουθε-
τοῦντας=ἔχουσι διατεθῆ ψυχικῶς ἀπέναντι αὐτῶν, ὅπως ἀκρι-
βῶς καὶ ἀπέναντι ἐκείνων, οἵτινες (δι' αὐτῶν) δίδουν συμβουλὰς
(περὶ τοῦ πῶς δεῖ ζῆν)=ἔχουν λάβει τοιαύτην στάσιν ἀπέναντι
αὐτῶν, οἷαν ἀκριβῶς τηροῦν ἀπέναντι κλπ.—τοῖς συνεξαμαρ-
τάνουσιν=ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶναι πρόθυμοι νὰ περιπέσουν
μετ' αὐτῶν εἰς παραπτώματα.

43. σημειον ποιῶμαι τι=ἐπικαλοῦμαι, φέρω τι εἰς ἀπό-
δειξιν.—τὴν Ἡσιόδου καὶ Θεόγγιδος καὶ Φωκυλίδου ποι-
ησιν· ὁ Ἡσίοδος (750—700 π.Χ.) ἦτο ποιητὴς τῶν χωρικῶν,
ὅπως ὁ Ὅμηρος τῶν ἀνάκτων. Ὁ Θεόγγις καὶ Φωκυλίδης
(550 π. Χ.) ἦσαν ποιηταὶ ἔλκεσιων (εἵδους λυρικῆς ποιήσεως),
αἱ ὅποια περιέχουν γνώμας πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς.—αἰροῦνται
συνδιατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις=προτιμοῦν νὰ ἀκού-
ουν τοὺς ἀνοήτους λόγους ἀλλήλων.—ὑποθήκη=παράνεσις,
διδασκαλίαι.

44. προέχω=ἔξέχω, εἶμι διάσημος.—γνώμη=γνωμικόν,
ἀπόφθεγμα.—σπουδάξω ἐπὶ τινι=ἀσχολοῦμαι μετὰ ζήλου,
ἐπιμελείας εἷς τι.—διατεθεῖεν· οἱ ἄνθρωποι (πάντες).

ιγ'

45. καὶ τί δεῖ;=καὶ τίς ἢ ἀνάγκη ἢ ἐρώτησις ἰσοδυναμεῖ
πρὸς ἀποφατικὴν πρότασιν=οὐ δεῖ διατρίβειν.—διατρίβω·
ἐνν. τὸν χρόνον=χρονοτριβῶ, γὰνω τὸν καιρὸν μου.—ὄλως=κα-
θόλου, γενικῶς.—φύσις=φυσικὰ ἰδιότητες, φυσικὴ ἰδιοσυστα-
σία.—σιτόν· τὸ πλεῖστον κατὰ πληθυντικὸν (σιτία)=τροφαί.—
χαίρω τινί· ἴδ. κερ. ε', § 15.—θρέμμα=ζῶον (ἰδίαι πρόβα-
τα, αἶγες κλπ).—ἔχοντας—δοκοῦντας· ἐκ τοῦ εὐρησόμεν.—
ἐναντίας τῷ συμφέροντι τὰς ἡδονὰς ἔχω=ἐναντίον τῷ
συμφέροντι ἡδομαι=ἐπιζητῶ ἡδονὰς ἐναντίας πρὸς τὸ συμφέ-

ρον μου.—**ποιῶ τι τῶν δεόντων**=ἐκτελῶ τι ἐξ ὧσων μοῦ ὑπαγορεύει ἢ ἀνάγκη νὰ πράξω.— **καὶ δοκοῦντας καρτερικούς...ποιούντας**· ἐνῶ εἶναι δυνατὸν καὶ ὁ φαῦλος ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀνάγκης νὰ εἶναι καρτερικὸς καὶ φιλόπονος.

46. οἷ=οὔτοι γάρ.—**πρὸς τοῖς εἰρημένοις**· ἀνωτέρω.—**ἀπλοῦς**=χρηστικός.—**φεύγω τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων**=ἀποστρέφομαι τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, τὴν πραγματικότητα.—**ψυχῇ**=πνεῦμα.—**πονῶ**=κοπιᾶζω.

47. ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνουσίαις=εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις.—**λοιδοροῦμαι**· ἐνταῦθα ἐπὶ παθητικῆς σημασίας=ὑβρίζομαι, κακολογοῦμαι.—**ἐρημία**=μοναξιά.—**ἀλλ' εὐχομένους**· ἐνν. τυχεῖν τῶν ἀγαθῶν.—**καθ' ἀπάντων**=περὶ ἀπάντων, δι' ὅλον τὸν κόσμον.—**τοῖς εἰρημένοις**· ἐνν. ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ.

48. οὖν=ὅπωςδῆποτε, ἐν πίσῃ περιπτώσει.—**κεχαρισμένος** (χαρίζομαι)=εὐάρεστος.—**μυθώδης**=ὅμοιος πρὸς μῦθον, μυθικός.—**θεωρῶ**=θεῶμαι, παρακολουθῶ (διὰ τῆς φαντασίας) ὡς θεατῆς.—**ἀμιλλα**=ἀγών.—**ψυχαγωγοῦμαι**=αἰσθάνομαι ψυχικὴν ἀγαλλίασιν.—**τοὺς πρώτους εὐρόντας τραγωδίας**· κατὰ τοὺς παλαιοὺς ὁ πρῶτος διαμορφωτῆς τῆς τραγωδίας ἦτο ὁ Θέσπις ἀπὸ τὸν δῆμον Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς (σημερινὸς Διόνυσος) μετ' αὐτὸν προήγαγον τὴν δραματικὴν τέχνην ὁ Χοιρίλος, ὁ Πρατίνας καὶ ὁ Φρύνιχος, ἐτελείωσαν δ' αὐτὴν κατόπιν οἱ τρεῖς μεγάλοι δραματοῦργοι τῆς ἀρχαιότητος Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης.—**καθορῶ**=ἀντιλαμβάνομαι καλῶς, κατὰ βῆθος.—**ιδέα**=εἶδος.—**ἀμφοτέρας ταῖς ιδέαις**· καὶ τοῦ μύθου δηλαδὴ καὶ τῶν ἀγώνων (τῆς δράσεως ἐν τῇ τραγωδίᾳ).—**καταχρῶμαι πρὸς τὴν ποίησιν**=κάννω μεγάλην κατάχρησιν εἰς τὴν ποίησιν.

49. τῶν ἡμιθέων· οἷοι ὁ Ἄγαμέμνων, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Αἴας, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ λοιποὶ ὀμηρικοὶ ἥρωες.—**τοὺς μύθους εἰς ἀγῶνας καὶ πράξεις κατέστησαν**=τοὺς μύθους ἐδραματοποίησαν. Πράγματι αἱ ὑποθέσεις τῶν τραγωδιῶν ἐλαμβάνοντο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς μυθολογίας καὶ κυρίως ἐκ τοῦ τρωικοῦ καὶ θηβαϊκοῦ λεγομένου κύκλου.—**ἀκουστούς**· τίνας;—**δέδεικται**=ἔχει καταστῆ πρόδηλον.—**ἀφεντέον** (ἀπέ-
Ίσοκράτους Λόγοι, "Εκδ. Ε'. Χ. Παπαναστασίου-Ν. Φραγκίσκου 5

χομαι) = δεῖ απέχεσθαι. — ὁ ὄχλος = τὸ πλῆθος, ὁ πολὺς κόσμος.

ιδ'

50. διέρχομαι = διεξέρχομαι, λέγω. — μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις· δηλαδὴ νὰ εὐχαριστῆσαι μὲ τοὺς μυθωδιστάτους τῶν λόγων καὶ νὰ καταφρονῆς τοὺς ὠφελιμοτάτους αὐτῶν. — ταῖς ἡδοναῖς = ἐκ τῶν ἡδονῶν, ἐκ τῆς εὐαρεσκείας, τὴν ὁποίαν προκαλοῦν. — μηδὲ τὰ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων... δοκιμάζειν = μήτε τὰ πράγματα σπουδαῖα, μήτε τοὺς ἀνθρώπους φρονίμους νὰ κρίνης ἀναλόγως τῆς ἐξ αὐτῶν προκαλουμένης εὐχαριστήσεως, ἀλλ' ἀναλόγως τῆς ἐξ αὐτῶν προσερχομένης ὠφελείας.

51. ἄλλως τε = διὰ τε ἄλλα καί. — τὰ γυμνάσια τὰ τῆς ψυχῆς = ἡ ἄσκησις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος, ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ μόρφωσις. — ἀμφισβητῶ περὶ τινος = διαφωνῶ, ἐρίζω περὶ τινος. — περὶ τὴν φιλοσοφίαν εἰμί = ἄσχολοῦμαι μὲ τὴν φιλοσοφίαν, μὲ φιλοσοφικὰ προβλήματα. — ἐριστικοὶ λόγοι = σοφίσματα, ἡ σοφιστικὴ τέχνη. — πολιτικοὶ λόγοι = οἱ ἔχοντες σχέσιν πρὸς τὸν ὅλον δημόσιον βίον, οἱ εἰσάγοντες εἰς τὴν πολιτικὴν. — αὐτοῖς· τοῖς περὶ τὴν φιλοσοφίαν δηλαδὴ διατρίβουσιν. — ὅτι δεῖ... δυνάμενον· ἡ πλοκή: δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον φαίνεσθαι ἐξ ἐκάστου τούτων (τῶν ἐριστικῶν, πολιτικῶν καὶ ἄλλων τινῶν λόγων) δυνάμενον (κατηγορ. μετοχῆ) βουλευέσθαι (= αἰρεῖσθαι τὰ χρήσιμα).

52. τὰ ἀμφισβητούμενα = ἐκεῖνα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑφίσταται διαφωνία (ἐνταῦθα: μεταξὺ τῶν φιλοσόφων). — τὰ συνομολογούμενα = ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα γίνονται δεκτὰ ἀπὸ ὅλους γενικῶς (ὅτι δηλ. δεῖ τὸν καλῶς πεπαιδευμένον ἐξ ἐκάστου τούτων φαίνεσθαι δυνάμενον βουλευέσθαι). — λαμβάνειν· δηλ. τὸν δυνάμενον βουλευέσθαι. — λαμβάνω τὸν ἔλεγχον τινος = ἐλέγχω, δοκιμάζω, κρίνω τινά· ἐνταῦθα ὁ ἔλεγχος θὰ ἀποβλέπη εἰς τὴν προτίμησιν τοῦ πολλὰ χρήσιμα διδάσκοντος φιλοσόφου τοῦ μηδὲν ἢ πολὺ ὀλίγα δυναμένου νὰ διδάσκη. — ἐπὶ τῶν καιρῶν = ἐπὶ τῶν καιρῶν, εἰς τὰς κρίσιμους σι-

γιάς, ἐπὶ σοβαρῶν ζητημάτων.—*θεωρεῖν*=*ἐλεγχον λαμβάνειν*.—*καθ' ὅλων τῶν πραγμάτων*=περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων, εἰς τὴν καθημερινὴν διδασκαλίαν των.—*ἀποδοκιμάζω*=κατόπιν ἐλέγχου ἀπορρίπτω· ἐνταῦθα=περιφρονῶ.—*ὁ μὴ δὲν ὦν αὐτὸς χρήσιμος*· ὡς ἀγνοῶν τὸ πρέπον καὶ ὠφέλιμον.

53. *περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τινα*=ἐκτιμῶ τινα.—*θεραπεύω*=περιποιοῦμαι.—*τυραννικός*=ὁ ἐμπρόπων τῷ τυράννῳ, τῷ βασιλεῖ.—*κτῆμα*=πραῖγμα.

ιε'

54. *τιμῶ σε*=σοῦ προσφέρω, σὲ φιλοδορῶ.—*ὄπερ εἶπον ἀρχόμενος*=ὅπως εἶπα εἰς τὴν ἀρχὴν (βλ. κεφ. α', § 1).—*πλείονος*· γενικὴ τοῦ τιμήματος.—*σφόδρα*=μετὰ θέρμης, μεθ' ὑπερβολῆς.—*διαλείπης*· ἐνν. χρώμενος.—*διαλείπω*=ἀφήνω νὰ παρέλθῃ χρόνος ἐν τῷ μεταξύ, παύω.—*κατατρέβω*=καταστρέφω, φθείρω.—*πλείονος ἀξίας ποιήσεις*· διότι θὰ ἀποδειχθῆ ἐν τῇ πράξει, ὅτι εἶναι ὄντως ὠφέλιμοι.

Β'

ΕΥΑΓΟΡΑΣ

α'

1. τὰ ἐπιφερόμενα=αἱ ἐπιτάφιοι προσφοραὶ ἦσαν δὲ αὐταὶ θυσίαι ζώων, ἀκόμη δὲ καὶ πᾶν ἄλλο πολύτιμον καὶ εἰς τὸν τεθνεῶτα προσφιλές.— μουσική=ᾠσματα καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.— ἀμιλλα=ἀγών.— τριήρων ἀμίλλαις' ὑπῆρχε συνήθεια παρὰ τοῖς παλαιοῖς καὶ διὰ τριήρων νὰ διαγωνίζωνται οὐ μόνον κατὰ τοὺς ἐπιταφίους ἀγῶνας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑορτῆς, π. χ. τὰ Παναθήναια (πρὸβλ. σημερινὰς λεμβοδρομίας καὶ ἀγῶνας ἱστιοπλοΐας παρὰ τοῖς Ἕλλησι).— λείποντα... ὑπερβολὴν=ὅτι δὲν παραλείπεις καμμίαν ὑπερβολικὴν ἐκδήλωσιν ἐν τῇ ἀπονομῇ τῶν τοιούτων τιμῶν, ὅτι φθάνεις τὸ ἀκρότατον ὄριον ἐν τῇ ἀπονομῇ τῶν τοιούτων τιμῶν.

2. εἴ τίς ἐστὶν αἰσθησις... τῶν... γιγνομένων=ἐὰν οἱ νεκροὶ διατηροῦν κάποια ἀντίληψιν περὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.— πολὺ δ' ἄν... ἔχειν' ἕκ τοῦ ἠγησάμην=ὅτι ἔχει ἄν.— ἐπιτήδευμα' ἴδε πρὸς Νικοκλ. κεφ. α', § 2.— κίνδυνος=ἀγών.— ἀξίως=ἀνταξίως.— διέροχομαι' ἴδε πρὸς Νικοκλ. κεφ. β', § 7.— ἐκείνω' ποιητ. αἴτιον.— τῶν ἐκείνω πεπραγμένων' συναπτέον τῷ ἀξίως.— τὰ πεπραγμένα μοι=τὰ κατορθώματά μου.

3. φιλότιμος=ὁ φιλῶν τὴν τιμὴν, τὴν δόξαν.— μεγαλόψυχος=ὁ ἔχων μεγάλην ψυχὴν, γενναῖος.— ἀντὶ τῶν τοιούτων=ἀντὶ τοῦ τῶν τοιούτων (τιμῶν) τυγχάνειν, (§ 1).— ἐνκλεῶς=ἐνδόξως, μὲ τιμὴν καὶ δόξαν.— δόξα=φίμη, ὑστεροφημία.— σπουδάξω περὶ τινος=μετὰ ζήλον ἀσχολοῦμαι περὶ τι, φροντίζω σοβαρῶς περὶ τινος.— πάντα ποιῶ=μετέροχομαι τὸ πᾶν.— ὅπως... καταλείψουσιν' πλαγ. ἔρωτ. πρότασις.

4. *τῶν τοιούτων*· δηλ. τῶν ἐπιφερομένων, χορῶν κλπ.—*ἐξεργάζομαι*=φέρω εἰς πέρας, ἀποτελέσσω.—*ἀγωνία*=ἀγών, γυμναστικός ἀγών.—*εἰμι περὶ τι*=ἀσχολοῦμαι εἰς τι.—*ἐντιμος*=ἐνδοξος.—*καλῶς*=ὀρθῶς, τελείως.

β'

5. *τοὺς ἄλλους*· ἐννοεῖ τοὺς σοφιστάς, οἵτινες συνήθιζον νὰ ἐπαινοῦν οὐχὶ τοὺς συγχρόνους, ἀλλὰ τοὺς μυθικούς ἥρωας.—*τοὺς ἐφ' αὐτῶν*=τοὺς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς των, τοὺς συγχρόνους των.—*ἀγαθὸς γίγνομαι*=ἀναδεικνύομαι διάσημος, σπουδαῖος.—*κοσμεῖν*· ἐνν. τῷ λόγῳ=ἐπαινεῖν.—*ποιῶμαι λόγους*=λέγω, ὁμιλῶ.—*φιλοτίμως διάκειμαι πρὸς τι*=ἐπιδεικνύω ζῆλον πρὸς τι.—*εὐλογησονται*=εὐλογηθήσονται.—*εὐλογοῦμαι*=ἐγκωμιάζομαι, ἐπαινοῦμαι.

6. *ἀθνυῶ*=κατέχομαι ὑπὸ ἀθνυίας, λύτης.—*ἐπέκεινα*· ἀντὶ ἐπ' ἐκεῖνα=πέραν.—*τοὺς ἐπέκεινα γενομένους*· ἐννοεῖ τὸν Ἡρακλέα, Θησέα, Ἀργοναύτας κλπ.—*οἱ γενόμενοι*=οἱ γεννηθέντες.—*ὑμνουμένους καὶ τραγωδουμένους*· ἐκ τοῦ ὄργᾶ.—*ὑμνοῦμαι*=ἐγκωμιάζομαι δι' ἕμνων.—*τραγωδοῦμαι*=γίνομαι ὑπόθεσις τραγωδίας, δραματοποιοῦμαι.—*ὑπερβάλλω τι*=ὑπερβαίνω, ξεπερνῶ τι.—*τοιούτων*· οἶον ὅτι περὶ τὰ Τρωικά καὶ ἐπέκεινα τούτων ὑπάρξαντες.—*ἀξιωθησόμενον*· ἐκ τοῦ *προειδῆ*.—*πρόσειμί τι*=προστίθεμαι εἰς τι, συνυπάρχω.—*ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστι*· ὅτι «φθίνει τὸν ἔχοντα», ὡς εἶπεν ἄλλος σοφός.—*δυσκόλως πέφυκα*=εἶμαι ἐκ φύσεως δύστροπος.—*εὖ πάσχω ὑπό τινος*=ἐνεργετοῦμαι ὑπό τινος· τὸ ἐνεργητικὸν *εὖ ποιῶ*.

7. *δουλεύω τινί*=εἶμαι δουλὸς τινος, ἀκολουθῶ τὰς ἀντιλήψεις τινός.—*κακῶς φρονῶ*=εἶμαι ἀνόητος.—*ἐθιστέον*=δεῖ ἐθίζειν ὑποκείμενον *τοὺς νοῦν ἔχοντας*.—*περὶ ὧν*=περὶ τούτων, περὶ ὧν.—*ἄλλως τε καὶ*=καὶ δι' ἄλλους λόγους καί.—*ἐπίδοσις*=πρόοδος, ἀνάπτυξις.—*τῶν ἄλλων ἀπάντων*· τίνων;—*οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσι*=ὄχι ἐξ αἰτίας ἐκείνων, οἱ ὅποιοι μένουσι πιστοὶ εἰς τὰ καθεστῶτα, μένουσι προσκεκολλημένοι εἰς τὰ παραδεδομένα.—*ἐπανορθῶ τι*=ἀνεγείρω τι πεπτωκός, διορθῶν, ἀνα-

θεωρῶ.—**κινῶ** **τι**=μεταβάλλω τι ῥιζικῶς.—**τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα** λιτότης=τὰ κακῶς κείμενα.

γ'

8. **ἀνδρὸς ἀρετὴν.... ἐγκωμιάζειν** ἐπεξηγήσεις τοῦ δ (μέλλω ποιεῖν).—**σημεῖον δὲ μέγιστον** δηλ. ἐστὶ τοῦτο(=τὰ ἐπόμενα).—**γάρ** ἐπεξηγηματικός.—**περὶ τὴν φιλοσοφίαν εἰμί**=ἀσχολοῦμαι μὲ τὴν φιλοσοφίαν.—**τῶν τοιούτων** δηλ. τῶν ἐγκωμίων.—**πῶποτε**=μέχρι τοῦδε.—**συγγνώμην ἔχω τινὶ**=συγχωρῶ τινα.

9. **τοῖς ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι** =εἰς τοὺς ποιητὰς εἶναι δεδομένα (ἐπιτετραμμένα) πολλὰ (τεχνικά) μέσα πρὸς ἐπικόσμησιν (πρὸς καλλιτεχνικὴν παράστασιν) τοῦ λόγου. Τοιοῦτοι κόσμοι εἶναι τὰ διάφορα σχήματα τοῦ λόγου, αἱ εἰκόνες, αἱ παραβολαί, αἱ μεταφοραί, αἱ ὑπερβολαί, αἱ μετωνυμῖαι κ.τ.λ.—**συναγωνίζομαι τινι**=ἀγωνίζομαι μετὰ τινος, βοηθῶ τινα ἀγωνιζόμενον· διάφορον τὸ **διαγωνίζομαι**, ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ὁποίου γίνεται κακῶς σήμερον χρῆσις τοῦ συναγωνίζομαι.—**οἷς**=τούτοις, οἷς.—**τεταγμένα ὀνόματα**=αἱ ἐν κοινῇ χρήσει, αἱ συνήθεις λέξεις· ταύτας καλεῖ ὁ ῥήτωρ κατωτέρω (§ 10) **πολιτικὰ ὀνόματα**.—**τὰ μὲν... τὰ δέ... τὰ δέ**= ἄλλοτε μὲν, ἄλλοτε δέ... καὶ ἄλλοτε.—**ξένα ὀνόματα**=λέξεις ξενικαί, διαλεκτικαί.—**κοινὰ ὀνόματα** οὕτω καλοῦνται αἱ λέξεις αἱ λαμβάνουσαι σημασίαν διάφορον ἐκείνης, ἣν εἶχον μέχρι τοῦδε, ἢ αἱ ἀρχαῖζουσαι, τῶν ὁποίων δὲν γίνεται χρῆσις πλέον.—**μεταφοραὶ**=μεταφορικαὶ ἐκφράσεις.—**διαποικίλλω τι**=ποικίλως κοσμῶ τι.

10. **οἱ περὶ τοὺς λόγους** ἐνν. ὄντες=οἱ ῥήτορες, οἱ πεζογράφοι.—**τῶν τοιούτων** τῆς τοιαύτης ἐλευθερίας.—**ἀποτόμως**=μὲ ἀκρίβειαν, ἀπολύτως.—**ὀνόματα πολιτικὰ**=λέξεις, τὰς ὁποίας-χρησιμοποιοῦν αἱ πολῖται, ὅλος ὁ κόσμος, αἱ δημοτικά, ὡς θὰ ἐλέγγομεν σήμερον· ταύτας εἶπεν ἀνωτέρω (§ 9) ὁ ῥήτωρ **τεταγμένα ὀνόματα**.—**ἐνθύμημα**=σκέψις, νόημα, λογικὴ ἀκολουθία ὑπὸ τῶν ῥητόρων καλοῦνται **ἐνθυμήματα** (ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὰ ὀνόματα) ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οἱ διαλεκτικοὶ φιλόσοφοι καλοῦν συλλογισμούς.—**τοῖς περὶ αὐ-**

τὰς τὰς πράξεις = τὰ ὁποῖα εἶναι ἐγγὺς τῶν πράξεων, ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πραγματικότητα. — *μέτρον* = ἕμμετρος τίχος. — *ῥυθμός* = ἁρμονία. — *οἱ δέ*· τίνες; — *οὐδενὸς τούτων** τῶν μέτρων καὶ ῥυθμῶν. — *κοινωνῶ τινος* = μετέχω τινός, χρησιμοποιῶ τι. — *ἅ* = ταῦτα δὲ (δηλ. τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν). — *τῇ λέξει*· τοῦ κατὰ τι. — *ψυχαγωγῶ*· ἴδε πρὸς Νικοκλέα κεφ. γ', § 48.

11. ἐκεῖθεν· δηλ. ἐκ τῶν ἐπομένων. — *εὐδοκιμῶ* = εἶμαι φημισμένος, ὀνομαστός. — *διάνοια* = νόημα, περιεχόμενον. — *καταδεής*· ἴδε πρὸς Νικοκλέα κεφ. β', § 7. — *δόξα*· ἴδε πρὸς Νικοκλέα κεφ. β', § 7. — *ὀκνῶ* = διστάζω. — *εἰ καὶ τοῦτο δυνησονται*· πλαιγ. ἐρωτημ. πρότασις. — *τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας* κλπ· ἐπεξήγησις τοῦ *τοῦτο*. — *ἐν ταῖς ᾠδαῖς καὶ τοῖς μέτροις*· ἐν διὰ δυοῖν = *ἐν τοῖς μέτροις τῶν ᾠδῶν* = διὰ τῶν ἕμμετρων ᾠδῶν.

δ'

12. φύσις = γέννησις, καταγωγή. — *εἰ καὶ* = ἂν καί. — *τῶν ἄλλων ἔνεκα*· δηλ. χάριν τῶν μὴ γνωριζόντων. — *οὐδέν*· ἐπίρρημα.

13. οἱ ἀπὸ Διὸς = οἱ καταγόμενοι ἐκ τοῦ Διός, (διότι πολλὰ γένη τῶν μυθικῶν ἡρώων ἀνήγον τὴν ῥίζαν εἰς τὸν Δία). — *εὐγενής* = ὁ ἔχων ὑψηλὸν καὶ γενναῖον φρόνημα. — *οὐκ ἔστιν ὄστις οὐ* = πάντες. — *προκρίνω τινὰ* = προτιμῶ, δίδω εἰς τινα τὰ πρωτεῖα. — *οἱ καθ' αὐτοὺς* = *οἱ ἐφ' ἑαυτοὺς*; (πρβλ. κεφ. γ', § 5).

ε'

14. τοῦτο μὲν = ἄφ' ἑνὸς μὲν. — *Αἰακός*· υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης, προσφιλέης εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην. Οὗτος πασχούσης ποτὲ τῆς Ἑλλάδος ἐξ ἀνομβρίας ἐπεκαλέσθη τὸν Δία καὶ ἦλθεν ἡ ποθουμένη βροχὴ δι' ὃ καὶ οἱ Αἰγινήται τῷ ἴδρυσαν ἱερόν, τὸ Αἰάκειον. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ ἡ ἐορτή, τὴν ὁποίαν ἐώρταζον πρὸς τιμὴν τοῦ Αἰακοῦ, καὶ ὁ ἀγὼν, τὸν ὁποῖον ἠγωνίζοντο, Αἰάκεια. Ἀποθανὼν ὁ Αἰακὸς κατετάχθη μετὰ τοῦ Μίνωος καὶ Ῥαδαμάνθυος ὡς εἰς τῶν ἐν τῷ Ἄδη κριτῶν διὰ τὴν ἐξαιρε-

τικὴν καθ' ὄλον τὸν βίον δικαιοσύνην του.— **διήνεγκε**· τοῦ διαφέρω=ὑπερτερῶ, διακρίνομαι.— **αὐχμὸς**=ξηρασία.— **ὑπερέβαλλεν**· ἔνν. πᾶσαν ἀνθρωπίνην βοήθειαν.— **εὐρέσθαι** ἄν=ὄτι εὐρεθείη ἄν.

15. κατεστήσαντο ἱερὸν=ἴδρυσαν ἱερὸν.— **οὔπερ**· ἐπίρημα=ἐν ᾧ τόπῳ.— **εὐχῆ**=προσευχή, τάξιμον.— **μεταλλάσσω τὸν βίον**=μεταβάλλω τὸν βίον, ἀποθνήσκω.— **Πλούτων**· ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου.— **Κόρη**· ἡ κόρη τῆς Δήμητρος Περσεφόνη, σύζυγος τοῦ Πλούτωνος.— **παρεδρεύω τι**=εἶμαι πάρεδρος, παρακάθημαι διαρκῶς πλησίον τινὸς (κυρίως ἐπὶ δικαστῶν).

σι'

16. τούτου δὲ παῖδες (ἡ ἀπόδοσις πρὸς τὸ ἀνωτέρω: **τοῦτο μὲν γὰρ Αἰακός**)· ἀντὶ τοῦ **τοῦτο δὲ** (=ἄφ' ἑτέρου δὲ) **τῶν αὐτοῦ παίδων Τελαμῶνος καὶ Πηλέως**.— **Τελαμών**· υἱὸς τοῦ Αἰακοῦ, ἀδελφὸς τοῦ Πηλέως. Οὗτος ἦλθεν εἰς Σαλαμίνα, ἔνθα διεδέχθη τὸν βασιλεῖα, καὶ νυμφευθεὶς τὴν Περίβοιαν ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Αἴαντα. Ἦτο δὲ ὁ Τελαμών ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ συνώδευσε τὸν Ἡρακλέα κατὰ τοῦ Λαομέδοντος, βασιλέως τοῦ Ἰλίου. Τὸν Λαομέδοντα τοῦτον ἐβοήθησεν εἰς τὴν κρίσιν τῶν τειχῶν τοῦ Ἰλίου ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ποσειδῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἠρνήθη εἰς τοὺς θεοὺς τὸν ὀφειλόμενον μισθόν, ὁ Ποσειδῶν ἔστειλε θαλάσσιον τέρας, εἰς ὃ ἐξετέθη ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Ἡσιόνη. Ἄλλ' ὁ Ἡρακλῆς ἐφόρνευσε τὸ τέρας, ὃ δὲ συνοδὸς τοῦ Τελαμῶν ἔλαβεν ὡς ἀριστεῖον τὴν νέαν Ἡσιόνην, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Τεῦκρον, τὸν ἀριστον τῶν Ἑλλήνων τοξοτῶν πρὸ τῆς Τροίας. Οὗτος, ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς Σαλαμίνα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἀπεβλήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, διότι δὲν ἐξεδικήθη τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Αἴαντος. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς Κύπρον.— **ἀριστεῖον**· κυρίως κατὰ πληθυντικόν=τὸ βραβεῖον τοῦ ἀρίστου, ἀμοιβὴ ἐπὶ γενναιότητι.— **Πηλεύς**· υἱὸς τοῦ Αἰακοῦ, ὅστις ἐφυγεν ἐξ Αἰγίνης εἰς Φθίαν. Ἐκεῖ δὲ νυμφευθεὶς τὴν νηρηίδα Θέτιν ἐγέννησε τὸν Ἀχιλλέα.— **Κένταυροι**· παριστῶντο ἐν τῇ τέχνῃ ὡς ἵπποι μετὰ προτομῆς ἀνθρωπίνης. Ἦσαν ἡ

ἀρχαιοτάτη μυθική ἀντίληψις τῶν ὀρεσιβίων κατοίκων τῆς Θεσσαλίας.—**κίνδυνος**=ἀγών, πόλεμος.—**εὐδοκιμῶ** ἴδε κεφάλ. γ', § 11.—**συννοικῶ**=ζῶ ὁμοῦ ἀπλῶς· ἐπὶ γάμου=ὕπανδρευομαι, νυμφεύομαι.—**ὕμηναιος**=τὸ γαμήλιον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἦδον αἱ τῆς νύμφης θεράπαιναι καὶ σύντροφου ἄγουσαι αὐτὴν εἰς τοῦ νυμφίου τὸν οἶκον=νυμφικὸν ἄσμα.

ξ'

17. **τούτοιον ἑκατέρου**=ἑκατέρου τούτων.—**ἐγενέσθη**=ἐγένοντο.—**ἔλεγχος**=ἀπόδειξις.—**ἀρετὴ**=ἀνδρεία.—**ἑκατέρων**· δηλ. Ἑλλήνων καὶ Τρώων.

18. **ἀπολείπομαι**=μένω ὀπίσω, εἰς τὸ σπίτι μου, τὴν πατρίδα μου.—**Ἀχιλλεὺς μὲν ἀπάντων διήνεγκεν** κλπ· ποῖος ἐκ τῶν παλαιῶν ὁμιλεῖ διεξοδικῶς περὶ πάντων τούτων;—**συνεξεῖλεν**· τοῦ συνεξαιρῶ=συνεραζόμενος μετ' ἄλλων κυριεύω.—**κατοικίζω τινά**· ἐπὶ τόπου=πληρῶ τινὰ κατοίκων, λαοῦ.

η'

19. **Τὰ μὲν...** ἐξ ἀρχῆς **Εὐαγόρα ὑπάρξαντα παρὰ τῶν προγόνων**=ὄσα ἀπ' ἀρχῆς ἐκληροδοτήθησαν παρὰ τῶν προγόνων εἰς τὸν Εὐαγόραν.—**τηλικούτος**=τόσον μέγας.—**κατὰ μὲν ἀρχὰς**=κατ' ἀρχὰς μὲν.—**χρόνῳ ὕστερον**=μετὰ τινὰ χρόνον, μετὰ καιρὸν.—**ἐκ Φοινίκης**· χώρας τῆς Ἀσίας, ἣτις περιελάμβανε τὴν παράκτιον ἐπιμήκη χώραν ἀπὸ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης μέχρι τῆς Αἰγύπτου.—**ἀνήρ**· ἄγνωστος τὸ ὄνομα.

20. **πιστεύομαι ὑπό τινος**=τυγχάνω ἐμπιστοσύνης ὑπό τινος.—**δυναστεία**=ἐξουσία, ἀξίωμα.—**οὐ χάριν ἔσχε**· ἔνν. τῷ βασιλεύοντι.—**χάριν ἔχω τινί**=χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς τινά.—**τούτων**· γεν. τῆς αἰτίας.—**κακὸς**=ἀγνώμων.—**ὁ ὑποδεξάμενος**=ὁ περιθάψας, ὁ σωτήρ.—**ἐξέβαλεν**· ἔνν. τῆς βασιλείας.—**ἀπιστῶ τινι**=δὲν ἔχω πεποίθησιν, ἐμπιστοσύνην εἰς τι.—**τοῖς πεπραγμένοις**· ἔνν. αὐτῷ.—**κατασκευάζομαι τι**=κανονίζω, τακτοποιῶ τι.—**ἐκβαρβαρῶ τινα**=καθιστῶ τινα ἔντελῶς βάρβαρον.

δ'

21. οὕτω τῶν πραγμάτων καθεστῶτων=ἐνῶ οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ἐνῶ τοιαύτη πολιτικὴ κατάσταση ἐπεκράτει.—*φήμη*=φωνὴ ἐξ ἀγνώστου πηγῆς, ἐξ οὐρανοῦ, μυστηριώδης.—*μαντεία*=χρησμός (συνήθως τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν).—*ὄψις*=ὄραμα, φάντασμα.—*ἐν τοῖς ὕπνοις* ἐνν. τῆς μητρὸς (προβλ. τὰς παραδόσεις περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου).—*μειζόνως ἢ κατ' ἀνθρώπον*=κατὰ τρόπον περισσότερον μεγαλειώδη ἢ ὡς προσιδιάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον.—*ἀπιστῶ τινι*=θεωρῶ τι ἀπίστευτον, ἀπίθανον.—*τοσοῦτου δέω*=τόσον πολὺ ἀπέχω.—*πλασάμενος λέγω* τι=λέγω τι ἐξ ἰδίας ἐπινοίας, μὴ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν ἀλήθειαν.—*ἐκείνῳ* ποιητ. αἴτιον.—*τὰ ὑπάρχοντα*=τὰ ὄντα, τὰ πραγματικά.—*καὶ μὴ πάντες οἱ πολῖται*=καὶ ἂ μὴ πάντες οἱ π.—*σύννοιά τι*=καλῶς γνωρίζω τι, εἶμαι βέβαιος περὶ τίνος.—*τὰ ὁμολογούμενα*=τὰ θεωρούμενα ὡς δεδομένα, ἀληθῆ.

ι'

22. *πρεπώδης*=κατάλληλος, ἀρμόζων.—*οἱ τηλικούτοι*=οἱ τοιαύτην ἡλικίαν ἔχοντες· ἐνταῦθα νοοῦνται οἱ παῖδες.—*κρατιστεύω*=εἶμαι κράτιστος, ἄριστος.—*τῶν ἡλικιωτῶν κρατιστεύω ἐν τοῖς ἀγῶσι*=νικῶ τοὺς συνηλικιώτας μου εἰς τοὺς ἀγῶνας.

23. *προσγίγνεται τινί τι*=προστίθεται τινί τι.—*καὶ ταῦτα*=καὶ μάλιστα.—*μέσως*=μετρίως.—*εἰς ὑπερβολὴν*=εἰς ὑπερβάλλοντα, εἰς μέγαν βαθμόν.

24. *διήνεγκεν*=;=οἱ τότε βασιλεύοντες=ὁ τότε βασιλεὺς (μετὰ τῆς οἰκογενείας του· ἐκ τούτου ὁ πληθυντικός).—*ἐκπλήττομαι*=τρομάζω.—*φύσις*=φυσικαὶ ιδιότητες, προσόντα (ἐνταῦθα σωματικά).—*ἐν ἰδιώτου μέρει*=ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης.—*διαγαγεῖν* ἐνν. τὸν βίον.—*τρόπος*=τὸ ἦθος, τὰ ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ χαρίσματα.—*ἐξαμαρτάνω περὶ τινα*=διαπράττω σφάλμα πρὸς τινα, βλάπτω τινά.

ια

25. *δόξα*=προσδοκία, γνώμη.—*τοσοῦτον τῆς δόξης παραλλατιούσης*=ἐνῶ τόση διαφορὰ ὑπῆρχε μεταξύ τῶν δύο

(τούτων) γνωμῶν (δηλαδή ἀφ' ἑνὸς μὲν, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν ὁ Εὐαγόρας νὰ περάσῃ τὴν ζωὴν του ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης, ἀλλὰ συγχρόνως, ὅτι οὗτος ἀπετέλει ἐγγύησιν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἀρχῆς τοῦ βασιλεύοντος λόγῳ τοῦ ἤθους του).— **ψεύδομαί τινος** = ἀποτυγχάνω εἰς τὰς προβλέψεις μου διὰ τι, ἀπατώμαι.— **ὁ δαίμων** = ὁ θεός.— **δπως** = πῶς.— **καλῶς** = ἐντίμως.— **δι' ἀσεβείας** = διὰ μέσων (κατ' ἀνάγκην) ἀσεβῶν, (δπως ὁ φόνος τοῦ κατέχοντος τότε τὴν ἀρχὴν, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἦτο ἀδύνατον νὰ βασιλεύσῃ ὁ Εὐαγόρας).

26. ἐξ ὧν = ταῦτα, ἐξ ὧν.— **δοσίως καὶ δικαίως** = τηρῶν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πρὸς τε τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, «εὐσεβῶς καὶ ἀναμαρτήτως» (Κοραῆς).— **οἱ δυναστεύοντες** = οἱ ἔχοντες τὰς ἀρχάς, οἱ μεγιστάνες.— **ἐπιβουλεύω** = ἀμεταβιάτως = συνωμοτῶ.— **ἐπιβουλεύσας** = διὰ συνωμοσίας.— **ἐκποδὼν ποιοῦμαι ἕνα** = βγάζω ἀπὸ τὴν μέσσην, φονεύω τινά.

27. εἰς Σόλους τῆς Κιλικίας πόλιν γνωστὴν ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως. Ταύτην κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπόβασεν ὁ Σόλων ἐγκαταστήσας εἰς αὐτὴν ἀριθμὸν τινὰ Ἀθηναίων πολιτῶν, οἵτινες, λησμονήσαντες μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, ἐσφάλλοντο περὶ τὴν χρῆσιν τῆς ἐλληνικῆς (πρβλ. σολοικισμός).— **οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω τινί** = δὲν σκέπτομαι καθ' ὅμοιον τρόπον πρὸς τινά.— **τύχη** = δυστυχία, συμφορά.— **ταπεινοτέρας** ἢ ὡς ἤρμοζεν εἰς βασιλεῖς.— **ταπεινός** ἐπὶ ψυχικῆς διαθέσεως = ὁ ἐν ἀπογνώσει διατελῶν, ὁ δειλός.— **μεγαλοφροσύνης** ἢ γεν. διαιρετικὴ εἰς τὸ **τοσοῦτον**.— **μεγαλοφροσύνη** = μεγαλοψυχία.

28. ὁ πλάνος = ἡ πλάνη, περιπλάνησις — **φυγαδικός** = ὁ προσιδιάζων εἰς ἐξόριστον, τὸν ὁποῖον φυσικὸν εἶναι νὰ πλανᾶται ὁ φυγάς.— **τὸ δι' ἐτέρων ζητεῖν τὴν κἀθοδον** δὲν ἦτο τι ἀσύνηθες παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι (πρβλ. τὸν Πεισίστρατον, τὸν Λύγδαμιν τῆς Νάξου κ. ἄ.).— **κἀθοδος** = ἐπάνοδος εἰς τὴν πατρίδα.— **θεραπεύω** = περιποιῶμαι, κολακεύω.— **ὑπερορῶ τι** = καταφρονῶ, δὲν θεωρῶ τι ἄξιον ἐμ. αὐτοῦ.— **ταύτην** καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ κατηγορούμενον (**ἀφορμὴν**), ἀντὶ **τοῦτο**, ὅπερ ἐπεξηγεῖται κατωτέρω: **ἀμύνεσθαι** κλπ.— **ἀφορμὴ** = τὸ ἐξ οὗ ἀφορμᾶται τις, ἡ ἀφετηρία.—

ἦν περὶ χρῆ τὸς εὐσεβεῖν βουλομένους· ἔνν. λαμβάνειν.—
(τὸ) ἀμύνεσθαι καὶ μὴ ὑπάρχειν=τὸ νὰ τιμωρῆ κανεῖς (τοὺς
ἀδικούντας), ἀλλὰ νὰ μὴ κάμνη πρῶτος αὐτὸς τὴν ἀρχὴν τῆς
ἀδικίας.—**διαμαρτῶν**· ἔνν. τῆς ἐπιβουλῆς=εἰς τὰ σχέδια
του.—**διαμαρτάνω τινός**=ἀποτυγχάνω εἰς τι.—**παρακαλῶ
τινα**=καλῶ τινα εἰς βοήθειαν.—**ὡς οἱ τοὺς πλείστους
λέγοντες**· ἔνν. **λέγουσι περὶ πεντήκοντα**.

29. **δόξα**=φήμη, ὑπόληψις.—**θεωρῶ**=θεῶμαι, παρακο-
λουθῶ.—**ἀθυμῶ**=χάνω τὸ θάρρος μου, λιποψυχῶ.—**ἀξιῶ**=
κρίνω ἄξιον ἑαυτοῦ, ἔντιμον.—**ἐμμένω τινί**=μένω σταθε-
ρῶς εἰς τι.—**τὰ ὁμολογημένα**=τὰ συμπεφώνημένα.— **ὁ δὲ
ὥσπερ...** οὕτω **διέκειτο τὴν γνώμην**· ἡ σύνταξις : **ὁ δὲ
οὕτω διέκειτο τὴν γνώμην, ὥσπερ...** (πρὸς Νικο-
κλέα, κεφ δ., § 13).—**στρατόπεδον**=στρατός.—**διάκειμαι
τὴν γνώμην**=διάκειμαι ψυχικῶς, ἔχω φρόνημα.

30. **Δῆλον**· ἔνν. ἐστὶ τοῦτο.— **περιορῶ**=παραβλέπω·
ἐνταῦθα=περιμένω.— **εἴ τινας... βοηθήσουσι**· πλαγία ἔρωτ.
πρότασις.— **ὥσπερ εἶχε**=ὅπως ἦτο καὶ εὐρίσκετο, εὐθύς.— **ταύ-
της τῆς νυκτός**=τῆς αὐτῆς νυκτός· τί εἶναι συντακτικῶς ἡ γεν.
νυκτός ; — **διαιρῶ**=χωρίζω εἰς δύο.— **διελὼν πυλίδα**=διαρ-
ρήξας, ἀνοίξας μικρὰν πύλην.— **ταύτην**· ἐπισηματικῶς=διὰ
ταύτης, ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος.— **διάγω**=διαπερῶ.— **προσβάλλω
πρὸς τι**=κάμνω ἔφοδον ἐναντίον τινός.— **τὸ βασίλειον**· ἔνν.
δῶμα=τὰ βασίλεια, τὸ ἀνάκτορον.

31. **παρακέλευσις**=παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.— **διατρί-
βειν**· ἔνν. τὸν χρόνον.— **τί δεῖ λέγοντα διατρίβειν ;** =**οὐ δεῖ
διατρίβειν λέγοντα**=δὲν πρέπει νὰ χάνω τὸν καιρὸν μου ἀνα-
φύων.— **οἱ περὶ τὸν τύραννον**=ἡ ἀκολουθία, οἱ σωματοφύ-
λακες τοῦ βασιλέως.— **ἀνταγωνιστῆς**=ἀντίπαλος.

32. **ἀρετῆ**=ἀνδρεία.— **πρίν...** **εἰμωρήσατο**=παρὰ ἀ-
φοῦ...— **τιμωροῦμαι τινα**=τιμωρῶ, ἐκδικοῦμαι τινα.— **τοῖς
φίλοις**=τοῖς εἵνοις αὐτῶ πολιταῖς.— **κομίζομαι τι**=ἀναλαμβάνω,
ἀνακτῶ τι.

33. **τὰ ἐχόμενα**=τὰ ἐπόμενα.— **οἶμαι δηλώσειν**· ἀμετα-
βάτως=δηλον ἔσεσθαι.

34. *ιμη* = αξίωμα, τίτλος. — *οὐτ' ἂν ὁ λόγος ἴσως τοῖς καιροῖς ἀρμόσει* = οὐτε ὁ λόγος (ἢ σύγκρισις) θὰ ἴσχυεν ἴσως εἰς τὴν (παρούσαν) περίστασιν. — *προελόμενοι*· τοῦ προαιροῦμαι = ἐκλέγω, λαμβάνω ἐκλεκτικῶς. — *εὐδόκιμος* = ὁ εὐδοκιμῶν εἰς τι, ὁ ὀνομαστός. — *ἐπὶ τούτων σκοπῶμεν* = πρὸς τούτους παραβάλλομεν. — *οὐδέν*· ἐπίρρημα = οὐδόλως. — *ἐξετῶμεν*· σπάνιος μέλλων τοῦ ἐξετάζω (ἐξετῶ).

ιε'

35. *κίνδυνος* = ἀγών. — *θάθυμος* = ὀκνηρός, ἀδιάφορος. — *ὅστις ἂν δέξαιτο*· ἀναφ. συμπερασματικὴ πρότασις. — *τὴν ἀρχὴν ταύτην*· δηλ. τὴν βασιλείαν.

ιστ'

36. *καθόδων*· ἐνταῦθα ἐννοεῖ εἰδικώτερον ὁ ὁῦτος τοὺς λεγομένους *νόστους*, μὲ τοὺς ὁποίους πολλοὶ ποιηταὶ ἠσχολήθησαν. — *εὐδοκιμῶ* =; — *παρ' αὐτῶν* = μόνοι των, διὰ τῆς ἰδίας φαντασίας. — *μεμυθολόγηκεν*· ἐνν. *περὶ τινος*· εἰς τοῦτο ἀναφέρεται ἡ ἀντωνυμία *ὅστις*. — *εἰς τὴν αὐτοῦ*· ἐνν. χώραν. — *πεποίηται*· ἐνν. ὑπὸ τῶν ποιητῶν. — *λαβόντες*· ἢ μετοχ. κατηγορηματικὴ, διότι τὸ *ποιεῖν (ποιεῖσθαι)* ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ παριστάνειν (παριστάνεσθαι) ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν δεΐξεως σημαντικῶν ὀημάτων. — *τέχνη* = ἀπάτη, πανουργία. — *περιγίγνομαι τινος* = ἐπικρατῶ, ἐπιβάλλομαι ἐπὶ τινος (πρὸβλ. πρὸς Νικοκλέα κεφ. ζ', § 25).

ιζ'

37. *ἐπὶ τάδε* = πρὸς τοῦτο τὸ μέρος, ἐντεῦθεν (τοῦ Τρωικοῦ πολέμου) ἀντίθετον τοῦ *ἐπέκεινα*. — *Κύρον*· τὸν γνωστὸν ἡμῖν ἐκ τῆς Κύρου Παιδείας ἰδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους. — *κτησάμενον*· ἐνν. ταύτην. — *μάλιστα* = ἐξαιρετός, εἰς ὑπερβάλλοντα βαθμόν. — *στρατόπεδον*· ἴδε κεφ. ια', § 29. — *ὁ δέ*· ποῖος; — *διὰ τῆς ψυχῆς... καὶ τοῦ σώματος* = διὰ τῆς ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ὁώμης.

38. τῶν τούτων· τίνας;—*κάκεινους τοῖς ἔργοις*· δηλ. τοῖς ὑπὸ τοῦ Κύρου ἐπιχειρηθεῖσι.—*τῷ μὲν δόσιως καὶ δικαίως... πέπρακται*· πρβλ. κεφ. ια', § 26.—*τὸν πατέρα τὸν τῆς μητρὸς ἀπέκτεινεν*· ὁ Ἰσοκράτης, ὅπως βλέπομεν, ἀκολουθεῖ ἄλλην παραίδοσιν περὶ Κύρου, (διότι πολλοὶ ἐκκυκλοφόρου ἐν Ἀθήναις), διάφορον τῆς τοῦ Ξενοφώντος.

39. *ὑποστέλλομαι τι*· κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν πλοίων· διότι *ὑποστέλλομαι* = μαζεύω τὰ παντὰ τοῦ πλοίου (πρβλ. ὑποστολή τῆς σημαίας) ἐκ φόβου ἐπιχειμένης τρικυμίας = ἀποκρύπτω τι ἐκ φόβου.—*μηδὲν ὑποστειλάμενος* = χωρὶς καμμίαν διαστροφὴν ἢ παρασιώπησιν.—*παρρησία χρωμαι* = παρρησιάζομαι = μετὰ παρρησίας, ὀρθὰ κοφτά, ὀμιλῶ.—*ἐκείνως* = κατ' ἐκείνον (= τὸν ἐξῆς) τρόπον.—*ὅπως* = πῶς.—*ἐκ παντὸς τρέπον*· δηλ. δικαίως ἢ ἀδίκως.—*θρασέως* = θαρραλέως, μετὰ πεποιθήσεως.—*εἰρηκῶς*· ἐκ τοῦ *φανήσομαι*.

ιη'

40. *ἐπὶ μικροῖς διαφέρω* = παρουσιάζω ὑπεροχὴν εἰς μικρά.—*τοιούτων*· ἔνν. οἷα ἂν ἦν τὰ ἔργα, δηλ. μικρῶν.—*τυραννίς* = ; — *σεμνός* = μεγαλοπρεπής.— *περιμάχητος* = περιζήτητος.—*λόγων εὐρετής*· ἔνν. ὁ ῥήτωρ, ὁ λογογράφος, πρὸς τὸν ὅποιον ἀντιδιαστέλλεται ὁ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ῥήτωρ.

ιθ'

41. *ἐν τούτοις*· ὅσα ἀνέφερον ἀνωτέρω περὶ τῆς δράσεως τοῦ Εὐαγόρου.— *ὑπερβάλλομαι* = ὑπερτεροῦ, ὑπερέχω.— *καταδεής*· ἴδε πρὸς Νικοκλέα κεφ. β', § 7.— *εὐφυῆς τὴν γνώμην* = δεξιὸς κατὰ τὸν νοῦν, ἄνθρωπος μὲ φυσικὴν δξύνουαν.— *ὀλιγορεῖν*· ἔνν. τῶν πραγμάτων.— *ὀλιγορῶ τινος* = παραμελῶ, ἀδιαφορῶ διὰ τι.— *αὐτοσχεδιάζω περὶ τινος* = λέγω ἢ πράττω (ὡς ἐνταῦθα) ἐκ τοῦ προχείρου, ἄνευ προηγουμένης σκέψεως, περὶ τινος.— *ζητῶ* = ἐρευνῶ.— *φροντίζω* = μελετῶ.— *διέτριβεν*· ἔνν. ὤν.— *ὁμοίως*· ἔνν. καλῶς.— *θανμάζων δ' ὅσοι* = *θανμάζων δὲ τούτων, ὅσοι*.— *θανμάζω*

τινός=παραξενεύομαι με κάποιον, με την νοοτροπία του τινός, όπως λέγομεν σήμερα.—**τῶν μὲν ἄλλων ἔνεκα**· τίνων δηλαδὴ;—**ψυχῇ**=διάνοια.

42. ἔπειτα· ἀπόδοσις τοῦ ἀνωτέρω: **πρῶτον μὲν**.—**περὶ τῶν πραγμάτων**· ἔνν. τῶν πολιτικῶν=περὶ τῆς ἀσκίσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας.—**τὴν αὐτὴν διάνοιαν ἔχω**=καθ' ὅμοιον τρόπον σκέπτομαι.—**τῶν ὄντων**=τῶν ἑαυτῶν ὑποθέσεων.—**ῥαθυμία**=ἀπονία, ἀπόλαυσις.—**εὐπραγία**=προῖξις ἀγαθῶν ἔργων.—**καρτερία**=ὑπομονὴ τῶν πόνων.—**ἐνούσας**· πόθεν ἐξαρτᾶται ἢ μετοχή;—**οἱ ἐπιβουλεύοντες αὐτῷ**=οἱ ἐχθροὶ του.—**φθάνειν**· ἔνν. αὐτόν.—**φθάνω τινά**=προφθάνω, καταλαμβάνω τινά.—**ἐπεικῆς**=ἀγαθός, χρηστός.—**λανθάνειν**· ἔνν. αὐτόν.—**ἐξ ὧν**=ἐκ τούτων, ἅ.—**ἐτέρων**=παρ' ἐτέρων.—**σύννοιά τι**=ἔχω ἀκριβῆ γνῶσιν τινος.

43. ἐν ταῖς τοιαύταις δ' ἐπιμελείαις αὐτὸν καταστήσας=καίτοι δ' ἐπεφόρτισεν ἑαυτὸν με τοιαύτας φροντίδας=μολονότι δὲ με τόσην προσοχὴν ἐφρόντιζε (περὶ πάντων).—**οὐδὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην... εἶχε**=οὐδὲ περὶ τῶν καθ' ἐκάστην ἡμέραν συμβαινόντων δὲν ἐπλανᾶτο (=δὲν ἠπατάτο) οὐδὲ εἰς ἓν καὶ μόνον.—**θεοφιλῶς**=ὡς οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἐπιθυμοῦν.—**οἱ εἰσαφικνούμενοι**=οἱ ἔξωθεν ἐρχόμενοι, οἱ ξένοι.—**τῆς ἀρχῆς—τῆς βασιλείας**· γεν. τῆς αἰτίας.—**τοὺς ἄλλους**· δηλ. τοὺς ἀρχομένους.—**τῆς ὑπ' ἐκείνου βασιλείας**=διότι ἐβασιλεύοντο ὑπ' ἐκείνου.—**σφόδρα**=κραταίως, με ἐπιβολήν.

44. οὐδέν· ἐπίρρημα.—**συμβουλεύομαι τινι**=συσκέπτομαι, ἀνταλλάσσω τὰς σκέψεις μου μετὰ τινος· ἐπομένως=ἀκούω τὰς γνώμας τινός.—**πολλά**· τοῦ κατὰ τι.—**οἱ χρώμενοι**=οἱ φίλοι.—**ἤττωμαι τινος**=εἶμαι ἤττων τινός, ὑποκύπτω εἰς τινα.—**ἅπαντα**· πρβλ. εὐθύς ἀνωτέρω: **πολλά**.—**περιγίγνομαι τινος**=νικῶ τινα.—**σεμνός**=σοβαρός, βαρῦς.—**συναγωγὴ τοῦ προσώπου**=σύμπτυξις τοῦ δέματος τοῦ προσώπου, σκυθρωπότης.—**κατασκευὴ τοῦ βίου**=ἡ κατάστασις τοῦ βίου, ἡ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς.—**ἀνωμάλως πρὸς**

τι *διάκειμαι* = εἶμαι ἀσταθῆς ἀπέναντί τινος. — *ὁμολογία* = συμφωνία.

45. *μέγα φρονῶ ἐπί τινι* = μεγαλοφρονῶ, μεγαλοπιάνομαι διὰ κατῆ. — *διὰ τύχην* = ἐκ τῆς εὐνοίας τῆς τύχης (ὡς ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς, τὰ πλούτη, τὰ ἀξιώματα, τὸ κάλλος) συνήθως εἰς τοὺς ῥήτορας ἢ λέξεις τύχη δὲν σημαίνει τυφλὴν τινα δύναμιν κυβερνώσαν τὰ ἐγκόσμια, ἀλλὰ τὴν ἐκ θεοῦ εὐνοϊαν καὶ εὐλογίαν. — *δι' αὐτὸν* = ἐκ τῶν ἰδίων ἀρετῶν (ὡς ἡ παιδεία, ἡ φρόνησις κλπ.). — *ὑφ' αὐτῷ ποιούμαι τινα* = καθιστῶ τινα ὑποχείριόν μου, τὸν σκλαβώνω, ὅπως λέγομεν σήμερον. — *φύσις* = χαρακτήρ. — *ἠγούμενος τῶν ἡδονῶν* κλπ. πρὸς Νικοκλέα κεφ. η', § 29. — *ῥαστώνη* = εὐκολία τῆς ζωῆς, ἀπόλαυσις. — *ὑπολείπω* καὶ *ὑπολείπομαι* = ἀφήνω ὀπίσω.

46. *ὄλω* = καθόλου, ἐν ἐνὶ λόγῳ. — *ῶν* = τούτων, ἅ. — *πολιτεία* = πολιτειακὸν σχῆμα, πολιτευμα. — *δημοτικός* = δημοκρατικός. — *τῇ θεραπείᾳ — τῇ διοικήσει* δοτ. τοῦ κατὰ τι. — *πολιτικός* = ἀριστοκρατικός. — *τῇ τῆς πόλεως ὄλης διοικήσει* διὰ τῆς ἐκλογῆς ὡς κρατικῶν ὀργάνων τῶν ἀρίστων. — *στρατηγικός* = ἔμπειρος τῆς στρατηγικῆς, τῆς κατ' ἀπόλυτον πρωτοβουλίαν διοικήσεως τοῦ στρατοῦ (πρὸς στρατηγὸς αὐτοκρατορῆ). — *τυραννικός* = βασιλικός. — *εὐβουλία* = σωφροσύνη, σύνεσις. — *τῷ πᾶσι τούτοις διαφέρειν* = διὰ τῆς ὑπεροχῆς κατὰ πάντα ταῦτα, διότι εἶχεν ἀνεπτυγμένας εἰς ὑπερβολικὸν βαθμὸν πάσας ταύτας τὰς ιδιότητες (ὅπερ θεωρεῖται ἴδιον τοῦ βασιλέως).

κ

47. *ἐκβεβαρωμένην* ἴδε κεφ. η', § 20. — *ἐμπορίῳ χρῶμαι* = ἔχω ἐμπορικὸν λιμένα, σταθμὸν. — *χώρα* = ἔδαφος. — *προσεκλήσατο — προσπεριβάλετο* ἢ *πρὸς* = πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι. — *τείχην προσπεριβάλετο* = διὰ συμπληρωματικῶν τειχῶν ἐφρόντισε νὰ περιβληθῆ ἢ πόλις. — *κατασκευή* ἴδε πρὸς Νικοκλέα κεφ. στ', § 19. — *ἀπολείπομαι* = εἶμαι ἐλλιπής, μένω ὀπίσω ἢ μεταφορᾷ ἐκ τῶν ὁρομένων. — *ἐνεποίησεν* ἔνν. αὐτῇ, τῇ πόλει. — *ἐμποιῶ τινί τι* = δημιουργῶ τι ἐν τινι.

48. *ἐπίδοσις*; (ἴδε κεφ. β' § 7).—*ἤθος*=συνήθεια, τρόπος.—*τὰ προσόντα τινι*=τὰ ἀνήκοντα εἰς τινά.

49. *τίς... ἂν ἐφίκοιτο* ἔνν. τῷ λόγῳ.—*ἐφικνοῦμαι τινος (τῷ λόγῳ)*=εὐστόχως παριστῶ (=χαρακτηρίζω) [διὰ τοῦ λόγου].—*τοιαύτης φύσεως* ἔνν. ἀνδρὸς=τὸν τοιαύτην φύσιν ἔχοντα ἄνδρα, τοιοῦτον ἄνδρα.—*ὅς* εἰς τὸ ἀνδρὸς (τοιαύτης φύσεως ἀνδρὸς).—*τόπος*=γεωγραφικὴ ἔκτασις, χώρα.—*περιέχω τι*=περικλείω, περιβάλλω τι.—*μετριότης*=χρηστότης.—*ἀπροσοίστως* (ἀπρόσοιστος [α στερ. + προσφέρομαι])=ἐκεῖνος, ὃν δὲν δύναται νὰ πλησιάσῃ τις)=ἀπροσπελάστως.—*χαλεπὸς*=ἄγριος.—*εἶχον* οἱ πολῖται καὶ οἱ περίοικοι.—*ἀπροσοίστως καὶ χαλεπῶς ἔχω*=εἶμαι ἀπροσπέλαστος καὶ ἄγριος. τοῦτο ἀντιτίθεται εἰς τὸ ἐπὶ *πραότητα καὶ μετριότητα προήγαγε*.—*ὠμῶς*=τραχέως, σκληρῶς.

50. *μεταπίπτω*=ὑφίσταμαι μεταβολήν.—*οὔτινες αὐτῶν δόξουσι φιλέλληνες* πλᾶγ. ἐρωτηματικὴ πρότασις.—*παιδοποιοῦμαι*=τεχνολοιῶ.—*κινήματα*=οἰκιακὰ πρᾶγματα (σκευή, ἐπιπλα κλπ.).—*ἐπιτήδευμα*=συνήθεια.—*οἱ περὶ τὴν μουσικὴν* ἔνν. ὄντες=οἱ φίλοι τῆς μουσικῆς.—*ἐν τούτοις τοῖς τόποις* νοεῖται καὶ ἐντιῶθα τὸ *μᾶλλον*.—*διατρίβειν* ἔκ τοῦ ὥστε.—*εἰωθότες ἦσαν (=εἰώθεσαν)* δηλ. διατρίβειν.—*οὐδεὶς ὅστις οὐ*=πάντες.

κα'

51. *μέγιστον δὲ τεκμήριον* ἔνν. ἐστὶ τόδε.—*τρόπος*;—*δοσίτης*=εὐσέβεια, ἀγνότης.—*πολλοὶ καὶ καλοὶ ἀγαθοί...* ἤλθον ἔννοεῖ τοὺς μετὰ τὴν ἐγκαθίδρουσιν τῶν 30 τυράννων φυγάδας ἐξ Ἀθηνῶν.—*κοῦφος πολιτεία*=κυβέρνησις ἡπία, εὐμενής.—*τῶν οἴκοι πολιτειῶν* τῶν ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι, ἔκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐξέδιδον τοὺς εἰς αὐτὰς καταφεύγοντας φυγάδας εἰς τοὺς τριάκοντα.—*ὧν*=τούτων δὲ (τῶν πολλῶν καὶ καλῶν κἀγαθῶν Ἑλλήνων).—*πολύ...* ἔργον=πολὺ ἐργῶδες, κοπιαστικόν.

52. *Κόνωνα* ὁ Κόνων ἦτο Ἀθηναῖος στρατηγός, διακριθεὶς κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφῆς κατώρθωσε μετὰ 8 πλοίων διαφυγὸν νὰ σωθῇ εἰς Κύπρον. Ἐκεῖ μένας 8 1)2 ἔτη μετὰ Ἰσοκράτους Λόγοι. Ἔκδ. Ε' Χ. Παπαναστασίου-Ν. Φρασκόκου 6

τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηνῶν συνήψε σχέσεις μετὰ τῆς περσικῆς αὐτῆς καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῆς στόλον, διὰ τοῦ ὁποίου νικήσας τὸν στόλον τῶν Λακεδαιμονίων ἀνέτρεψε τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν τὴν ἰδρυθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἡττῆς τῶν Ἀθηναίων. Βραδύτερον δὲ σταλεῖς εἰς πρεσβείαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ σατραποῦ Τειριβάζου καὶ ἤχθη εἰς Σάρδεις, ἐκεῖθεν δὲ δραπετεύσας ἦλθεν εἰς Κύπρον πρὸς Εὐαγόραν, ὅπου καὶ ἀπέθανεν.—*ἐξ ἀπάντων*· δηλ. τῶν Ἑλλήνων.—*ὡς*=πρὸς.—*τῷ σώματι*=τῇ ζωῇ.—*βέβαιος*=ἀσφαλής.—*τῇ πόλει* τῇ ἑαυτοῦ πόλει, ταῖς Ἀθήναις.—*οὐδὲ περὶ ἑνός*=περὶ οὐδενός.—*περὶ τούτου*· ὅτι δηλαδὴ καὶ ἀσφάλειαν θὰ εὔρισκε παρὰ τῷ Εὐαγόρᾳ καὶ βοήθειαν θὰ παρεῖχεν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς κηδεμονίας τῶν Λακεδαιμονίων.

53. *ποιῶ καὶ πάσχω ἀγαθὰ*=εὐεργετῶ καὶ εὐεργετοῦμαι.—*οὐκ ἔφθασαν ἀλλήλοις πλησιάσαντες*=μόλις ἐπλησίασαν ἀλλήλους.—*περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τινα*=ἐκτιμῶ τινα.—*περὶ πλείονος ἐποιήσαντο σφᾶς αὐτούς*: ἃς ἐρμηνευθῆ=συνεδέθησαν πρὸς ἀλλήλους διὰ ἰσχυροτέρων φιλικῶν δεσμῶν.—*ὁμοροῦντες*· ἢ μετοχή, ἐκ τοῦ *διετέλεσαν*.—*ὁμοιοῦμαι*=ὁμογνωμονῶ, ἔχω τὰ αὐτὰ φρονήματα.

54. *χρῶμαι μεγάλη μεταβολῆ*=ὑφίσταμαι μεγάλην μεταβολήν.—*μεγάλη μεταβολῆ κεχρημένῃν*· διότι ἄλλοτε μὲν ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμόνες τῶν Ἑλλήνων, τῶρα δὲ διετέλουν ὑπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους.—*λυπηρῶς καὶ βαρέως φέρω*=αἰσθάνομαι πόνον καὶ βαρυθυμίαν (διὰ τι).—*φύσει*=ἐκ γενετῆς, ἐκ καταγωγῆς.—*νόμῳ*· διὰ ψηφίσματος τῆς ἐκκλησίας.—*ἐπεποιήντο*· ὑποκείμενον οἱ Ἀθηναῖοι.—*σκοποῦμαι*=σκέπτομαι.—*ὅπως... ἀπαλλάξουσι*· τί πρότασις εἶναι ;

55. *εἰς τοῦτ' ἀπληστίας ἦλθον*=εἰς τοιοῦτον σημεῖον πλεονεξίας ἔφθασαν· ἢ γενικὴ ἀπληστίας διαιρετικὴ εἰς τὸ τοῦτο.—*κακῶς ποιῶ τινα*=βλάπτω τινά.—*ἐπεχείρησαν*· διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς Μ. Ἀσίαν στρατοῦ ὑπὸ τὸν Θίβρων κατ' ἀρχάς (399 π. Χ.), τὸν Δερκυλίδαν μετὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀγησίλαον τελευταῖον.—*τῶν στρατηγῶν τοῦ βασιλέως* τοῦ Φαρναβάζου καὶ Τισσαφέρνους.—*ἀπορῶ ὅ τι χρῆσωμαι*

τοῖς πράγμασι = εὐρίσκομαι ἐν ἀπορίᾳ (ἀμηχανίᾳ), πῶς νὰ ἔξοικονομήσω τὰ πράγματα, νὰ ἀντιμετωπίσω τὴν κατάστασιν.—*διδάσκω τινὰ* = διαφωτίζω τινὰ, συνιστῶ εἰς τινά.—*πεζὸν στρατόπεδον καθίσταμαι* = συγκροτῶ πεζὸν στρατόν.—*περιγένοιτο* τῶν Λακεδαιμονίων.—*τὰ περὶ τὴν ἡπειρον μόνον καλῶς ἔξειν* = ὅτι μόνον τὰ ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ θὰ ἔχουν καλῶς, μόνον ἢ ὑπὸ τὸν μέγαν βασιλεῖα ἡπειρωτικῆ χώρα θὰ ἔχη τὴν ἡσυχίαν της.—*μεθέξειν* ἐκ τοῦ νομίζοντες.

56. *πεισθέντων ταῦτα* (ἀντικείμενον) *τῶν στρατηγῶν* = ἀφοῦ οἱ στρατηγοὶ υἰοθέτησαν τὴν γνώμην ταύτην.—*Λακεδαιμόνιοι κατεναυμαχήθησαν* παρὰ τὴν Κνίδον (παράλιον πόλιν τῆς Καρίας) τῷ 394 π. Χ. ναυαρχοῦντος τοῦ Λυσάνδρου.—*ἠλευθερώθησαν* τῶν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου κατασταθεῖσιν δεκαρχιῶν (= ἄρχῆς ἐκ δέκα ἀνδρῶν), ὡς ἡ Χίος, ἡ Μυτιλήνη, Νίσυρος, Τέως, Ἐρυθραί, Ἐφεσος κ. ἄ.—*δόξα* = φήμη, ἀγλή.

57. *Κόνωνος στρατηγοῦντος* κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Κνίδου ἐναυάρχει ὁ Κόνων τοῦ περσικοῦ στόλου, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος εἶχε συγκεντρώσει ἐκ Κύπρου καὶ Φοινίκης.—*τοῦτο παρασχόντος* δηλ. τὸ στρατηγεῖν τὸν Κόνωνα.—*ὑπὲρ ὧν* = εἰς ἀνταπόδοσιν δὲ τούτων, εἰς ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνης μας διὰ ταῦτα.—*εἰκῶν* = ἀνδριάς.—*οὔπερ* δηλ. ἐν τῷ Κεραμεϊκῷ, ὅπου εἶχον στηθῆ οἱ ἀνδριάντες τοῦ Κόνωνος, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ Εὐαγόρου.—*πλησίον ἐκείνου καὶ σφῶν αὐτῶν* = πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διὸς σωτήρος καὶ πλησίον ἀλλήλων.—*ἀμφοτέρων* ἢ ἐπεξήγησις εὐθὺς κατωτέρω.—*ὑπόμνημα* — ἀνάμνησις.

κβ'

βασιλεύς Ἀριαξέρξης ὁ Μνήμων (404—361), ὁ γνωστός ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως.—*οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχε* ἐνν. πρὸς ἡμᾶς.—*κατεργάζομαι τι* = φέρω εἰς πέρας, κατορθῶ τι.—*ἔδεις* τοῦ δέδοικα =;—*ἄλλος ἡμῖν ἔσται λόγος* = ἀλλαχὺ θὰ κάμωμεν λόγον, θὰ ὁμιλήσωμεν. Ἴσως ὁ Ἰσοκράτης ἔγραψε καὶ Κόνωνα (ἢ Κόνωνος ἐγκώμιον) μὴ περισωθέντα.—*οὕτως ἔσχε* = κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον διετέθη, τοιοῦτον συναίσθημα

(δηλ. φόβου) ἔδοκίμασεν.— οὐδ' αὐτὸς λαθεῖν ἐζήτησε=οὐδ' ὁ ἴδιος ἐπεδίωξε νὰ τὸ ἀποκρύψῃ.

58. σπουδάζω περί τι=ἐπιδεικνύω ζῆλον εἰς τι.—χαλεπὸς ἀνταγωνιστῆς=ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος.—ἐκεῖνον' τίνα; Κύθρον' τὸν ἀδελφόν, τὸν γνωστὸν ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως.—μέγιστον δὲ τεκμήριον' ἔνν' ἐστὶ τοῦτο.—κατεφρόνησεν' δηλ. αὐτῶν, τῶν παρασκευῶν.—διὰ τὸ μὴ φροντίζειν=διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἀδιαφορίαν.—μικροῦ δεῖν ἔλαθεν... ἐπιστάς=ὀλίγον ἔλειψε νὰ καταλάβῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἀνάκτορόν του (=εἰς τὴν πρωτεύουσάν του), χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῆ, νὰ τὸ πάρῃ εἶδῃσιν.—ἐκ πολλοῦ' ἔνν. χρόνου=ἀπὸ καιρόν.—περιδεῶς ἔχω πρὸς τίνα=αἰσθάνομαι ὑπερβολικὸν φόβον πρὸς τίνα.—μεταξὺ πάσχων εὔ=ἐν ᾧ χρόνῳ εὐηργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Εὐαγόρου, καθ' ὃν χρόνον ὁ Εὐαγόρας τοῦ προσέφερεν ὑπήρεσίαν' νοεῖται ἡ συνδρομὴ αὐτοῦ εἰς τὸν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἀγῶνα.

59. ταπεινός=ἀνάξιος λόγου.—φαῦλος = εὐτελής.—κατεργάζομαι δυναστείας=ἀποκτῶ, κερδίζω δύναιμιν, ἔξουσίαν.—αἰσθάνομαι=ἀντιλαμβάνομαι. — αὐτῷ=αὐτοῦ. — τῆς δόξης' ἦν εἶχον περὶ αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι.—τῶν πραγμάτων=τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, τῶν πράξεών του.—κατὰ μικρόν=βραδέως.—φύσις=; — ἀνυπέβλητος=ἐκεῖνος, ὃν δὲν δύναται τις νὰ ὑπερβάλῃ, ξεπεράσῃ=ἀσύγκριτος. — συναγωνίζομαι τινι=; (πρὸβλ. κεφ. γ' § 9).

60. πολὺν περὶ μειζόνων=περὶ πολὺν μειζόνων (δεδιώς), δηλαδή περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτοῦ τοῦ κράτους του.—οὕτω δ' οὖν ὤρμησεν' ἔνν. ἐπὶ τὸν πόλεμον=μὲ τόσον ὀπωσδήποτε (τοῦλάχιστον) [=οὖν] ζῆλον ἤρχισε τὸν πόλεμον.—τάλαντα' τὸ τάλαντον δὲν ἦτο νόμισμα, ἀλλὰ μέτρον νομισματικῆς μονάδος ἴσον πρὸς ἑξή χιλιάδας ἀττικὰς δραχμάς.

κγ'

61. ἀπολείπομαι=ὑπολείπομαι, ὑστερῶ.—πάσαις.. ταῖς δυνάμεσιν' κατὰ τε ξηρὰν καὶ θάλασσαν.—γνώμη=ἀπόφασις.—ἐν τούτοις' ἔνν. τοῖς πράγμασιν=ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ.

62. Φοινίκην' ἴδε κεφ. η', § 20.—πορθῶ=καταστρέφω, λαφυραγωγῶ.—Τύρον' πόλιν τῆς Συρίας, πολυανθρω-

ποτάτην.—κατὰ κράτος=διὰ τῆς βίος.—**Κιλικίαν**· χώραν πρὸς νότον τῆς Μ. Ἀσίας (ἀπέναντι τῆς Κύπρου). γνωστὴν ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως.—**ἀρετῇ**=γενναϊότης, ἀνδρεία.

63. **τελευτῶν**=εἰς τὰ τελευταῖα.—**οὕτως ἐνέπλησεν αὐτοὺς (τοὺς Πέρσας) τοῦ πολεμεῖν**=τόσον τοὺς ἐχθροῦσαν ἀπὸ τὸν πόλεμον, τόσην ἀποστροφὴν τοὺς ἔκαμε νὰ αισθάνωνται πρὸς τὸν πόλεμον.—**διαλλάττομαί τι**=συμφιλιουῦμαι, ἀποκαθιστῶ φιλικὰς σχέσεις πρὸς τινα.—**γίγνομαι κύριος τῶν σωμάτων**=ἀποκτῶ ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου.—**ἄσμενοι**=ἄσμένως, μετ' εὐχαριστήσεως· τί εἶναι συντακτικῶς ἢ λέξις ἄσμενοι;—**λύω τὸν νόμον**=καταργῶ τὸν νόμον, τὴν συνθήκην.—**κινῶ τι**· ἴδε κεφ. β'. § 7.

64. **ἐντὸς τριῶν ἐτῶν**· ἀπὸ τοῦ 396—394 (ναυμαχία τῆς Κνίδου).—**ἔτη δέκα**· ἀπὸ τοῦ 385—376.—**δεινὸν**=παράδοξον.—**ἐτέρου τυραννοῦντος**· τίνος;—**χειροῦμαί τι**=κάμνω τι ὑποχείριον, κυριεύω.

κδ'

65. **αὐτῶν**· δηλ. τῶν ἠρώων.

κε'

66. **οἱ τότε γινόμενοι**=οἱ τότε ἀκμάσαντες.—**τὰ πράγματα**=ἡ πολιτικὴ κατάστασις.—**ὅς**· ἀναφορικὴ αἰτιολογ. πρότασις.—**ἀπελαύνομαι τῆς πολιτείας**=ἀποκλείομαι τῆς διοικήσεως.

67. **ἄμεικτος**=ὁ εἰς οὐδεμίαν ἐπιμειξίαν πρὸς ἄλλους ἐρχόμενος, ὁ ἄξενος.—**ἀμύνομαί τινα**=ἀποκρούω τινά.

68. **τῶν ἄλλων**· δηλ. βασιλείσκων τῆς Κύπρου.—**ὁμολογομένως**=κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν.—**συμβάλλομαί τι δύναμιν**=συνεισφέρω εἰς τινα δύναμιν.—**ἀπάσης τῆς Ἀσίας κύριος κατέστη**· διὰ τῆς ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387 π. Χ.)—**τὴν ἡπειρον**· τὴν Μ. Ἀσίαν τὴν τελοῦσαν ὑπὸ τὴν περσικὴν κατοχὴν.—**τῆς ἑαυτῶν**· ἐνν. χώρας.—**κινδυνεύω περὶ τι**=ἀγωνίζομαι πρὸς σωτηρίαν τινός.—**οἱ δὲ Ἕλληνες ἀντὶ δουλείας** κλπ'· πρβλ. κεφ. κ', § 57.—**τοὺς πρότερον αὐτῶν ἄρχοντας**· τίνος.—**τὴν ἀρχήν**· ἐνν. τῆς θαλάσσης.

κατ'

69. τὰ προειρημένα· ἐν § 68.— τὸν τελευταῖον πόλεμον· δηλ. τὸν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν.— εἰς πολλήν ἀπορίαν ἂν κατασταίην=θά εὐρισκόμην εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν (να ἀπαντήσω).— καθ' ὅτι ἂν αὐτῶν ἐπιστήσω τὴν διάνοιαν=εἰς ὁποιοδήποτε ἔξ αὐτῶν στρέψω τὸν νοῦν καὶ τὴν σκέψιν.

κζ'

70. ἀθάνατοι γέγονασιν· ὡς ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Κίστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης κ. ἄ.— τῆς δωρεᾶς· δηλ. τῆς ἀθανασίας.— σημεῖον=ἐνδειξις, ἀπόδειξις.— θεοφιλῆς=ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ.— ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσόντας· ὡς ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Παλαμήδης, ὁ Αἴας κ. ἄ.— μακαριστός=μακάριος, ἀξιοζήλευτος.

κη'

71. Τί γὰρ ἀπέλιπεν εὐδαιμονίας· ἐνν. τοῦτων=τί εἶδος εὐτυχίας, ποία εὐτυχία τοῦ ἔλειψε.— τοιούτων προγόνων· τίνων:— τῷ σώματι καὶ τῇ γνώμῃ ἴδ. κεφ. ι', § 21-23.— γνώμῃ=;

72. εὐπαιδίας τυχεῖν...· ἐπεξήγησις τοῦ ὁ.— εὐπαιδία=εὐτεκνία.— διαμαρτιάνω τινός=ἀποτυγχάνω εἰς τι.— συμπίπτω=συμβαίνω.— ἰδιωτικῷ ὀνόματι προσαγορεύομαι=προσφωνοῦμαι μὲ λέξιν προσιδιάζουσαν εἰς ἰδιώτας (ὅπως π. χ. παρ' ἡμῖν ἡ λέξις κύριε).— τὸν μὲν· ἐνν. τὸν Νικοκλέα.— τοὺς δὲ ἀνακτας, τὰς δ' ἀνάσσας· οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν Κύπρῳ οἱ υἱοί, ἀδελφοί, γυναῖκες καὶ ἀδελφαὶ τῶν βασιλέων, ὅπως σήμερον οἱ υἱοί, ἀδελφοὶ κλπ. καλοῦνται πρίγκιπες.— εἴ τινας τῶν ποιητῶν... ὡς ἦν θεός ἐν ἀνθρώποις ἢ δαίμων· ὑπαινίσσεται τὸν Ὅμηρον εἰπόντα περὶ τοῦ Ἐκτορος, ὅτι ἦτο θεός μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων (Ίλ. Ω, στίχ. 258).— δαίμων καὶ συνηθέστερον δαίμονες· νοοῦνται οἱ μεταξὺ τῶν δώδεκα θεῶν καὶ τῶν ἡμιθέων ἢ ἡρώων, οἵτινες ἐγεννήθησαν ἐκ θεοῦ καὶ θνητῆς ἢ θνητοῦ καὶ θεᾶς.— περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν· ἀντὶ περὶ τῆς ἐκείνου φύσεως.

κθ'

73. τῶν μὲν· ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω (κεφ. λ') ἐγὼ δέ.—

εις Εὐαγόραν ἔνν. ἀναφερομένων.—*πολλὰ μὲν* ἢ ἀπόδοσις οὐ μὴν ἀλλά.—*ὑστερίζω*=μένω ὀπίσω.—*ὑστερίζω τῆς ἀκμῆς τῆς ἔμμου*=διατελῶ ἐν ἑλλείψει (στερήσει) τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας μου, δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν αἰ σωματικαὶ καὶ πνευματικαὶ μου δυνάμεις.—*ἀνεγκωμιάστος*=ἄνευ ἐγκωμίων.

λ'

74. *ταύτας*: τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας εἰκόνας.—*σεμνύνομαι ἐπὶ τινι*=εἶμαι ὑπερήφανος, καμαρώνομαι διὰ κάτι.—*φιλοτιμοῦμαι ἐπὶ τινι*=*σεμνύνομαι ἐπὶ τινι*.—*ἔπειθ' ὅτι* παρατηρητέον τὴν μεταβολὴν τῆς συντάξεως: τὸ αἷτιον τοῦ προκρίνω (τὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διανοίας εἰκόνας) ἐξηγέσθη κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ μετοχῆς [*εἰδώς*], νῦν δὲ διὰ προτάσεως: τὸ αὐτὸ καὶ κατωτέρω: *πρὸς δὲ τούτοις ὅτι* κλπ.—*τύπος*=εἰκὼν.—*παρ' οἷς ἂν σταθῶσι*=εἰς τὴν πόλιν τῶν ὀποιῶν ἤθελον τυχὸν ἰδρυθῆ.—*ἐξενεχθῆναι* τοῦ *ἐκφέρομαι*, ὅπερ ἐπὶ λόγων καὶ συγγραμμάτων=λαμβάνω δημοσιότητα, κυκλοφορῶ.—*οἱ εὖ φρονοῦντες*: ἐνταῦθα=οἱ πεπαιδευμένοι.—*διατριβαί*=συγκεντρώσεις μετὰ συζητήσεων, φιλολογικαὶ συγκεντρώσεις, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον.—*ἀγαπῶμαι*=θαυμάζομαι, ἐπαινοῦμαι.—*παρ' οἷς*: δηλ. τοῖς *εὖ φρονοῦσιν*.—*εὐδοκιμῶ παρά τινι*=ἔχω ὑπόληψιν, ἀπολαύω τιμῆς παρά τινι.

75. *τὰ πεπλασμένα καὶ γεγραμμένα*=τὰ ἐκ πηλοῦ πεποιημένα καὶ διὰ χρωμάτων μεμιμημένα=αἱ εἰκόνας τῶν γλυπτῶν καὶ τῶν ζωγράφων.—*τοῦ σώματος*: ἔνν. ἑαυτοῦ.—*διάνοια*=ἔννοια.—*πρὸς δὲ τούτοις ὅτι... ἀλλὰ χρηστοῖς εἶναι βουλομένοις*: ὁ νοῦς: οὐδεὶς ἰδὼν ἄνδρα ἐκ πηλοῦ πεποιημένον ἢ γεγραμμένον δύναται νὰ κάμῃ ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνον τὸ ἰδικόν του σῶμα: εἰὰν κανεὶς λ. χ. παρατηρήσῃ καὶ ἐρευνήσῃ με ἀκριβείαν ἀνδριάντα τοῦ Ἡρακλέους, δὲν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ τὰς δυνάμεις τοῦ Ἡρακλέους, ἀφοῦ εἶναι αὐτὸς ἀδύνατος κατὰ τὸ σῶμα. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὅμως νὰ γίνουσι χρηστοὶ εὐκόλως δύναται ἐκ τῆς ἀκοῆς τῶν ἐπαίνων τῶν ἐναρέτων νὰ μιμηθῶσι τοὺς τρόπους ἀλλήλων καὶ τὰς ἐννοίας τὰς ἐνυπαρχούσας εἰς τὰ λεγόμενα.

λα'

76. ὦν ἔνεκα· διὰ τοὺς λόγους δηλαδή, τοὺς ὁποίους ἐξέθε-
σεν ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ.—τοῖς ἀπ' *Εὐαγόρου γε-
γονόσι*· δηλ. ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νικοκλέους Πνυταγόρας καὶ οἱ
λοιποὶ συγγενεῖς.—*παράκλησιν*· ἐπὶ τὴν Εὐαγόρου μίμησιν.—
παράκλησις=προτροπή, παρόρμησις.—*θεωρῶ τι*=παρατη-
ρῶ τι ὡς εἰκόνα.—*συνδιατρίβειν αὐταῖς*=ἀναγινώσκειν αὐτάς.

77. *φιλοσοφία*=ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν μάθησιν, τὴν μόρφω-
σιν.—*ἑτέρους*· καὶ οὐχὶ συγγενεῖς.—*εὐλογοῦμαι*=ἐπαινοῦ-
μαι.—*παρακαλῶ τινα*=; (ἴδε ἄνωτέρῳ *παράκλησις*).—
ὅπως=πῶς.

λβ'

78. *καταγινώσκω*· μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ εἰδικῆς προτά-
(ὡς ἐνταῦθα)=κατηγορῶ.—*διακελεύομαι τινι περὶ τινος*=
συμβουλεύω τινὰ περὶ τινος.—*ἀφεμένους* (ἐνν. *ταῦτα*)...*χαί-
ρουσι*=ἀφήνοντες κατὰ μέρος ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια αἰσθά-
νονται ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν=τάς ἀπολαύσεις των.

79. *ταῦτ' εἰδώς=καίπερ ταῦτ' εἰδώς*.—*ταῦτόν*· τὸν
διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας.—*ἀμιλλῶμαι περὶ τῆς
νίκης*=διαγωνίζομαι περὶ τῆς νίκης.

λγ'

80. ἐξ ὦν=δι' ὦν.—*παροξύνω τινα*=διεγείρω, κεντριζῶ
τινά.—*ἐλλείπω*=εἶμαι ἐλλιπής, χαλαρῶνω τὸν ζῆλόν μου.—
ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι· ἐνν. *ἐπιμελεῖ τῆς ψυχῆς καὶ ταύ-
την ἀσκεῖς*.—*ὅπως ἄξιος ἔσει*· ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ *ἐπιμε-
λεῖσθαι* (πλαγ. ἐρωτ. πρ.).—*περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι*=
ἐνδιαφέρομαι πολὺ διὰ τι, ὑπερτιμῶ τι.—*πλείστων καὶ με-
ρίστων*· τίνα εἶναι ταῦτα;

81. *ἀγαπῶ, εἰ*=εὐχαριστοῦμαι, μένω ἱκανοποιημένος,
ἐάν.—*τῶν παρόντων*· τῶν συγχρόνων βασιλίσκων τῆς Κύ-
πρου.—*ὑπόγυιος*=ὁ μόλις ἐξεληθὼν ἐκ τῶν χειρῶν τινος, ὁ
πρόσφατος.—*τὸ ὑπογυῖοτατον*· ἐπιρρηματικῶς=τελευταίως.—
τῶν ἄλλων· δηλ. τῶν ἰδιωτῶν.—*ἔσιν ἐπὶ τινι*=εἶναι εἰς τὴν
ἔξουσίαν, εἰς τὸ χεῖρι τινός.—*διαμαρτάνω τινός*=ἀποτυγχά-
νω εἰς τι, στεροῦμαι τι.—*ἐπιδίδωμι*· ἴδε κεφ. κε', § 68.—
προσῆκει· ἐνν. γενέσθαι.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1932

Ἀριθ. Πρωτ. 44429/15254

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς

τὸν κ. Ἰωάννην Σιδέρην

Βιβλικόδότην

Σταδίου 52

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν, ὅτι διὰ ταυταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως ἐκδοθείσης τὴν 12 Αὐγούστου ἐ. ἔ. καὶ δημοσιευθείσης τὴν 29ην Αὐγούστου εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 80 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 477 πρακτικὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰσοκράτους πρὸς Νικοκλέα καὶ Εὐαγόρας» τῶν Χρ. Παπαναστασίου καὶ Ν. Φραγκίσκου βιβλίον τῶν ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν Γυμνασίων διὰ **μίαν πενταετίαν** ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932—1933 ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντὴς

(Τ. Σ.) **Ε. ΚΑΚΟΥΡΟΣ**

Ἄρ ρον 6ον τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαιτησεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τρόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15%, τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.